Агата Крісті

ТАЄМНИЦЯ ІНДІАНСЬКОГО ОСТРОВА // І не лишилось жодного // Десять негренят

Переклав ВАДИМ ХАЗІН

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

1

Містер Уоргрейв, суддя, який зовсім недавно вийшов у відставку, сидів у купе м'якого вагона для курців і, пихкаючи сигарою, уважно переглядав "Таймс", вибираючи переважно політичні новини. Потому відклав газету й глянув у вікно. Поїзд якраз проїжджав повз Сомерсет. Містер Уоргрейв поглянув на годинника — їхати ще дві години. Вмостившись зручніше, почав пригадувати все, що друкувалося в газетах про Індіанський острів: спочатку писалося, що його придбав якийсь американський мільйонер — заповзятий яхтсмен; повідомлялося й про розкішну віллу в стилі модерн, збудовану ним на цьому маленькому острівці біля узбережжя Девону. На жаль, виявилось, що остання — вже третя — мільйонерова дружина у незлагоді з морем, тому той надумав продати віллу й весь острів. У газетах з'явилися численні рекламні об'яви, одна спокусливіша за іншу. Десь на, газетному задвір'ї промайнуло повідомлення: острів з віллою продано містерові Оуену. А далі почали поширюватись теревені світської хроніки. Мовляв, насправді Індіанський острів придбала міс Габріель Терл — голлівудська кінозірка. Їй закортіло перебути там кілька місяців самотньо, позбутися надокучливої публіки. Репортер на прізвисько Метушняк делікатно натякав: острів має стати резиденцією однієї королівської родини (?!!). Іншому ж репортерові хтось шепнув на вухо, нібито під секретом, звичайно, що острів придбано для молодого лорда А., який поступився нарешті купідоновим домаганням і має провести там

медовий місяць (!). Третій достеменно знав: острів придбало Адміралтейство, щоби проводити там якісь надзвичайно таємні досліди (?!). Індіанський острів справді був невичерпним джерелом різних чуток і пліток!

Суддя Уоргрейв витягнув із кишені лист. Нерозбірлива рука автора позбавляла можливості прочитати його, проте окремі слова відзначалися несподівано чітко: "Любий Лоуренсе... вже стільки років нічого не чула про Вас... мусите приїхати на Індіанський острів... чарівнішого місця не знайти... багато про що треба побалакати... згадати старі часи... єднання з природою... поніжитися на сонечку... о 12.40 з Падінгтонського вокзалу... зустрічатимуть в Оукбриджі..."

І розгонистий підпис; "Завжди Ваша Констенс Калмінгтон".

Суддя Уоргрейв подумки заглибився у минуле, намагаючись пригадати, коли ж це він востаннє бачив леді Констенс Калмікгтон. Певно — сім, ні — вісім років тому.

Вона тоді виїжджала до Італії — ніжитися на сонечку, єднатися з природою, спілкуватися з селянами. Пізніше чув, вона рушила далі, до Сірії, де збиралася ніжитися на ще палючішому сонечку, поєднатися з природою та з бедуїнами.

Констенс Калмінгтон, прикинув у думці Уоргрейв, належала якраз до типу жінок, що не завагались би придбати острів і оповитися атмосферою таємничості! Підморгнувши самому собі на ознаку схвалення логічного ходу своєї думки, суддя Уоргрейв заспокоївся і невдовзі почав куняти...

2

Віра Клейторн, сидячи в купе вагона третього класу, де, опріч неї, було ще п'ять пасажирів, відкинулася на бильце сидіння й примружила

очі. Як задушливо сьогодні в поїзді! Зовсім непогано буде потрапити до моря! Ні, їй таки справді пощастило, що одержала цю роботу! Коли шукаєш місця на час канікул, то напевне можеш розраховувати — доглядатимеш ораву дітей; знайти в цю пору місце секретарки майже неможливо. Навіть агентство нічого не обіцяло. І раптом надійшов лист:

"Мені порекомендувало Вас агентство "Вмілі жінки". Як я зрозуміла, вони знають Вас особисто. Я охоче платитиму Вам, скільки Ви самі визначите, і сподіваюсь, Ви станете до роботи 8 серпня. Вам необхідно сісти на поїзд, що відходить о 12.40 з Падінгтонського вокзалу. На станції Оукбридж вас зустрічатимуть. Додаю чек на п'ять фунтів для витрат.

З пошаною.

Анна Ненсі Оуен".

А вище проставлено адресу: "Індіанський острів. Стикльхевен, Девон".

Індіанський острів! Останнім часом газети про нього писали різні плітки та непевні чутки. Хоч, відомо, таким чуткам здебільшого йняти віри не слід, втім, віллу, мабуть, справді збудовано якимось мільйонером, ще й подейкували — за останнім словом розкоші.

Втомлена напруженим навчальним роком, Віра Клейторн з тугою міркувала: "Бути вчителькою молодших класів у якійсь занедбаній школі — не бозна-яке щастя... От коли б знайти роботу в добрій школі. Ні, ні, мені таки пощастило — хоч це маю. Адже люди з упередженням ставляться до тих, хто був замішаний у справу, пов'язану з раптовою смертю, хоч слідство й відхилило будь-які обвинувачення проти мене!"

І вона пригадала, що слідчий у своєму висновку навіть похвалив її за мужність і цілковите самовладання. Годі й бажати їй успішнішого

завершення слідства. І місіс Хемілтон дуже добре, з великим душевним теплом поставилася до неї… Ось тільки Х'юго… Ні, ні, вона не стане згадувати Х'юго…

Раптом, незважаючи на задуху у вагоні, вона затремтіла і пожалкувала, що їде до моря. Перед її очима виразно постала картина: Сіріл пливе до скель — його голова то з'являється на поверхні, то зникає під водою… Все частіше зникає… А вона, впевненими змахами розсікаючи хвилі, пливе слідом за ним — пливе, надто добре знаючи, що не встигне…

Щоранку пеститися на піщаному березі моря — вбирати в себе його глибоку, теплу блакить… Й звертатися думками до Х'юго, який сказав, що кохає її… Ні, ні, вона не повинна згадувати Х'юго!

Віра Клейторн розплющила очі й похмуро глянула на чоловіка, що сидів напроти. Високий на зріст, із засмаглим обличчям, світлими, близько посадженими очима й самовпевненим, майже жорстоким ротом. "Ладна побитися об заклад — він чимало помандрував по світу і багато цікавого побачив…" — подумала.

3

Філіп Ломбард, оцінююче глянувши своїми рухливими очима на дівчину, що сиділа навпроти, подумав: "Вродлива, але надто скидається на вчительку… Обачлива істота, — вже не так впевнено міркував далі. — Либонь, із тих, що не дадуть себе скривдити — і в коханні, і в зненависті… Варто б позалицятися до неї…"

Та ні, насупився. Геть усі ці недоречні думки. Рік на роботі. Він має зосередитися тільки на роботі.

Але що то за робота конкретно? Цей Морріс був страшенно таємничим:

— Воля ваша, капітане Ломбард, дати згоду чи відмовитися від доручення.

Філіп розважливо спитав:

— Ви пропонуєте сотню гіней, так?

Це вимовлено з такою байдужістю, наче сто гіней для нього — суща дурниця. Цілих сто гіней! Це тоді, коли в нього й ламаного шеляга не зосталося, коли він уже й не пам'ятав, як востаннє сито пообідав! Втім, він вважав, що й Морріс не програв на цьому, — така вже в нього вдача, — кого-кого, а цього Морріса в грошових справах не обдуриш — це він знав напевно!

Та він додав тим же байдужим тоном:

— І ви не можете подати мені додаткової інформації?

Містер Айзек Морріс заперечливо похитав своєю маленькою лисою голівкою.

— Ні, капітане Ломбард, справа з'ясується на місці. Моєму клієнтові відомо, що ви маєте репутацію спритної людини, котра не розгубиться в будь-якій скрутній ситуації. Мені наказано вручити вам сто гіней з тим, щоб ви приїхали до Стикльхевена, в Девоні. Найближча залізнична станція — Оукбридж. Там вас зустрінуть і доставлять машиною до Стикльхевена, а звідти моторним човном на Індіанський острів. Там ви віддастеся в розпорядження мого клієнта.

— На який строк? — відрубав Ломбард.

— Щонайбільше — на тиждень.

Підкручуючи свої вусики, капітан Ломбард промовив:

— Сподіваюсь, ви розумієте, що я не згоджусь чинити якісь протизаконні дії?

Вимовляючи цю фразу, він кинув на співбесідника пронизливий погляд. На товстих губах містера Морріса промайнуло щось подібне до посмішки, коли той поважно відповідав:

— Якщо вам запропонують щось протизаконне, ви, звичайно, матимете цілковите право вийти з гри.

Ач ти, миршава, прилизана тварюка! Він ще й посміхався! Посміхався так, начебто достеменно знав, що в Ломбардових діях законність не завжди обов'язкова…

Ломбард, у свою чергу, теж посміхнувся самими вустами. Тільки бог знає, що раз чи двічі йому вже доводилось опинятися на самій межі закону! Та він завше виходив сухим із води! Ні, він не дозволить собі зайти надто далеко. І він подумав, що на Індіанському острові, певно, нудьгувати йому не доведеться…

4

Міс Емілі Брент урочисто сиділа у вагоні для некурців, як завше, струнко, неначе аршин проковтнула. Їй уже виповнилося шістдесят п'ять, і вона не схвалювала сучасної недбалості манер. Її небіжчик батько — полковник старого гарту — був надто вимогливим до цього. То нинішнє покоління поводиться безсоромно, розбещено — варто лиш подивитися, як вони сидять, та й по всьому видно…

Оповита ореолом праведності і непорушних моральних принципів, міс Брент, сидячи в переповненому вагоні третього класу, зловтішалася з приводу задухи в ньому і незручностей для пасажирів. Ач, як вони

звикли до пестощів?! Їм, бачте, обов'язково потрібний знеболюючий укол перед видаленням зуба; вони вживають спеціальні ліки, щоб заснути; сидіти вони можуть не інакше, як на м'яких, зручних стільцях та канапах, а молоді дівчата дозволяють собі зодягатися казна-як, влітку ж на пляжі валяються зовсім напівголі...

Міс Брент міцно стулила губи. Своїм прикладом хотіла вона показати, як слід поводитися особам певного кола...

Вона згадала, як провела минуле літо. Ні, цього року все буде по-іншому. Індіанський острів... Міс Брент повторила в думці текст листа, що його не раз перечитувала:

"Люба міс Брент!

Сподіваюсь, Ви ще пам'ятаєте мене? Кілька років тому, в серпні, ми відпочивали разом у Белхевенському пансіоні й, як на мене, в нас виявилось багато спільного. Тепер я відкриваю власний пансіон на одному острівці біля узбережжя Девону. Немудра, але гарна кухня, прості, милі, старого гарту люди, — все це, я певна, створить сприятливі перспективи для мого пансіону. Всі матимуть пристойний вигляд. Ніяких там напівроздягнених дівчат, непристойних танців, грамофонного вереску за північ. Буду вельми рада, якщо знайдете можливість провести свій літній відпочинок на Індіанському острові — звичайно, цілком безплатно, як моя гостя. Чи влаштовують Вас перші числа серпня? Наприклад, з восьмого?

Щиро Ваша А. Н. О..."

"Як же її прізвище? Розібрати підпис неможливо. Тепер усі так недбало розписуються", — роздратовано думала Емілі Брент.

Вона знову перебрала в думці публіку Белхевена — відпочивала там два літа підряд. Там була така досить мила, середнього віку жінка —

місіс… місіс… Як же її прізвище? Її батько ще був каноніком. Була там і міс Олтон чи Ормен. Та ні, здається, її прізвище — Олівер! Так, так — Олівер!

Індіанський острів! Про нього були якісь повідомлення в газетах — щось пов'язане чи то з якоюсь кінозіркою, чи то з американським мільйонером? Звичайно, такі місця продаються задешево — не кожного приваблює перспектива жити на острові. Спочатку захоплюються романтичною ідеєю, а коли на практиці стикаються з умовами життя, усвідомлюють усі незручності й раді позбутися острова.

Та одна думка цілком задовольнила Емілі Брент: "В усякому разі, на мене чекає безкоштовний відпочинок". Тепер, коли доходи набагато зменшилися, а дивіденди виплачують так рідко, нехтувати цим не слід. Коли б тільки вона могла згадати трохи більше про цю місіс — чи, може, міс — Олівер.

5

Генерал Макартур визирнув з вікна вагона. Поїзд якраз підходив до станції Ексетер, де в нього мала бути пересадка. Під три чорти ці забарливі поїзди на другорядних залізничних вітках! Адже навпростець цей Індіанський острів зовсім поряд.

Він так і не второпав, хто такий, власне, був цей тип Оуен. Начебто приятель Спуфа Легарда і Джонні Дайєра. "Приїде дехто з ваших армійських друзів… хотілося б згадати про старі часи".

Що ж, і він з охотою згадає старі часи в колі друзів. А то в нього почало створюватися враження, наче друзі цураються його. І все через оту проклятущу плітку! Їй-богу, це дуже несправедливо — адже минуло близько тридцяти років! Либонь, Армітидж вибовкнув, — здогадувався генерал. Нахабне цуценя! Він-то що знав про все це? Так, невеселі

роздуми викликають ці спомини! До того ж, багато що просто ввижається, інколи ніби ловиш на собі чийсь підозрілий погляд.

Цікаво буде подивитися, який він, оцей Індіанський острів. Немало чуток витає довкола нього. І такі чутки, буцімто Адміралтейство, чи то воєнне міністерство, чи військово-повітряні сили заволоділи цим островом — не такі вже й далекі від дійсності.

А може, правда, що Елмер Робсон, молодий американський мільйонер, забудував його з усією розкішшю, на яку тільки здатна людина, сотні тисяч доларів втратив?..

Аж ось і Ексетер! Тепер цілу годину чекати! А він не хотів чекати. Йому кортіло якнайшвидше дістатися на острів...

6

Доктор Армстронг вів свого "морріса" крізь Солсберійську рівнину й дуже втомився... Успіх має і свій зворотний бік. Був час, коли він цілими днями просиджував у своєму новенькому, розкішно мебльованому кабінеті на Харлі-стріт, убраний як на весілля, оточений найновішими приладами, — просиджував у хвилюючому чеканні: виграє він свою ставку чи програє...

Ну що ж, він виграв! Він виявився щасливим! Щасливим і, звичайно, вправним. Він був обізнаним фахівцем своєї справи — та цього ще не досить для успіху. Потрібно, щоб і поталанило. І йому таки пощастило! Точний діагноз, кілька вдячних клієнток — жіночок з грошима та з відповідним становищем у суспільстві — й пішов поголос: "Вам слід звернутися до Армстронга — зовсім молодий, але вже такий обізнаний. Візьміть бідолашну Пем: роками ходила до різних лікарів, а варто було звернутися до Армстронга, і він одразу ж поставив правильний діагноз".

Машина успіху почала свої оберти. І наслідки не забарилися — доктор Армстронг став популярним лікарем.

Тепер дні його були насичені по саме нікуди. В нього не лишалося й вільної хвилинки. Тому цього серпневого ранку, залишаючи Лондон, він щиро радів, що їде на кілька днів на якийсь острів біля узбережжя Девону. Ні, це не був відпочинок у повному розумінні слова. Лист, якого він одержав, складали досить розпливчасті вирази, та зовсім не розпливчастим виявився чек, доданий до листа. Цілком пристойний гонорар. У цих Оуенів, певно, грошима хоч греблю гати. Либонь, чоловік занепокоєний здоров'ям дружини і хоче мати кваліфікований висновок лікаря так, щоб дружина й гадки про це не мала. Вона й слухати не хоче, щоби показатися лікареві, а з її нервами...

Нерви! Брови в доктора метнулися догори. Хай йому грець із цими жінками та їхніми нервами! А втім, для бізнесу це зовсім непогано. Половина жінок із тих, що зверталися до нього, не хворіли ні на що інше, опріч нудьги, та вони б вам не віддякували, коли б ви їм отак відверто й сказали! Та, зрештою, завше можна відшукати якусь недугу.

"Дещо порушено стан вашого, — далі якийсь мудрований термін, — втім, нічого серйозного, можна його привести до норми. Лікування не складне".

Так, медицина не винайшла досі ліпших ліків, аніж віра у зцілення. А він якраз добре вмів навіювати цю віру...

Як то чудово, що він зумів вчасно отямитись після тієї неприємної справи десять — ні, п'ятнадцять років тому. Це був критичний момент. Тоді ледве не загинуло все, чого він так наполегливо домагався. Після того удару він докорінно змінився. В нього вистачило волі назавше кинути пити. Та він може заприсягнутися, що був тоді на волосинку від краху.

Пролунав пронизливий автомобільний гудок, і повз нього зі швидкістю 80 миль на годину, несамовито виючи сиреною, промчався величезний "супер-спортс далмейн". Доктор Армстронг майже втиснув машину у парапет. Чорт забери цих молодих лобурів — гасають стрімголов по шляхах! Як він їх ненавидів! Ось і цього разу він був на волосинку від загибелі...

7

Тоні Марстон мчав шляхом на Міер і мовчки розмірковував: "Кількість машин, що сяк-так пересуваються по шляхах, жахлива, Завжди хтось стирчить на твоєму шляху, перешкоджає. До того ж, воліє тягтися обов'язково посеред дороги! Ні, на наших англійських шляхах не розженешся... Інше діло — Франція, там ти можеш-таки дати собі волю..."

Зупинитися в цій глушині, вихилити скляночку чи поспішити далі? Ще є час! Лишилася якась сотня миль — і все. Ні, він таки замовить тут склянку джину з імбирним лимонадом. Дуже палючий день!

А на цьому острівці, либонь, можна буде як слід порозважатися, якщо буде гарна погода, звичайно. Цікаво, хто такі ці Оуени? Певно, смердючі вискочки, яким нікуди гроші дівати. От у кого нюх на людей такого сорту, так це в Борсука. А що ж йому, бідоласі, робити: адже своїх грошей у нього ані шеляга...

Гадаю, вони розуміються на чаркуванні. Нічого не знати заздалегідь, коли маєш справу з отими суб'єктами, що позаробляли грошенят, не будучи народжені для цього. Шкода, що та історія відносно Габріель Терл, яка нібито придбала Індіанський острів, виявилася брехнею. Тоні Марстон був би ладен опинитися на острові серед почту, що оточує кінозірок. Але ж можна сподіватися, що там усе-таки знайдеться кілька дівчаток...

Вийшовши з бару, Марстон потягнувся, позіхнув, глянув на блакитне небо й вліз до свого "далмейна". Кілька молодих жінок із захопленням дивилися на нього. Відмінна статура, сто вісімдесят сантиметрів зросту, кучеряве волосся й яскраво-блакитні очі на засмаглому обличчі привертали увагу до себе.

Він натиснув на акселератор, і машина з гуркотом помчала вузенькою вуличкою. Кілька стариків і хлопчаків злякано повідскакували. Отямившись, хлопчаки ще довго зачаровано дивилися вслід автомобілю.

Тріумфальний марш Ентоні Марстона тривав.

8

Поїзд повільно відходив від Плімута. Крім Блора, в купе був тільки один пасажир — літній джентльмен із затьмареним поглядом — мабуть, колишній морський вовк. Він якраз закуняв. Містер Блор ретельно переглядав запис у кишеньковому блокнотику.

"Ось вони всі, голубчики, — пошепки мурмотів Блор: — Емілі Брент, Віра Клейторн, доктор Армстронг, Ентоні Марстон, старий суддя Уоргрейв, Філіп Ломбард, відставний генерал Макартур, кавалер багатьох орденів, а також містер і місіс Роджерс, що мають обслужувати гостей".

Він закрив блокнотика й поклав назад у кишеню. Поглянув у куток, де куняв сусіда. "Либонь, перебрав міру", — досвідченим оком визначив містер Блор.

Він уважно проаналізував ситуацію. "Робота начебто нескладна, — розмірковував Блор, — немає підстав побоюватись, що я можу з нею не справитися. Сподіваюсь, усе буде гаразд".

Він підвівся й причепливо оглянув себе у дзеркалі. На нього безпристрасним поглядом холодних сірих очей дивився вусач — по ледь помітних рисах обличчя можна було безпомилково віднести його до воєнної касти.

"Цілком міг би зійти за майора, — подумав містер Блор. — Ой, ні, мало не забув про генерала. Той старий вояка одразу виведе мене на чисту воду. Південна Африка — ось моя версія! Ніхто з цієї публіки ніякого відношення не має до Південної Африки, а я щойно прочитав рекламний проспект для туристів, тож можу досхочу патякати на цю тему. На щастя, ці люди з колоній займаються чим завгодно, отже, обрати заняття буде неважко. Якщо видати себе за, людину з достатком, що прибула з Південної Африки, — то в будь-якому товаристві не викличеш підозри".

Індіанський острів! Він побував там ще хлопчиськом… Смердюча скеля, засиджена птахами, на відстані якоїсь милі від узбережжя. Таку назву острів одержав тому, що здаля нагадує профіль американського індійця.

Ідіотська витівка — збудувати віллу на такому острові! За поганої погоди там просто жах! Втім, ці мільйонери завжди мають якісь примхи.

Старий, що сидів у кутку, прокинувся й прорік:

— На морі ніколи нічого не можна знати наперед!

Містер Блор лагідно погодився:

— Цілком вірно. Не можна.

Старий гикнув двічі й сумно промимрив:

— Наближається буря.

Містер Блор заперечив:

— Ні, це ви даремно, друже, сьогодні чудовий день.

Старий повторив сердито:

— Наближається буря. Я її відчуваю.

— Що ж, може, ви маєте рацію, — примирливо промовив містер Блор.

Поїзд зупинився на якійсь станції, й дідуган хитко підвівся.

— Так, мені начебто тут виходити.

Йому не вистачало сил штовхнути двері. Містер Блор прийшов на допомогу. В дверях старий зупинився, урочисто підняв руку й, мигнувши своїми тьмяними очима, вимовив:

— Стережися й молись. Молись і стережися! День Страшного Суду наближається!

Виходячи з вагона, він спіткнувся й упав на перон. Та, лежачи, ще раз поглянув на містера Блора й поважно промовив:

— Я звертаюся до вас, молодий чоловіче, — день Страшного Суду настане, він уже близько.

Займаючи знов своє місце у вагоні, містер Блор подумав: "Але ж старий сам набагато ближче до дня Страшного Суду, аніж я".

Та в даному разі, як це нерідко буває, містер Блор помилявся...

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

1

Невеличка група людей збентежено стояла на привокзальній площі в Оукбриджі. За ними — носильники з їхніми валізками. Один із носильників вигукнув:

— Джиме!

З таксі вийшов водій.

— Ви часом не на Індіанський острів, панове? — запитав він з м'яким девонським акцентом. Четверо голосів ствердно відгукнулися, а їх володарі тут-таки нишком поглянули одне на одного.

— Тут два таксі, сер, — сказав шофер, звертаючись до судді Уоргрейва, як до старішого в цій компанії. — Одне має чекати прибути поштового поїзда з Ексетера — це справа п'яти хвилин, — цим поїздом прибуде ще один джентльмен. Якщо хтось із вас погодиться зачекати, їхати вам буде набагато зручніше.

Віра Клейторн, як і годиться сумлінній секретарці, зразу відгукнулася.

— Я залишуся, будь ласка, їдьте, — мовила вона, звертаючись до трьох своїх супутників. У її тоні і погляді прохоплювалося ледь помітне, але беззаперечне почуття впевненості, що його набуває людина, яка звикла віддавати накази. Таким тоном, либонь, вона у себе в школі поділяла дівчаток на команди для гри в теніс.

Міс Брент манірно подякувала й, нахилившись, зайняла місце в таксі, дверцята якого водій тримав відкритими. Суддя Уоргрейв сів слідом за нею.

Капітан Ломбард промовив:

— Я теж зачекаю разом із міс…

— Клейторн, — підказала Віра.

— Моє. прізвище Ломбард, Філіп Ломбард.

Носильники прилаштовували багаж на даху таксі. Уже сидячи в машині, суддя Уоргрейв з властивою юристам ґречністю сказав:

— Чудова погода, чи не так?

— Справді, так, — відгукнулася міс Брент.

"Цілком добропорядний старий джентльмен, — вирішила вона. — Зовсім не схожий на завсідників приморських пансіонатів. Безперечно, ця місіс, чи то міс Олівер має порядних знайомих…"

Суддя Уоргрейв спитав:

— А ви добре знаєте цей край?

— Мені доводилося перебувати в Корнуоллі та в Торкузі, а в цій частині Девону я вперше.

— Цього місця і я не знаю як слід, — продовжив розмову суддя.

Таксі рушило. Другий таксист запропонував тим, що лишилися:

— Чи не бажаєте зачекати в машині?

Віра рішуче відкинула цю пропозицію. Капітан Ломбард люб'язно посміхнувся:

— Тут, на відсонні, набагато приємніше. Якщо тільки ви не маєте бажання зайти до приміщення вокзалу.

— Ні, ні. Після задухи в поїзді так чудово опинитися нарешті на свіжому повітрі.

— Так, — одповів він, — їхати поїздом у таку погоду, справді, нестерпно.

Віра підтримала бесіду:

— Я сподіваюся, що й далі триматиметься гарна погода. Бо ж наше англійське літо таке мінливе.

Ломбард, не виявляючи ознак оригінальності, спитав:

— Ви добре знаєте ці місця?

— Ні, я тут ніколи раніше не була, — відказала Віра. І квапливо додала, щоб одразу ж визначити своє становище на острові: — Я навіть ще й не бачила своєї господині.

— Своєї господині?

— Саме так, я нова секретарка місіс Оуен.

— Он воно що… — Його той ледь помітно змінився. Він набув більшої впевненості, напруження спало. — А вам це не здається дивним? — запитав він.

Віра засміялася:

— О ні, нічого дивного в цьому не бачу. Секретарка місіс Оуен раптово захворіла, й вона звернулась до агентства з проханням знайти заміну, а воно рекомендувало мене.

— Он як. А якщо після ознайомлення виявиться, що це місце вам не до вподоби?

Віра знов посміхнулася:

— Так це ж тимчасова робота — тільки на час канікул. Постійно я працюю в жіночій школі. І, якщо казати відверто, мене страшенно заінтригувала перспектива побачити Індіанський острів. Адже про нього так багато писали в газетах. Він справді такий чарівний?

— Не знаю, — відповів Ломбард, — я там ніколи не бував.

— Невже? Ці Оуени, либонь у захопленні від острова. До речі, що вони собою являють? Поінформуйте мене, будь ласка.

Ломбард замислився: оце тобі й вклепався — вважається, що я їх бачив раніше, чи ні? Він визнав за краще змінити тему:

— У вас по руці повзе оса. Ні, не рухайтеся. Стійте спокійно. — Він удав, ніби зганяє осу. — Ну от, тепер усе гаразд!

— О, дуже вдячна. Цього літа стільки цих ос розплодилося.

— Так, я вважаю, це від спеки. А ви не знаєте, міс Клейторн, кого ми чекаємо?

— Не маю і найменшої уяви.

Здалеку почувся гучний, тривалий гудок поїзда, що наближався.

— От ми й дочекалися, — зауважив Ломбард.

2

З приміщення вокзалу на площу вийшов літній чоловік, високий на зріст, з військовою виправкою. Сивий йоржик на голові, чепурно підстрижені білі вуса. Носильник, ледь похитуючись під добрячою шкіряною валізою, вказав йому на Віру й Ломбарда.

Віра вийшла наперед і діловито відрекомендувалася.

— Я секретарка місіс Оуен, — сказала вона, — на нас чекає машина. — І додала: — А це містер Ломбард.

Побляклі блакитні очі, що, незважаючи на вік, зберегли лукавість, зацікавлено оглянули Ломбарда. В них, коли б хтось міг прочитати, відбилося перше враження:

"Хлопець виглядає непогано. Але є у ньому щось підозріле..."

Усі троє сіли в таксі, котре чекало на них. Минулу сонні вулички маленького Оукбриджа, потім ще милю їхали Плімутським шосе. Далі поринули в лабіринт вузьких і нерівних польових доріг, що петляли поміж живоплоту.

Генерал Макартур зауважив:

— Зовсім не знаю цієї частини Девону. Мій невеличкий маєток — у Східному Девоні, він якраз межує з Дорсетом.

— А тут таки справді чудово, — мовила Віра. — Оці пагорбки, червонозем, буйна рослинність, розмаїтість квітів, аромат...

— Ці місця якісь замкнені… Я віддаю перевагу відкритій рівнині — там до тебе ніхто не підкрадеться з-за рогу, — невдоволено зауважив Філіп Ломбард.

Генерал Макартур звернувся до нього:

— В мене таке враження, що ви багато мандрували по світу.

— О, так, сер, довелося повештатись, — зневажливо знизав плечима Ломбард і подумав: "А тепер він мене запитає, чи не занадто я молодий, щоби бути учасником війни. Оці старі вояки завше запитують те саме".

Та генерал Макартур не згадував про війну.

3

Вони піднялися на пагорб, звідки дорога петляла наниз до Стикльхевена, що постав перед ними у вигляді купки котеджів та кількох рибальських човників, витягнутих на берег. У променях призахідного сонця вони вперше побачили на півдні Індіанський острів, що височів над морем.

— Далекувато ж він од берега, — з подивом промовила Віра.

Раніше вона уявляла собі його зовсім інакше — невеличкий острівець поруч із узбережжям, увінчаний розкішною білою віллою. А насправді ніякого будинку вона не побачила — тільки чіткий силует скелі, що невиразно нагадував гігантську голову американського індійця. В ньому було щось зловісне. Вірі стало ніяково.

Біля маленького готелю "Сім зірок" на лаві сиділо троє. Виднілася скорчена постать старого судді, пряма, мов палиця, фігура міс Емілі Брент, третій — високий на зріст, гладкий, з грубими рисами обличчя чоловік — вийшов наперед і проголосив:

— Ми дійшли такого: краще зачекати вас і поїхати всім разом. Дозвольте відрекомендуватися: моє прізвище Девіс. В Південній Африці — в Наталі я народився, ніяк не далі. Ха-ха-ха, — і він зареготав.

Суддя Уоргрейв подивився на нього з неприхованою ворожістю. В нього мимоволі виникло бажання віддати наказ — як то він робив колись — звільнити залу суду. А ось міс Брент ще не мала чіткої думки: чи то подобаються їй оті виходці з колоній, чи ні.

— Ну що, панове, може, хильнемо по чарочці перед відчалюванням? — гостинно запитав містер Девіс.

На його пропозицію ніхто не відгукнувся, тому містер Девіс різко розвернувся на самих лише каблуках, підніс угору палець і напутливо промовив:

— Тоді не варто затримуватись. Наші люб'язні господарі чекають на нас.

Він був надто зайнятий собою й тому не помітив, що при цих словах якесь зацiпеніння охопило всіх інших — начебто згадка про господарів, які чекають на них, вплинула паралізуюче.

У відповідь на запрошуючий рух Девісового пальця від найближчої стінки відійшов чоловік і наблизився до них. Його хитлива хода не залишала жодного сумніву в тому, що то був справжній морський вовк. У нього було брунатне, вичинене морськими вітрами обличчя і темні хитруваті очі. Він заговорив з м'яким девонським акцентом:

— Чи готові ви, леді й джентльмени, вирушити на острів? Човен до ваших послуг. Ще двоє джентльменів мають прибути на автомобілях, але містер Оуен наказав не чекати на них, бо точно невідомо, коли саме вони прибудуть.

Уся група підвелася й пішла за своїм гідом уздовж невеличкого кам'яного причалу, біля якого було пришвартовано моторний човен.

— Щось надто малий човен, — зауважила Емілі Брент.

— Це чудовий човен, мем, ви доїхали б у ньому до Плімута й оком не змигнувши, — впевнено заперечив моряк.

— Нас тут надто багато, — урвав його патякання суддя Уоргрейв.

— Але ж він може взяти й удвічі більше, сер.

— Тоді все гаразд, — примирливо втрутився Ломбард. — Погода чудова — ані хвильки.

Не змінюючи свого занепокоєного вигляду, міс Брент усе-таки сіла в човен. Інші наслідували її приклад. Поки що не помітно було найменшого зближення між учасниками подорожі.

Вони вже мали ось-ось відпливти, коли човняр, який тримав у руці багор, щоб відштовхнутися, раптом загаявся. Крутим схилом до причалу мчав автомобіль, автомобіль такої фантастичної потужності й невимовної краси, що здавався казковим маревом. За кермом сидів молодик, його волосся тріпотіло під вітром. Освітлюваний призахідним сонцем, він виглядав не як простий смертний, а як молодий бог, що вийшов із скандінавської саги. Молодик натиснув гудок, і могутня луна несамовитим ревом відбила його сигнал від скель бухти. В цьому було щось фантастичне. Й Ентоні Марстон на цьому тлі здавався надлюдиною. Саме таким запам'ятали його всі, хто був присутній під час його тріумфального в'їзду.

4

Фред Нарракотт, сидячи біля керма моторного човна, роздивлявся дивну компанію. Ні, зовсім не такими уявляв він собі гостей містера Оуена. Він розраховував на більш вишукану публіку: вифранчених дамочок і чоловіків у костюмах яхтсменів, вельми багатих і цілком респектабельних. Хіба ж такі компанії збиралися в містера Елмера Робсона! Фред Нарракотт скривив губи у посмішці, коли згадав гостей мільйонера. Ото була публіка, що й казати — вищий світ! А скільки спиртного він переправляв на острів!

Цей містер Оуен, певно, джентльмен зовсім іншого сорту. Кумедно, між іншим, подумав Фред, що він досі й у вічі не бачив цього Оуена, та його місіс теж. Щоб ото він хоч раз тут побував, так ні. Всі розпорядження й гроші йдуть через містера Морріса. Сказати правду, інструкції завжди дуже чіткі й платить він справно, без затримок, та все одно якось дивно. В газетах писали, що З ім'ям цього Оуена пов'язана якась таємниця. В цьому він, Фред Нарракотт, був згодний з газетярами.

А може, справді саме міс Габріель Терл придбала цей острів? Ні, ще раз як слід роздивившись своїх пасажирів, він остаточно відкинув цю думку. Ні, ніхто з цих людей не міг мати нічого спільного з кінозіркою.

Спостерігаючи пасажирів, Фред Нарракотт підсумовував свої враження. Он та дражлива стара діва, певно, кисла, як оцет, — він таких багато бачив. Можна побитися об заклад, що вона — суща мегера. І старий джентльмен з військових — досить подивитися на нього, як одразу згадуєш неприємності армійської служби. Молодка — досить симпатична, але й тільки того, шукати ж у ній голлівудський блиск — годі. А он отой, зухвалькуватого вигляду, веселун — він-то вже напевно не був справжнім джентльменом; гендляр не при справах — ось хто. Інший джентльмен — довготелесий, зі хтивим поглядом бігаючих оченят — це справді дивний тип, нічого не скажеш. Цілком імовірно, що він може мати якесь відношення до кіно.

Ніяких сумнівів, у човні був лише один справжнісінький джентльмен — той, хто прибув останнім на своїй машині — й на якій машині! Таких

машин у Стикльхевені зроду не бачили, Либонь, вона коштує не одну тисячу фунтів. Це хлопець хоч куди. Народжений у грошах. Коли б уся компанія була йому до пари, то все було б зрозуміло...

Дивна справа, якщо розібратися... І загалом усе це досить дивно, завершив свої роздуми Фред Нарракотт. Досить дивно...

5

Човен, спінюючи воду, обійшов скелю, і перед очима пасажирів, нарешті, постала вілла — мета їхньої мандрівки. Південна частина острова пологими терасами сходила до моря і була зовсім не схожа на північну. Вілла — невисока квадратна будівля сучасного типу, із заокругленими вікнами, що зовсім не затримували сонячних променів, — стояла фасадом на південь, Чарівний будинок — він цілком виправдував їхні сподівання!

Фред Нарракотт виключив мотор і обережно провів човна крізь вузьку затоку поміж скель до природної бухточки.

— А сюди, мабуть, небезпечно причалювати у погану погоду, — роздратовано кинув Філіп Ломбард.

Фред Нарракотт гордливо відповів;

— До Індіанського острова під час південно-східного вітру й зовсім не можна причалити. Іноді його одрізає від суші на тиждень чи більше.

Віра Клейторн подумала:

"Певно, острів відчуває великі утруднення з доставкою провізії. Взагалі всі ці господарські турботи — така мука".

Човен тим часом упритул підійшов до прибережних скель. Фред Нарракотт вистрибнув на берег і разом із Ломбардом допоміг усім вийти з човна. Нарракотт припнув човен до вправленого у скелю кільця. Потому він очолив процесію, що рушила нагору по вирубаних у скелі східцях.

— Хе-хе, нічогенький собі куточок! — з удаваною бадьорістю мовив генерал Макартур. Але насправді його не залишало відчуття тривоги. До дідька всі ці загадкові острови!

Коли компанія, подолавши підйом, вийшла на горішню терасу, настрій прибулих дещо піднісся. Біля відкритих навстіж дверей будинку стояв, чекаючи на них, поважний дворецький. Його урочистий вигляд заспокійливо вплинув на гостей. До того ж будинок справді дуже привабливий, та й вхід із тераси чудовий...

Дворецький злегка вклонився й виступив наперед. Це був високий на зріст, худорлявий, сивоволосий і вельми респектабельного вигляду мужчина.

— Сюди, прошу вас, — мовив він.

У просторому холі вже напоготові стояли напої. Ціла батарея пляшок. В Ентоні Марстона крива настрою дещо підскочила. А він же щойно вважав цю витівку надто підозрілою: якась чудна підібралася компанія, зовсім не в його стилі; і що мав на увазі Борсук, схиляючи його на цю поїздку?.. Але ж напої — те, що треба, нічого казати. До того ж льоду вдосталь.

Що це там патякає той дворецький?

— На жаль, містера Оуена затримують справи — він зможе прибути тільки завтра. Мені наказано задовольняти всі бажання гостей. Чи не

зволять вони пройти до відведених їм кімнат? Обід буде подано рівно о восьмій…

6

Віра сходами зійшла нагору слідом за місіс Роджерс. Служниця навстіж розчинила двері в кінці коридора, й Віра увійшла до чарівливої спальні з величезним вікном у бік моря та ще одним, що дивилось на схід. У Віри мимоволі вихопився вигук захоплення.

Місіс Роджерс між тим сказала:

— Сподіваюсь, тут усе, що вам може бути потрібно.

Віра огледілася. Її багаж уже було внесено до кімнати й навіть розпаковано. Зі спальні, крізь прочинені двері, видно було ванну кімнату, стіни якої викладено блідо-блакитним кахлем. Вона швидко відповіла:

— Так, Я вважаю, все гаразд.

— Якщо вам щось потрібне буде, міс, ось дзвоник.

Місіс Роджерс розмовляла одноманітним безбарвним голосом. Віра з цікавістю подивилася на неї. Не жива істота, а якийсь блідий безплотний дух жінки! У темній сукні, із зачесаним назад волоссям, вона мала цілком пристойний вигляд. Тільки неспокійні сірі очі були якісь дивні — їх погляд весь час перебігав з місця на місце.

"Вона виглядає так, наче боїться своєї тіні. Саме так — боїться! Вона має вигляд жінки, що постійно перебуває під страхом смерті… — подумала Віра, і в неї на спині проступили сироти. — Що ж лякає її, цю жінку?" Та вголос Віра сказала люб'язним тоном:

— Я — нова секретарка місіс Оуен. Певно, це вам відомо?

— Ні, міс, — відповіла місіс Роджерс, — мені нічого не відомо. Я одержала тільки список гостей із зазначенням, які кому призначені кімнати.

— І місіс Оуен навіть не згадувала про мене? — здивувалася Віра.

У місіс Роджерс затріпотіли вії.

— Я не бачила місіс Оуен — ще не бачила. Ми прибули сюди тільки два дні тому.

"Якісь дивні люди ці Оуени", — подумала Віра. А вголос промовила:

— І великий тут штат обслуги?

— Лише я та Роджерс, міс.

Віра насупилася. Вісім гостей. Десять чоловік з господарями, а обслуга для них — тільки одне подружжя… Місіс Роджерс, мовби прочитавши її думки, сказала:

— Я досвідчена куховарка, а Роджерс у домашніх справах — на всі руки майстер. Звичайно, ми не знали, що має зібратися така велика компанія…

— Але ж ви впораєтеся?

— Так, міс, ми впораємося. Коли ж такий гурт гостей збиратиметься часто, місіс Оуен, напевно, згодить ще когось нам на допомогу.

— І я так вважаю, — мовила Віра.

Місіс Роджерс повернулася, щоб піти. Її ноги безшумно ковзали по паркету. Вона випливла з кімнати, наче тінь.

Віра сіла на стілець біля вікна. Занепокоєння не минало. Буквально в усьому тут відчувалось щось незвичне. Відсутність господарів. Бліда, схожа на привид місіс Роджерс. І гості! Так, гості теж були якісь дивні. Незрозуміло, за якою ознакою добирали цю чудну компанію. "Краще було б заздалегідь познайомитися з Оуенами... Воліла б я знати, що вони собою являють..." — міркувала Віра, занепокоєно походжаючи по кімнаті.

То була чудова спальня, в ультрасучасному стилі. Кремові килимці на блискучому паркеті, блідаво пофарбовані, непевного кольору стіни, високе дзеркало, що освітлювалося двома бра. На камінній полиці ніяких прикрас, крім величезної шматуряки білого мармуру, що зображувала ведмедя, — зразок сучасної скульптури, в яку вставлено годинник. А над годинником у блискучій хромованій рамці висів великий, квадратної форми аркуш пергаменту з якимись віршами.

Віра зупинилась перед каміном, прочитала ці вірші. То була давня дитяча лічилка, яку вона пам'ятала ще з дитинства:

Десять індійчат пообідать сіли;

Захлинулося одне — дев'ять залишилось.

Дев'ять індійчат по обіді спали;

Не прокинулось одне — вісім їх зосталось.

Вісім індійчат Девоном блукали;

Повернулись сім назад — одного не стало.

Індійчаток семеро дрівця заготовляли;

Зарубали одне з них — шестеро зосталось.

Шість вже індійчат на пасіці зібрались;

Так одне там вжалив джміль, що їх п'ять зосталось.

П'ять веселих індійчат слідство учинили;

Вирок винесли одному — четверо лишилось.

Вдень четвірко індійчат в морі пустувало;

На гачок одне спіймалось — то вже троє стало.

Троє індійчат у звіринці стрілись;

Пригорнув ведмідь одне — двоє залишилось.

Двоє індійчат на осонні грілись;

Раптом постріл пролунав — вмить одне лишилось.

Тут самотнє іидійчатко гірко заридало;

Шию зашморгом стягнуло — й нікого не стало.

Віра посміхнулась. Аякже! Адже це Індіанський острів! Вона знову підійшла до вікна й присіла, милуючись морем. Яке воно безкрає! З жодного боку звідси не побачиш суші — самий тільки велетенський блакитний простір водної гладі, покритої легкими брижами, що яскріються в променях призахідного сонця.

Море… Сьогодні зовсім мирне, а інколи таке жорстоке… Море, що принаджує тебе, затягує в безодню. Потонув… Знайдений на дні… Потонув у морі… Потонув — потонув —~ потонув… Ні, вона не згадуватиме… Вона не бажає думати про це! Все це давно минуло.

7

Доктор Армстронг прибув на Індіанський острів якраз тоді, коли сонце вже занурювалося в море. Дорогою він спробував був побазікати з човнярем — місцевим жителем. Йому кортіло хоч трохи дізнатися про цих людей, що володіли Індіанським островом. Та цей Нарракотт чи то сам був напрочуд мало обізнаний, чи, може, не схильний до розмов на цю тему. Тому докторові Армстронгу довелося замість того правити теревені відносно погоди і рибальства.

Тривала поїздка в автомобілі втомила його. Він відчував біль в очах. Адже коли рухаєшся в західному напрямку, то весь час їдеш проти сонця. Так, він таки добре притомився. Море й цілковитий спокій — ось чого він зараз потребував. По правді кажучи, віддав би перевагу тривалій відпустці, та не міг собі цього дозволити. Певна річ, з фінансових міркувань це було можливе, але він не міг дозволити собі навіть на короткий час відійти від справ — треба дбати про клієнтуру. В наш час людей так скоро забувають. А саме тепер, коли здійснилися всі його прагнення, він не має права давати собі перепочинок. "Та однаково, — мовив він до себе, — будь-що, але сьогодні ввечері я уявлю собі, що не маю наміру повертатися, що я вже покінчив і з Лондоном, і з Харлд-стріт, і з усім іншим".

Якимось чаклунським духом був пройнятий цей острів — сама його назва сприяла грі фантазії. Тут губився контакт із усім іншим світом — острів сам був нібито зовсім відокремленим самостійним маленьким світом. Світом, звідки ти, можливо, ніколи не повернешся. Йому раптом спало на думку: "От і зосталося позаду все моє звичне життя".

Посміхаючись сам до себе, він заходився будувати плани на майбутнє, один фантастичні ший за інший. Так, із посмішкою, він піднявся нагору по вирублених у скелі східцях.

На терасі в кріслі сидів старий джентльмен, обличчя якого здалося докторові Армстронгу знайомим. Де він міг бачити цю жаб'ячу фізіономію, цей черепашковий карк, оцю скорчену поставу й оці бляклі, злобливі очиці? Так це ж не хто інший, як старий суддя Уоргрейв. Доктор одного разу виступав перед ним як свідок. Під час судових процесів він завше здавався напівсонним, але жвавішав, ставав уособленням люті та підступності, коли справа стосувалася злочину, порушення закону. Він мав величезний, вплив на присяжних — балакали, що він, тільки-но побажає, може нав'язати їм свою волю під час ухвалення вироків. Було, казали, кілька випадків, коли він примушував їх ухвалювати цілком неймовірні вердикти. Віщатель у судовій мантії — таке прізвисько дали йому. Кумедно — зустріти його саме тут, за межами звиклого світу.

8

Суддя Уоргрейв між тим розмірковував: "Армстронг? Авжеж, пам'ятаю його як свідка. Вельми коректний і завбачливий. А втім, усі лікарі — дурні, хай їм біс. Ті ж, наймодніші, що на Харлі-стріт, — найдурніші". І він злорадо пригадав свою недавню бесіду з одним улесливим суб'єктом саме з цієї вулиці.

Уголос же буркнув:

— Напої — в холі.

Доктор Армстронг одказав:

— Але ж спочатку я маю засвідчити свою пошану господарям.

Суддя Уоргрейв знову примружив свої очиці, від чого посилилась його подібність до ящура, й вимовив:

— Ви не зможете це зробити.

— Чому так? — сторопів доктор Армстронг.

— Ні господаря, ні господині немає. Досить дивний стан. Я сам не розумію, що тут коїться.

Доктор Армстронг якусь хвилину запаморочено вдивлявся в нього. А коли йому вже здалося, що старий джентльмен остаточно заснув, Уоргрейв нараз запитав:

— Чи не знаєте ви таку Констенс Калмінгтон?

— Е-е... Ні, начебто ні.

— Втім, це не так важливо, — сказав суддя. — Це дуже неуважна особа, й рука в неї абсолютно нерозбірлива. Я якраз міркував над тим, чи не помилився адресою.

Доктор Армстронг знизав плечима й рушив до будинку.

А суддя Уоргрейв ще якийсь час розмірковував про Констенс Калмінгтон. "Ненадійна, як усі жінки", — висновив він.

Потім думки його перекинулися на інших двох жінок, з якими він приїхав: на стару діву із церемонно стуленими вустами й на молодицю. Його не інтересувала ця молодиця — байдужа молода шльондра. А втім, ні, тут три жінки, якщо причислити ще й Роджерсову дружину. Досить-таки чудне створіння, вона виглядає наполоханою до смерті. Втім, Роджерси своє діло знають і виглядають вельми респектабельно.

Саме в цю мить на терасу вийшов Роджерс. Суддя звернувся до нього:

— Чи не знаєте ви, леді Констенс Калмінгтон має прибути?

Роджерс витріщив очі на нього:

— Мені про це нічого не відомо, сер.

9

Ентоні Марстон приймав ванну. Він блаженствував, пестячи в гарячій воді свої зсудомлені від тривалої їзди суглоби. Ніякі думки не точили йому голову. Ентоні був людиною почуттів і дій. Варто йому було усвідомити: "Через це треба перейти", як він одразу позбавлявся вагань і докорів сумління.

Ще трішечки поніжити у гарячій — тільки що не кипить — воді свої втомлені суглоби, потому — гоління — коктейль — обід… Ну а далі?

10

Містер Блор вив'язував краватку. В таких справах він був не дуже-то мастак. Поглянув у дзеркало, чи має належний вигляд. Либонь, що так. Досі ніхто з присутніх тут не виявляв до нього особливої симпатії… Дуже кумедно збоку спостерігати, як усі вони видивляються один на одного.

Він зовсім не збирався нехтувати своїми обов'язками. Помітив дитячу лічилку, що висіла в рамці над каміном. Вправно зроблено — й до діла!

Він згадав, як іще хлопчаком був на цьому острові. Йому тоді й на думку не спадало, що колись він виконуватиме такого роду роботу саме

тут, на острові, на цій віллі. Втім, мабуть, це дуже добре, що людина не може передбачити своє майбутнє…

11

Генерал Макартур сидів насуплений.

Чортяка його забери, все це диявольськи підозріло! Це зовсім не те, про що йшлося в запрошенні… З якою насолодою він, коли б знайти слушний привід, забрався звідси додому… Кинув би під три чорти оцю витівку… Та моторний човен відбув на материк. Він змушений залишитися… Ще отой Ломбард — якийсь підозрілий тип. Пройдисвіт. Заприсягнути можна, що пройдисвіт.

12

Тільки-но пролунав гонг, Філіп Ломбард вийшов зі своєї кімнати й попрямував до сходів. Хода в нього тиха, вкрадлива, наче в пантери. В усій подобі щось хижацьке та водночас таке, що тішило зір.

Він посміхнувся сам до себе. Тиждень, га?

Він був готовий досхочу натішитися цим тижнем.

13

Емілі Брент, у чорній шовковій сукні, вже готова до обіду, в своїй кімнаті читала біблію. Її губи беззвучно ворушилися:

"Язичники впадуть у яму, яку самі ж викопали; у пастку, ними приховану, потрапить їхня ж нога. Славен господь судом, що його він чинить над грішними: лиходіїв карають творіння їх власних рук. Опиняться грішники в пеклі!"

Її щільно стиснуті вуста завмерли. Вона закрила біблію. Підвівшись, зашпилила біля горла брошку з димчастим топазом і рушила вниз, на обід.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

1

Обід наближався до кінця. Страви були смачні, вина чудові. Роджерси прислужували чудово.

Всі були в доброму гуморі. Застільна бесіда набрала вже рис невимушенності й дружелюбності. Суддя Уоргрейв, захмелілий від випитого портвейну, оповідав якусь забавну історію у властивій йому саркастичній манері. Доктор Армстронг і Тоні Марстон з інтересом прислухалися до нього. Міс Брент невимушено перемовлялася з генералом Макартуром; у них виявилися спільні знайомі. Віра Клейторн ставила містерові Девісу розсудливі запитання щодо життя в Південній Африці. Містер Девіс досить жваво базікав на цю тему. До його розповіді уважно прислухався Ломбард, час від часу кидаючи на Девіса пильний, глузливий погляд примружених очей. Одночасно Ломбард нишпорив очима довкола, вивчаючи своїх співтрапезників. Нараз Ентоні Марстон вигукнув:

— Глядіть, які дивні фігурки!

У центрі стола, на круглій скляній підставці, стояли маленькі фарфорові статуетки.

— Це американські індійці, — сказав Тоні, — Ми ж на Індіанському острові. У цьому, вважаю, є сенс.

Віра нахилилася до столу, хотіла роздивитись фігурки.

— Цікаво, скільки їх тут? Десять?

— Так, рівно десять.

— Які кумедні, — вигукнула Віра. — Це ж, мабуть, ті самі десять індійчат із дитячої лічилки. В моїй кімнаті зона висить у рамці над каміном.

— У моїй кімнаті теж, — сказав Ломбард.

— І в моїй.

— І в моїй, — одноголосно ствердили всі.

— Оригінальна витівка, — сказала Віра, — хіба ні?

— Більше всього, дитяча, — гмукнув суддя Уоргрейв, підливаючи собі портвейну.

Емілі Брент і Віра Клейторн перезирнулися. Жінки разом підвелися й вийшли. У вітальні величезні, на всю стінку, вікна, що виходили на терасу, були розчинені навстіж, тому долинав шум моря, що билося хвилями об скелі.

— Люблю гуркіт моря, — мовила Емілі Брент.

— А я його ненавиджу, — відрубала Віра.

Міс Брент з подивом зиркнула на неї. Віра зашарілася й уже стриманіше додала:

— Під час шторму навряд чи тут приємно. Емілі Брент згодилась.

— Втім, я певна, що взимку тут не живуть, — сказала вона. — Либонь, не знайти обслуги, що погодилась би зостатися тут на зиму.

— Взагалі знайти підхожу обслугу — справа не легка, — промурмотіла Віра.

— Місіс Олівер пощастило з обслугою, — відзначила Емілі Брент. — У всякому разі, ця місіс Роджерс — добра Куховарка.

Віра подумала: "Кумедно, як оці літні люди завжди плутають прізвища". А вголос:

— Я з вами згодна — місіс Оуен справді пощастило.

Емілі Брент, що вже витягнула із сумочки незакінчене вишивання, з яким ніколи не розлучалася, просиливши нитку в голку, нараз завмерла.

— Оуен? Ви сказали "Оуен"? — різко спитала.

— Так.

— За своє життя я ніколи не зустрічала людини на прізвище Оуен, — сухо сказала Емілі Брент.

Віра вражено скинула брови:

— Так це ж...

Вона не встигла докінчити фразу. Прочинилися двері, й до них приєдналися чоловіки. Слідом за ними прямував Роджерс, несучи піднос із кавою.

Суддя, ввійшовши до кімнати, сів поруч Емілі Брент. Армстронг присів біля Віри. Тоні Марстон почвалав до відчиненого вікна. Блор зі щирим подивом вивчав мідну статуетку — мабуть, розмірковуючи, чи можна вважати, що ці вайлуваті риси належать жіночій статі. Генерал Макартур, прихилившися спиною до каміна, злегка погладжував свої сиві вуса. Обід був смачний, нічого не скажеш; настрій генерала явно йшов на піднесення. Ломбард гортав сторінки гумористичного журналу "Панч", що разом з іншими газетами й журналами лежав на столику біля стіни.

Роджерс обійшов усіх із кофейним підносом. Кава була добряча — справжня чорна кава і, як годиться, гаряча. Стрілки годинника показували двадцять хвилин на десяту. Настала тиша — відчуття комфорту, пересиченості спонукало всіх до вмиротвореного мовчання. І раптом цю тишу порушив голос. Він увірвався в кімнату зненацька, без попередження — нелюдський, пронизливий, жахливий:

— Леді й джентльмени! Прошу уваги!

Всі були приголомшені. Вони очманіло дивилися одне на одного, на стіни, навкруги. Хто б це міг бути?

Між тим голос продовжував — різкий, чіткий голос:

— Ви обвинувачуєтеся:

Едвард Джордж Армстронг у тому, що чотирнадцятого дня березня місяця 1925 року ви заподіяли смерть Луїзі Мері Кліз.

Емілі Кароліна Брент — у тому, що п'ятого дня листопада місяця 1931 року з вашої вини настала смерть Беатрис Тейлор.

Уїльям Генрі Блор — у тому, що ви спричинили смерть Джеймса Стівена Ландора, яка настала десятого жовтня 1928 року.

Віра Елізабет Клейторн — у тому, що одинадцятого серпня 1935 року ви вбили Сіріла Огільві Хемілтона.

Філіп Ломбард — у тому, що в лютому 1932 року ви обрекли на смерть двадцять одного чоловіка зі східно-африканського племені.

Джон Гордон Макартур — у тому, що четвертого січня 1917 року зловмисно послали на неминучу загибель коханця вашої дружини Артура Річмонда.

Ентоні Джеймс Марстон — у тому, що чотирнадцятого дня листопада місяця минулого року з вашої вини загинули Джон та Люсі Комбес.

Томас Роджерс і Етель Роджерс — у тому, що шостого дня травня місяця 1929 року ви вбили Дженніфер Брейді.

Лоуренс Джон Уоргрейв — у тому, що ви винні в смерті Едварда Сетона, яка сталася десятого червня 1930 року

Обвинувачені, чи маєте ви що сказати у свій захист?

2

Голос змовк. На якусь мить настала могильна тиша, а затим розлягся приголомшливий грюкіт: Роджерс упустив тацю. Тієї ж миті в коридорі хтось зойкнув, і почувся глухий звук падаючого тіла.

Ломбард кинувся до дверей і навстіж розчинив їх: по той бік дверей безформною купою лежала знепритомніла місіс Роджерс.

— Марстон! — владно покликав Ломбард.

Ентоні кинувся йому на допомогу. Вдвох вони підняли жінку й занесли до вітальні. Хутко втрутився доктор Армстронг. Він допоміг умостити непритомну жінку на канапу й схилився над нею.

— Нічого серйозного, — невдовзі сповістив. — Вона зомліла. От і все. За хвилину опритомніє.

— Принесіть бренді, — наказав Роджерсові Ломбард.

— Слухаю, сер, — промурмотів Роджерс і миттю вислизнув з кімнати.

Віра вигукнула в нестямі:

— Хто, хто це там говорив? Де ховається ця людина? Цей голос… він схожий… схожий…

Генерал Макартур, бризкаючи слиною, заволав:

— Що тут коїться? Чий це брутальний жарт?

Плечі в нього опустилися, руки тремтіли. Він одразу постарішав на десяток років.

Блор витирав обличчя носовичком.

Лише суддя Уоргрейв і міс Брент зовні були порівняно спокійні. Емілі Брент сиділа, як завше, струнко, високо піднісши голову. Тільки неприємного кольору плями на щоках виказували її хвилювання. Суддя прибрав свою звичну позу: голова трохи втиснена в плечі, одна рука замислено пошкрябувала вухо. І тільки очі, живі й проникливі, весь час пильнували, блискавкою нишпорячи по кімнаті, виказуючи напружену роботу розуму.

І знову Ломбард узяв ініціативу в свої руки.

— Той голос? — задумливо мовив. — На мою думку, він пролунав десь із кімнати.

— Але хто ж це міг бути? — вигукнула Віра. — Хто? Адже це не був хтось із нас.

Ломбард поглядом слідчого, не поспішаючи, огледів кімнату. На мить його погляд упав на відчинене вікно, проте він рішуче похитав головою. І раптом в очах у нього спалахнув переможний блиск. Він спритно підскочив до місця поблизу каміна, звідки двері вели в суміжну кімнату.

Прудко рвонувши за ручку, Ломбард навстіж розчинив двері. Зайшов до кімнати, й одразу ж звідти почувся вигук задоволення. Він закричав:

— Так ось де це!

Всі інші, юрмлячись, рушили слідом за ним. Тільки міс Брент зосталася самотньо, випроставшись у кріслі.

У суміжній кімнаті впритул до стінки, що відділяла її від вітальні, присунуто столик. На ньому стояв грамофон — старомодний грамофон з великим рупором, спрямованим до стіни, й Ломбард, трохи відсунувши його, вказав на кілька дірочок, акуратно просвердлених крізь стінку. Налагодивши грамофон, він поставив голку на пластинку, й вони знову почули:

— Ви обвинувачуєтеся…

— Зніміть! Зніміть зараз же! Це жахливо! — вигукнула Віра.

Ломбард підкорився.

Доктор Армстронг вимовив, полегшено зітхнувши:

— Вважаю, що це безсоромний, грубий жарт.

Прозвучав тихий, але виразний голос судді Уоргрейва:

— Так ви справді вважаєте, що це не що інше, як жарт? Так я вас зрозумів?

Доктор витріщив очі на нього:

— А що ж це може бути?

Суддя, ніжно погладивши свою верхню губу, промовив:

— Поки що я не готовий висловити свою думку.

Втрутився Ентоні Марстон:

— Але ж ви дечого не врахували. Хто, чорт забери, накрутив оцю штуковину й запустив її?

— Справді, — пробурмотів Уоргрейв, — вважаю, що нам слід з'ясувати це.

Він повільно рушив назад до вітальні. Інші пішли слідом.

Саме в цю мить повернувся Роджерс зі склянкою бренді в руках. Міс Брент стояла, нахилившись над місіс Роджерс, яка квилила час од часу. Роджерс спритно прослизнув поміж обома жінками.

— З вашого дозволу, леді, я побалакаю з дружиною. Етель… Етель, все гаразд. Усе гаразд. Ти чуєш? Візьми себе в руки.

Місіс Роджерс важко дихала, ледь ковтаючи повітря, її перелякані очі уважно вдивлялися в обличчя гостей. Роджерсів голос забринів настійливіше:

— Заспокойся, Етель!

Доктор Армстронг звернувся до неї:

— Зараз усе буде гаразд, місіс Роджерс. Невеличке потрясіння, не більше.

— Я знепритомніла, сер? — спитала вона.

— Так.

— Це все наробив голос, той жахливий голос — він наче вирок оголошував… — Обличчя її знову позеленіло, повіки від хвилювання затріпотіли.

Доктор Армстронг різко урвав її:

— Де ж, нарешті, бренді?

Хтось передав склянку з бренді, що її Роджерс поставив на столик, і доктор схилився над жінкою, яка задихалася.

— Випийте це, місіс Роджерс.

Вона відпила маленький ковток, похлинулася, але пила далі, ледве переводячи подих. Алкоголь зробив свою справу — обличчя в неї порожевішало. Отямившись, вона сказала:

— Мені вже краще. Все було так несподівано, що в мене здали нерви…

— І не лише в тебе, — похапцем підтвердив Роджерс. — Мене це теж уразило. Від несподіванки я навіть упустив тацю. Можу запевнити вас, що все це — мерзенна брехня, з початку до кінця! Хтів би я знати…

Його монолог обірвав кашель. Це був просто кашель — сухий, тихий кашель, але він чомусь справив паралізуюче враження на Роджерса, зупинивши його в розпалі оповіді. Він уп'явся поглядом у суддю Уоргрейва — той багатозначно помовчав, ще раз кахикнув, потім спокійно спитав:

— Хто поставив оцю пластинку на грамофон? Чи не ви, Роджерсе?

— Я не знав, що то за пластинка, — виправдувався Роджерс. — Побий мене сила божа, коли я знав зміст цієї пластинки, сер. Коли б знав, нізащо не зробив би цього.

— Охоче вірю вам, Роджерсе, — сухо зауважив суддя. — Та, мабуть, ви мали б докладніше все це пояснити.

Дворецький утер носовичком піт із чола й щиро мовив:

— Я лише виконував накази, сер, от і все.

— Чиї накази?

— Містера Оуена.

— Дозвольте прояснити деякі обставини, — сказав суддя Уоргрейв. — У чому саме полягали накази містера Оуена?

— Мені наказано було взяти пластинку в шухляді й поставити на грамофон, — упевнено відповів Роджерс, — а моя дружина мала запустити грамофон, тільки-но я зайду до вітальні з кавою.

— Вельми дивна історія, — промурмотів суддя.

— Але ж це суща правда, сер, — викрикнув Роджерс. — Богом присягаю, що так. Я найменшого уявлення не мав, що саме записано на тій пластинці — у мене й на мить не виникло підозри. На пластинці була якась наклейка — я вважав, що це назва музикального твору.

— На пластинці є назва? — звернувся Уоргрейв до Ломбарда.

Ломбард ствердно кивнув головою. Й несподівано ошкірився, вищиривши свої гострі білі зуби.

— Так точно, сер, — відповів він. — її назва — "Лебедина пісня".

3

Генерала Макартура раптом прорвало.

— Це все якесь безглуздя, абсурдна вигадка! — заволав він. — Хіба ж можна ось так чіпляти ганебні обвинувачення... Необхідно вжити якихось заходів. І хто б не був отой тип Оуен...

Його різко перебила Емілі Брент:

— Оце найголовніше — хто він такий?

Втрутився суддя. Владно — далися взнаки довгі роки, проведені в суді, — наказав:

— Насамперед ми повинні з'ясувати, хто такий містер Оуен. Я пропоную, щоб ви, Роджерсе, поклали свою дружину в постіль. Потому повертайтесь до нас.

— Слухаю, сер.

— Я допоможу вам, Роджерсе, — відгукнувся доктор Армстронг.

Спираючись на обох мужчин, місіс Роджерс хиткою ходою почвалала з кімнати. Коли вони пішли, Тоні Марстон сказав:

— Не знаю, як ви, а я не від того, щоб вихилити скляночку-другу.

— Гаразд, — відповів Ломбард.

— Тоді я піду пошукаю, — сказав Тоні, вийшов з кімнати й одразу повернувся з тацею в руках — Пляшки, як я виявив, стояли біля дверей — чекали на нас.

Він обережно поставив тацю на столик, наповнив келихи. Генерал Макартур узяв собі чистого віскі — так само, як і суддя. Кожний відчував потребу в міцному збадьорливому напої. Лише Емілі Брент зажадала склянку води.

Невдовзі повернувся доктор Армстронг.

— З місіс Роджерс уже все гаразд, — оголосив він. — Я дав їй снотворне. Хилите? Либонь, і я хочу наслідувати вас.

Чоловіки знову наповнили свої келихи. За кілька хвилин повернувся й Роджерс. Уоргрейв рішуче взявся за розслідування. Кімната перетворилася на імпровізований зал суду. Суддя розпочав допит:

— Так от, Роджерсе, ми повинні будь-що доскіпатися до суті того, що скоїлося. Хто такий оцей містер Оуен?

Роджерс витріщив очі:

— Власник цього острова, сер.

— Це я знаю. Від вас я вимагаю зізнання: що ви особисто знаєте про цю людину?

Роджерс заперечливо похитав головою:

— Нічого не можу сказати вам, сер. Справа в тому, що я ніколи цього пана не бачив.

Легкий шерех пролунав кімнатою. Генерал Макартур втрутився:

— Як, ви ніколи його не бачили? Що ви хочете цим сказати?

— Ми тут усього кілька днів, сер, — моя дружина і я. Нас найняли листом, через агентство… Я маю на увазі агентство "Регіна" в Плімуті.

— Знаю, це давня й порядна фірма, — повідомив Блор і схвально хитнув головою.

— У вас зберігся цей лист? — вів далі Уоргрейв.

— Ви маєте на увазі лист, яким нас запросили сюди на роботу? Ні, сер. Я його не зберіг.

— Що ж, продовжуйте вашу розповідь. Отже, вас найняли, як ви кажете, листом.

— Так, сер. Нас повідомили, в який день ми маємо прибути. Так ми й зробили. Тут усе було заздалегідь наготовлено. Вдосталь продуктів про запас і взагалі налагоджене господарство. Нам залишилось лише трохи прибрати кімнати.

— Що було далі?

— Ні чого особливого, сер. Ми одержали — знов листом — розпорядження підготувати кімнати для гостей, а вчора вечірньою поштою я одержав ще одного листа від містера Оуена. В ньому повідомлялося, що він та місіс Оуен затримуються, отже, ми мусимо не шкодувати зусиль, щоб якнайкраще прийняти гостей. Ще там були інструкції про обід, про каву, а також про ту ж пластинку.

— Вважаю, що вже цього листа ви зберегли, — різко кинув суддя.

— Так, сер, ось він.

Роджерс витягнув листа із кишені, подав судді.

— Гм, — вимовив Уоргрейв, — видруковано на друкарській машинці, відправлено з готелю "Ритц".

— Дозвольте мені поглянути! — Блор кинувся до судді, буквально вихопив у нього з рук лист, швидко пробіг очима.

— Друкарська машинка марки "Коронейшн", — промимрив він. — Зовсім нова — жодного дефекту. Папір звичайний, найбільш уживаного сорту. З цього нічого не висмокчеш. Можуть бути відбитки пальців, але навряд.

Уоргрейв прислухався до нього з несподіваною уважністю. Нараз Ентоні Марстон, що, стоячи позаду Блора, повз його плече розглядав лист, роздумливо промовив:

— Якісь дивні імена в нашого господаря. Хіба не так? Ви тільки послухайте: Алек Норман Оуен. Язика покалічиш.

Старий суддя аж підскочив на стільці:

— Я вам дуже вдячний, містер Марстон. Ви звернули мою увагу на одну вельми цікаву деталь. Вона наштовхує на деякі висновки. — І суддя зверхньо оглянув присутніх, настовбурчив голову, як розгнівана черепаха — Я вважаю, що настав час узагальнити всю нашу інформацію стосовно господаря цієї вілли. — Зробивши паузу, він вів далі: — Усі ми гості його. Вважаю, буде корисно, якщо кожен із нас точно пояснить, яким чином він тут опинився.

Запала тиша. Після хвилинної паузи рішуче заговорила Емілі Брент:

— У цій історії є щось надзвичайно дивне. Я одержала листа із досить нерозбірливим підписом. Писала, начебто, жінка, з якою я познайомилася влітку на одному курорті два чи три роки тому. Її прізвище, наскільки я могла розібрати, чи то Огден, чи то Олівер. Серед моїх знайомих є місіс Олівер, є також і міс Огден. Але я абсолютно певна, що ніколи не зустрічала й тим паче не приятелювала З будь-ким на прізвище Оуен.

— У вас зберігся цей лист, міс Брент? — запитав суддя Уоргрейв.

— Так, зараз я його принесу.

Вона вийшла і за хвилину повернулася з листом.

— Здається, я починаю розуміти… — промовив суддя, прочитавши лист. — Прошу вас, міс Клейторн.

Віра, розповіла про обставини свого запрошення на посаду секретарки. Суддя викликав:

— Марстон?

— Я одержав телеграму від мого товариша Берклі, на прізвисько Борсук, — сказав Ентоні. — Це мене тоді здивувало, бо я мав відомості, що старий подався до Норвегії. Він просив мене негайно прибути сюди, я й поїхав.

Уоргрейв задоволено хитнув головою і назвав нове прізвище:

— Доктор Армстронг?

— Мене запросили як лікаря.

— Еге ж. Раніш ви не зналися з цим сімейством?

— Ні. Але в листі, якого я одержав, посилалися на одного з моїх колег.

— Для правдоподібності, — прокоментував суддя. — Так, а цей колега на той час, певно, був десь поза досяжністю?

— Е… е… либонь, що так.

Ломбард, котрий увесь час не зводив очей з Блора, раптом утрутився:

— Зачекайте-но, я дещо надумав…

Суддя застережливо підняв руку:

— Хвилиночку…

— Але ж я…

— Даваймо не квапитися, містере Ломбард. Усе в свій час. Зараз ми розслідуємо причини, які звели всіх нас сьогодні на цьому острові. Генерал Макартур?

Посмикуючи вуса, генерал промимрив:

— Одержав листа… від цього типа Оуена… Він згадував кількох моїх армійських; дружків, що мають тут бути… Писав: "Сподіваюся, ви даруєте мені неофіційний характер запрошення". Боюся, що листа я не зберіг.

— Містер Ломбард? — викликав суддя.

Думка Ломбарда гарячково працювала: чи слід йому казати правду, чи дотримуватися попередньої версії? Зрештою він надумав.

— Те ж саме, — мовив він. — Запрошення, згадка про спільних друзів — одне слово, спіймався на гачок. Лист я розірвав.

Суддя Уоргрейв обернувся до містера Блора. Погладжуючи вказівним пальцем верхню губу, він промовив підкреслено ввічливим тоном:

— Щойно ми пережили кілька надзвичайно неприємних хвилин. Якийсь-то безплотний голос, звертаючись до нас усіх поіменно, висунув проти кожного серйозні, точно сформульовані обвинувачення. Незабаром ми повернемося до них. Та в даний момент мене цікавить

одна дрібна обставина; серед тих, до кого звертався голос, було ім'я Уїльяма Генрі Блора. Але, наскільки нам відомо, серед нас немає особи на прізвище Блор. У той же час прізвище Девіс не було згадано. Що ви на це скажете, містере Девіс?

— Скидається на те, що далі нема рації грати у жмурки, — похмуро відказав Блор. — Мушу визнати, що справжнє моє прізвище не Девіс.

— Отже, ви Уїльям Генрі Блор?

— Саме так.

— Я маю дещо додати, — втрутився Ломбард. — Ви не тільки перебуваєте тут під чужим ім'ям, містере Блор, а, опріч того, як я виявив сьогодні ввечері, ви ще й страшенний брехун. Ви запевняли, що жили в Південній Африці, зокрема в Наталі. Я досить добре знаю Південну Африку й знаю Наталь і готовий заприсягнутися, що ніколи в житті й ноги вашої там не було.

Вісім пар очей витріщилися на Блора. Вп'ялися в нього недобрими, підозрілими поглядами. Ентоні Марстон, стиснувши кулаки, рушив до нього.

— Це твої витівки, падлюко? — спитав він. — Як ти це поясниш?

Блор підвів голову і випнув свою квадратну щелепу.

— Ви помилились адресою, джентльмени, — вибачливим голосом сказав він. — Я маю при собі посвідчення, ви можете подивитись. Я колишній співробітник відділу по розслідуванню кримінальних справ Скотланд-Ярду. Зараз я приватний детектив, маю свою контору в Плімуті. Мене згодили сюди для роботи,

— Хто вас найняв? — спитав Уоргрейв.

— Отой самий Оуен. До листа, в якому пояснювалось, що я маю робити, він додав солідний чек на витрати. Мені належало приєднатися до компанії, удаючи із себе такого ж гостя, як усі ви. Мені заздалегідь названо ваші прізвища, й я мав слідкувати за всіма вами.

— Вам дано було якесь пояснення, чому ви маєте слідкувати за нами?

— Коштовності місіс Оуен, — розлючено відповів Блор. — Тільки подумайте, місіс Оуен! Зараз я певен, що така особа взагалі не існує.

І знов суддя заходився погладжувати вказівним пальцем верхню губу, на цей раз уже із задоволенням.

— Ваш висновок я вважаю обгрунтованим, — мовив він. — Алек Норман Оуен! У листі до місіс Брент, хоч підпис такий, наче курка лапою надряпала, ім'я можна прочитати досить вільно — Ана Ненсі; отже, в обох випадках, як неважко помітити, фігурують ті ж самі ініціали: Алек Норман Оуен — Ана Ненсі Оуен, — щоразу виходить так би мовити, А. Н. Оуен. Не треба особливо напружувати свою уяву, щоби здогадатися: це означає невідомий![1]

— Так це ж неймовірно! Безглуздо! — вигукнула Віра.

— Авжеж, — лагідно кивнув суддя. — Я й сам тепер не маю жодного сумніву, що нас запросив на цей острів якийсь божевільний.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

1

На якусь мить запала тиша. Пройняті жахом, гості завмерли на своїх місцях. Мовчання порушив тихий, але виразний голос судді:

— А тепер почнемо нову стадію розслідування. Але перед тим я мушу приєднати до ваших і свої вірчі грамоти.

Він вийняв із кишені листа й кинув його на стіл.

— Лист написано ніби від імені моєї давньої приятельки — леді Констенс Калмінгтон. Я давно не бачив її, бо кілька років тому вона виїхала на схід. Але лист витримано в її стилі — написано так недоладно й плутано, як це зробила б вона сама. Вона запрошувала мене приїхати, про господарів же вілли згадувала в надто туманних виразах. Як бачите, аналогічний прийом. Це дає нам цілковиту підставу зробити висновок: хто б не була та людина, що заманила нас у пастку, — чоловік чи жінка, — вона добре знає нас, у всякому разі, потурбувалася одержати необхідні відомості про кожного з нас. Відомі їй, наприклад, і мої дружні почуття до леді Констенс, а також її епістолярний стиль. Знає вона й колег доктора Армстронга, та навіть те, де вони зараз перебувають. Їй відомо прізвисько Марстонового приятеля, як і стиль його телеграм. Вона у курсі справи про відпочинок дворічної давності міс Брент, в усякому разі, знає, з ким там міс Брент приятелювала. Знає ця людина й армійських дружків генерала Макартура. — Суддя зробив паузу. — Як бачите, наш господар знає про нас цілком достатньо. І на підставі наявних відомостей обвинувачує нас.

Остання фраза викликала хвилю протестів.

— Усе це брехня! Наклеп! — заволав генерал Макартур.

— Це підлість, — захлинаючись від обурення, вторила йому Віра.

— Це брехня… підла брехня, — прохрипів Роджерс, — не чинили ми цього…

— Не розумію, що мав на увазі цей ідіот! — прошипів Ентоні Марстон.

Суддя Уоргрейв підніс догори руку, закликаючи до спокою, і, старанно добираючи слова, промовив:

— Я маю заявити ось що: наш невідомий друг обвинувачує мене у вбивстві якогось Едварда Сетона. Я добре пам'ятаю цього Сетона. Суд над ним відбувся в червні 1930 року. Він обвинувачувався у вбивстві літньої жінки. Його захищав спритний адвокат, якому вдалося справити добре враження на присяжних, викликати симпатії до підсудного. Проте показання свідків повністю викривали його. На цьому я й акцентував у своєму заключному виступі, і присяжні визнали його винним. Засуджуючи Сетона до страти, я лише ствердив їхній вирок. Адвокат подав апеляцію, посилаючись на те, що на присяжних, мовляв, було вчинено тиск. Апеляцію відхилили, вирок було виконано. Я заявляю, що діяв, як веліла мені совість, відповідно до закону. Засудивши до страти вбивцю, я тільки виконав, свій обов'язок.

"... Справа Сетона?.. Так, так, — мовчки пригадував Армстронг, — вирок усіх тоді здивував. Якось під час процесу він стрів у ресторані адвоката Метьюза. "Виправдувальний вирок у нас у кишені — ніяких сумнівів не може бути", — запевняв той. Згодом пішли чутки, начебто суддя був упереджений проти Сетона й, обвівши присяжних довкола пальця, домігся визнання його винним. Зовні все було по закону, комар носа не підточить: адже старий Уоргрейв знає закони як свої п'ять пальців. Скидається на те, що в нього були особисті рахунки з цим хлопцем..." Усі ці спогади миттю промайнули в думці доктора. І несподівано він сказав:

— А ви раніше стрічалися із Сетоном? Я маю на увазі — до процесу.

Прикриті важкими повіками очі першоящура зупинилися на докторовому обличчі.

— Ніколи до процесу я Сетона не зустрічав, — спокійно відповів суддя.

"Бреше старий, напевно бреше", — подумав Армстронг.

2

— Я хочу розповісти вам про цього хлопчиська — Сіріла Хемілтона, — тремтячим од хвилювання голосом мовила Віра. — Я була його гувернанткою. Ми мешкали коло моря. Йому забороняли далеко запливати. Якось я відвернула свою увагу й не помітила, як він поплив. Я кинулася за ним… та спізнилася… Це було жахливо… Але моєї провини тут немає. Слідчий повністю реабілітував мене. І Сірілова мати не мала гніву на мене. Якщо навіть вона не дорікала мені, то нащо ж було висувати проти мене таке звинувачення? Це несправедливо, кривдно… — і вона заридала.

Генерал Макартур співчутливо поплескав її по плечу.

— Заспокойтеся, — втішав дівчину, — ми вам віримо. Усе це брехня й наклеп… Та він справді несповна розуму, оцей тип! Брехав би хоч дотепніше.

Тут генерал по-молодецьки випнув груди і гаркнув:

— На такі звинувачення краще зовсім не звертати уваги. Та я все ж вважаю за свій обов'язок пояснити, що в цій історії про молодого… е… Річмонда немає ні на гріш правди. Артур Річмонд був офіцером у мене в полку. Я послав його в розвідку… Він загинув… На війні це звичайне явище. Мушу додати, що найприкріше мене вразило намагання зганьбити мою дружину, цю з усіх поглядів бездоганну жінку, найкращу в світі.

Генерал важко опустився в крісло. Рука, що нею він за звичкою посмикував свої вуса, тремтіла. Ця сповідь, певно, обходилась йому в чимало зусиль.

Потім узяв слово Ломбард.

— Про тубільців… — почав він жваво.

— Так-так, то що із тубільцями? — поквапив його Марстон.

Ломбард осміхнувся.

— Все це суща правда! Я покинув їх напризволяще. Адже йшлося про життя або смерть. Ми заблудилися в густих чагарниках. І тоді я з кількома товаришами ушився, прихопивши залишки провіанту.

— Ви покинули своїх людей? — обурився генерал Макартур. — Прирекли їх на голодну смерть?

— Звичайно, цей вчинок не дуже личить білому господареві, але ж самозбереження — найперший обов'язок людини. До того ж тубільців не так лякає смерть, як нас, європейців.

Віра підвела голову й відверто глянула Ломбардові у вічі.

— І ви… ви… залишили їх помирати з голоду?

— Саме так — помирати, — одказав Ломбард і своїми сміхотливими очима теж подивився в вічі сполоханій дівчині.

— Якщо я не помиляюся… — замислено промовив Ентоні Марстон, — Джон і Люсі Комбес — це, мабуть, ті дітлахи, що їх я переїхав машиною десь поблизу Кембріджа. Страшенно не пощастило.

— Кому ж саме не пощастило — їм чи вам? — уїдливо поцікавився суддя Уоргрейв.

— Тоді я, звичайно, вважав, що мені; та ви, безперечно, маєте рацію — не пощастило, насамперед, їм. Хоч це був просто нещасний випадок. Вони вибігли на дорогу з якихось воріт прямо перед машиною. У мене на рік одібрали права. Дуже неприємна історія.

— Неприпустимо їхати з такою швидкістю, — схвильовано втрутився доктор Армстронг, — за це слід карати, і то — найсуворіше. Такі молодики, як ви, небезпечні для суспільства.

Ентоні знизав плечима:

— Але ж ми живемо в епоху надшвидкостей! Та, кінець кінцем, справа й не в швидкості, а в наших жахливих шляхах. Ними їхати лише ходою черепахи. — Він розшукав очима свій келих, підійшов до маленького столика з напоями й налив собі ще віскі із содовою. — В усякому разі, — кинув через плече, — я не винний у тому, що скоїлося. Просто нещасний випадок.

3

Роджерс нетерпляче тупцював на місці, раз у раз облизуючи язиком пересохлі губи.

— З вашого дозволу, панове, я теж хочу сказати кілька слів, — нарешті вимовив шанобливо.

— Гайда! — відгукнувся Ломбард.

Дворецький прокашлявся й знов облизав язиком пересохлі губи:

— Цей голос, панове, згадував про мене та місіс Роджерс, а також про міс Брейді. В усьому, що там було сказано, нема й краплини правди. Ми з дружиною працювали в міс Брейді аж до її скону. Вона згодила нас уже будучи хворою. А тієї ночі, панове, коли в неї розпочався приступ,

знялася величезна буря. Телефон не працював, і ми не мали змоги викликати лікаря. Я пішки пішов до лікаря, але він дістався надто пізно. Ми все зробили, панове, щоб урятувати її. Ми служили їй вірою й правдою — це кожний ствердить. Та вона й не скаржилася на нас. Жодним словом!

Ломбард задумливо споглядав Роджерсове обличчя, що сіпалося, наче той хворів на тик.

— А після її смерті ви, певно, одержали невеличку спадщину? — бундючно, але співчутливо спитав Блор.

— Міс Брейді залишила нам спадщину як подяку за вірну службу. А чому б ні, хотів би я знати? — обурився Роджерс.

— Ну, а що можете ви сказати у своє виправдання, містере Блор? — запитав Ломбард. — Адже ваше ім'я було названо.

Блор почервонів.

— Ви натякаєте на справу Ландора? Це справа про пограбування Лондонського комерційного банку.

— Еге ж, еге ж, пам'ятаю цю справу, хоч не я головував на процесі, — заворушився в кріслі суддя Уоргрейв. — Ландора засудили на підставі ваших свідчень, Блоре. Адже ви тоді були офіцером поліції й провадили слідство, чи не так?

— Так, провадив, — погодився Блор.

— Ландор був засуджений на довічне ув'язнення й за рік помер на каторзі в Дартмурті. Він був кволий.

— Ландор злочинець, — сказав Блор. — Нічного сторожа цокнув — це ж доведено.

— Коли я не помиляюся, ви одержали подяку за вміле розслідування справи, — мовив Уоргрейв.

— Підвищення по службі, — похмуро бовкнув Блор. І додав несподівано тихо: — Я тільки виконував свій службовий обов'язок.

— Яка, одначе, підібралася компанія! — зареготав Ломбард. — Геть усі законослухняні й вірні своєму обов'язкові громадяни. За винятком мене, звичайно. Ну, а ви, докторе, що нам скажете ви? Накоїли щось по медичній лінії? Заборонена операція, га?

Емілі Брент огидливо глянула на Ломбарда й навіть трохи відсунулася від нього.

Доктор Армстронг відзначався винятковим самовладанням. Він тільки добродушно похитав головою:

— Мушу визнати, що я в збентеженні. Ім'я моєї, так би мовити, жертви не викликає у мене ніяких асоціацій. Яке тут згадувалося прізвище: Кліз? Клоуз? Я не пам'ятаю пацієнтки з таким прізвищем, та й узагалі не пам'ятаю випадку, щоби хтось із моїх пацієнтів умер з моєї вини. Для мене це абсолютно загадкова історія. Втім, багато часу збігло з тієї пори. Може, йдеться про якусь операцію в лікарні? На жаль, багато хворих звертається до нас занадто пізно. Пацієнт у такому випадку, природно, вмирає, а його рідня обвинувачує хірурга.

Він зітхнув і знову похитав головою.

"Я був тоді п'яний. П'яний як ніч… Оперував сп'яну, нерви нікудишні, руки тремтять. Безумовно, я вбив її. Бідолашній не пощастило. Загалом зробити таку операцію — дрібниця. Коли тверезий, звичайно. Ще добре,

що існує така річ, як професійна таємниця. Медсестра все знала, проте тримала язик за зубами. Боже мій, як я тоді перелякався! Це примусило мене схаменутися, взяти себе в руки. Але ж он стільки років минуло, хто ж це міг доскіпатися?.."

4

У кімнаті знову настала тиша. Всі відверто або нишком поглядали на міс Брент. Минуло хвилини зо дві, доки вона зрозуміла причину мовчання. Тоді підвела брови, наморщила чоло й мовила:

— Ви чекаєте моїх зізнань? Мені нема чого сказати.

— Нема чого? — перепитав суддя.

— Так, нічого, — міцно стулила губи стара діва.

— Ви залишаєте за собою право на захисника? — ввічливо спитав суддя.

— Ні про якого захисника не може бути й мови, — відрубала міс Брент. — Я завжди діяла згідно з моєю совістю, з моїми переконаннями і не маю в чому собі докоряти.

У всіх витяглися фізіономії. Та Емілі Брент була не з тих, хто зважає на громадську думку. Вона сиділа так само струнко й непорушно, наче нічого не сталося.

Суддя відкашлявся:

— Ну що ж, розслідування доведеться на цьому припинити. А тепер, Роджерсе, скажіть, будь ласка, хто ще, опріч нас, вас і вашої дружини, перебуває тут на острові?

— Тут нікого більше немає, сер.

— Ви впевнені в цьому?

— Цілком.

— Я ніяк не зрозумію, — сказав Уоргрейв, — чому нашому невідомому господареві заманулося зібрати нас саме тут. Либонь, цю людину, хто б це не був, не можна вважати нормальною. Більше того — вона уявляється мені навіть небезпечною. Я вважаю, що найрозумнішим для нас було б чимшвидше залишити острів. Бажано, сьогодні ж увечері.

— Прошу пробачити, сер, — перепинив його Роджерс, — але на острові немає жодного човна.

— Жодного?

— Тим-то й ба, сер.

— А як же ви підтримуєте зв'язок із материком?

— Щоранку приїздить Фред Нарракотт, сер. Він доставляє хліб, молоко, пошту й передає замовлення нашим постачальникам.

— Тоді нам доведеться виїхати взавтра, — резюмував суддя, — тільки-но з'явиться Нарракотт.

Всі погодилися, лише Марстон був проти.

— Я не звик тікати, не приймаючи бою, — сказав він, — це не личить спортсменові. Ми повинні розв'язати цю загадку. Вся ця історія надто вже скидається на захоплюючий детективний роман.

— Овва! — скривився суддя. — Такі турботи в моєму віці…

Ентоні осміхнувся:

— У вас, юристів, надто обмежені інтереси. А мене злочини не лишають байдужим. Я підношу тост за злочини! — Він одним подихом вихилив келих. Рідина, певно, потрапила не в те горло: Ентоні захлинувся. Обличчя його перекривилося, побуряковіло, розкритим ротом він судорожно хапав повітря… Потому зсунувся з крісла, й келих із дзенькотом випав з його руки.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ

1

Це сталося так раптово й несподівано, що всі заклякли, безглуздо уп'явши очі в тіло, скорчене долі.

Першим отямився Армстронг. Він кинувся до тіла, став над ним навколішки. Коли ж підвів голову, очі його були спантеличені.

— Боже мій, він мертвий! — прошепотів доктор Армстронг тремтячим од жаху голосом.

Присутні одразу й не усвідомили тих слів. Тобто як це — мертвий? Умерти ось так, як оком змигнути?!

Ні, цей молодий скандінавський бог у розквіті сил і здоров'я не може ось так, зненацька, взяти й померти! Здорові хлопці не вмирають так дивно, захлинувшись віскі з содовою водою… Ні, цього розумом не збагнути.

Доктор Армстронг вдивлявся в обличчя померлого, обнюхував посинілі вуста, спотворені в передсмертній гримасі. Підняв келих, з якого пив Ентоні Марстон.

— Він мертвий? — спитав генерал Макартур. — Ви вважаєте, що цей молодик захлинувся і від цього помер?

— Захлинувся? — повторив лікар. — Що ж, справа ваша, можете й так називати те, що сталося. Одне можу ствердити достеменно — він помер від ядухи. — Армстронг знову понюхав келих, умочив пальця в осадок, що лишився на дні, й обережно лизнув його кінчиком язика. Обличчя в нього потемнішало.

— Ніколи й гадки не мав, — продовжив генерал Макартур, — що людина може отак загинути, захлипнувшись ковтком віскі.

— І в розквіті сил нас, бува, підстерігає смерть, — повчально промовила Емілі Брент.

Доктор Армстронг звівся на ноги.

— Ні, людина не може вмерти, похлинувшись ковтком віскі, — гнівно сказав він. — Смерть Марстона не можна вважати природною.

— Отже, у віскі… щось… було домішано, — ледь чутно прошепотіла Віра.

Армстронг ствердно хитнув головою:

— Не можу сказати з абсолютною точністю, але за всіма ознаками це один із ціанідів. Характерного запаху синильної кислоти я не відчув. Це, певно, був ціаністий калій. Він діє вмить.

— Отрута була в келиху? — різко спитав суддя.

— Так.

Доктор хутко підійшов до столика, де стояли напої. Відкоркував пляшку з віскі, принюхався й відпив ковток. Потім покуштував содову.

— Тут отрути немає, — сказав він.

— Виходить, він сам домішав отруту, так вважаєте? — спитав Ломбард.

— Скидається на це, — невпевнено відповів Армстронг.

— Самогубство? — спитав Блор. — Підозріла історія.

— Ніяк не віриться, що він міг покінчити життя самогубством, — тихо вимовила Віра. — Він був такий… такий життєрадісний! Коли на своїй машині з'їжджав з пагорба, був подібний до… до… я не в силі вам пояснити!..

Та всі зрозуміли, що вона має на увазі. Ентоні Марстон, молодий і гарний, здався їм тоді майже безсмертним.

А зараз його скорчений труп лежав перед ними на підлозі.

— Чи має хто іншу гіпотезу, опріч самогубства? — звернувся до всіх доктор Армстронг.

Усі заперечливо похитали головами. Ні, іншого пояснення вони не мали. Ніхто нічого не домішував у пляшки. Всі бачили, як Марстон сам налив собі віскі — отже, якщо там була отрута, ніхто, окрім самого

Марстона, не міг її домішати. Та все ж… навіщо було Марстонові кінчати життя самогубством?

— Як хочете, але я не вірю в це, докторе, — роздумливо сказав Блор. — Марстон аж ніяк не схожий був на самовбивцю, він не міг порішити себе в такий спосіб.

— Цілком з вами згодний, — відповів Армстронг.

2

Що ж, більше нічого було казати. Армстронг і Ломбард перенесли Марстонове тіло до його кімнати й накрили простирадлом. Повернувшись до холу, побачили — гості, збившись докупи, перелякано мовчать. І хоч вечір був досить теплий, декого проймав дрож.

— Вже час лягати спати, — вимовила нарешті Емілі Брент.

Її пропозиція виглядала цілком доречною, час уже й справді був пізній — годинник показував за північ… Та гості не квапились розходитися — відчувалося, кожен із них страхається залишитися на самоті.

— Міс Брент має рацію, — підтримав суддя, — усім, нам слід відпочити.

— Але ж я ще не прибрав зі столу у вітальні, — заперечив Роджерс.

— Приберете завтра вранці, — наказав Ломбард.

— Вашій дружині вже краще? — звернувся Армстронг до дворецького.

— Зараз сходжу до неї й подивлюся. — За хвилину Роджерс повернувся. — Вона спить мов дитина.

— От і добре, — мовив лікар, — її не слід турбувати.

— Певна річ, сер. Я приберу зі столу, замкну на ключ усі двері й одразу ж піду спати, — й він вийшов до їдальні.

Гості якось знехотя рушили сходами на другий поверх.

Були б вони в якомусь старовинному будинку з таємничими закутками й рипучою підлогою, в будинку, де пообшивані панелями стіни, цілком імовірно, хоронили забуті потайники, то страх, що пойняв їх, ще можна було б збагнути. Але ж вони перебували на ультрасучасній віллі, де годі було шукати темні закутки чи потайники, а кімнати залиті електричним світлом, і все виблискувало новизною! Ні, заховатися тут неможливо! Будинок був геть-чисто позбавлений атмосфери таємничості. Та попри все це він навіював жах…

Гості побажали один одному добраніч та розійшлися по кімнатах. Кожний, зайшовши до своєї кімнати, майже позасвідомо замкнув двері на ключ.

3

В охайній спальні роздягався суддя Уоргрейв. Думками повертався до Едварда Сетона. Він добре пам'ятав його. Пам'ятав біляве волосся, блакитні очі, які щиро дивилися в обличчя співрозмовника, — погляд тих щирих блакитних очей справляв непоборне враження на присяжних.

Прокурор Льюеллін був позбавлений почуття міри. Його пишномовна обвинувачувальна промова ледве не загубила справу. Він силкувався довести набагато більше від того, що було потрібно. Метьюз, адвокат, виявився на висоті, він уміло випинав факти, які свідчили на користь

обвинуваченого, а на перехресному допиті кмітливо заплутував, а деінде й залякував свідків, майстерно підготувавши виступ свого клієнта.

Сетон на перехресному допиті тримався просто чудово. Незворушним спокоєм він привабив до себе присяжних. Метьюз вважав, що виправдувальний вирок у нього в кишені.

Суддя Уоргрейв не кваплячись завів годинник і поклав його на нічний столик. Він так ясно, в усіх деталях, пам'ятав це судове засідання, мовби воно відбувалося вчора: як він вислухував свідків, робив нотатки, по крихті збираючи свідчення проти обвинуваченого. Цей судовий процес приніс йому величезне, чисто професійне задоволення! Метьюз виголосив блискучу, переконливу промову. Льюеллінові, що виступав за ним, не вдалося послабити добре враження від адвокатової промови. А потому він, Уоргрейв, проголосив свою заключну промову…

Суддя обережно вийняв уставну щелепу й поклав її в склянку з водою. Зморщені щоки запали, і те надало обличчю його хижого вигляду. Примруживши очі, суддя посміхнувся сам до себе. Так, йому таки вдалося розправитися із Сетоном. Проклинаючи свій ревматизм, старий суддя вліз у ліжко й виключив світло.

4

Унизу, в їдальні, Роджерс спантеличено дивився на фарфорових індійчат.

— От чудасія: можу побитися об заклад, що їх було десять, — очманіло бурмотів він собі під ніс.

Генерал Макартур неспокійно перевертався в ліжку: сон не брав його. У темряві перед ким стояло обличчя Артура Річмонда.

Артур йому подобався, генерал був дуже прихильний до нього — приємно, що цей молодик був до вподоби також і Леслі. Адже їй так важко було догодити. Стількох чудових хлопців вона відхилила, сказавши, що вони "нудотні". Це було як вирок. Але Артур Річмонд не здавався їй нудотним. Вони одразу ж знайшли спільну мову. Могли досхочу балакати про театр, музику, кіно. Вона жартувала з ним, любила злегка й дражнитись. І генерал Макартур був у захопленні — його дружина так по-материнськи ставиться до юнака.

По-материнськи?! Тільки цілковитий ідіот міг не второпати, що Річмонд мав тоді двадцять вісім років, а Леслі — лише двадцять дев'ять. Макартур дуже кохав дружину. Час був безсилий стерти її риси в його уяві: обличчя, що формою нагадувало серце, грайливі темно-сірі очі, каштанове густе кучеряве волосся… Справді, він дуже кохав Леслі й у всьому довіряв їй.

Це трапилося в самий розпал війни, коли він перебував у Франції. Ось тоді-то він про все й дізнався.

Сталося це так, як трапляється в романах: Леслі листувалася з обома і переплутала конверти. Листа до Річмонда вона вклала до конверта з адресою чоловіка. Навіть тепер, коли спливло стільки років, він відчував неабиякий біль. Боже ж мій, як він тоді побивався!

Їхні любовні стосунки почалися давно. Лист не залишав і найменшого сумніву щодо цього. Уїкенди… Остання Річмондова відпустка… Леслі… Леслі й Артур!.. До бісової неньки цього негідника! З його підступними усмішками та улесливою ввічливістю: "Так, мій генерале!" Ошуканець і брехун! Викрадач чужої дружини!

Спроквола, холоднокровно таїв він у собі мрію про помсту. Але нічим не виказав себе й поводився з Річмондом, як і раніше. Чи вдалося це йому? Напевно. У всякому разі; Річмонд не відчував небезпеки. Спалахи гніву — звична річ на фронті, на це ніхто там не звертає уваги — в усіх

нерви добре-таки висотані. Правда, молодий Армітидж, бувало, якось дивно поглядав на нього. Хлопчисько, шмаркач, та в кмітливості йому не відмовиш… Так, Армітидж, напевно, розгадав його в той день.

Він тоді спокійно послав Річмонда на певну смерть. Той лише чудом міг би вціліти. Та чуда не сталося. Тоді це було простіше простого: помилки траплялися раз у раз, офіцерів посилали на смерть без будь-якої потреби. Не від того, щоб згодом хтось не базікнув, мовляв, старий Макартур не дав собі ради, накоїв дурниць і пожертвував кращими своїми людьми… Та тільки й того.

Але ж шмаркача Армітиджа не так легко було обдурити. Він задерикувато дивився у вічі своєму командирові. Що ж, він-таки, мабуть, розумів, що Річмонда навмисно послано на смерть. Коли ж війна скінчилася… Хтозна, ляпав язиком Армітидж чи ні?

Леслі нічого не знала. Вона гірко оплакувала, як він вважав, смерть коханця, та на час повернення чоловіка до Англії біль від утрати вже втих. Макартур ніколи не дозволяв собі найменшого натяку на минуле… Та все ж більше не йняв їй віри… Років же через три-чотири вона померла від запалення легенів. Усе це було дуже давно — п'ятнадцять-шістнадцять років тому.

Він вийшов у відставку й оселився в Девоні. Придбав невеличкий маєток, саме такий, про який мріяв. Місцевість гарна, сусіди приємні. Риболовля, полювання… По неділях церква…

Усі були з ним досить люб'язні. Правда, тільки попервах. А згодом йому почало здаватися, ніби за спиною в себе чує осудливе шушукання. Та й дивилися на нього люди при зустрічах уже якось не так. Начебто вони почули про нього якусь плітку… (Армітидж? Може, це Армітидж розбовкав?)

Тепер він сам уникав людей, замкнувся. Неприємно ж відчувати, що люди пащекують.

Як давно все це було! І як безглуздо, власне кажучи. Леслі ще коли пішла в небуття, Артур Річмонд так само. Здавалося, те, що трапилось тоді, вже не може мати ніякого значення. Втім, саме через це його життя стало тепер таким самотнім. Він уникав навіть старих армійських друзів. (Адже, якщо Армітидж справді проговорився, — вони теж могли дізнатися...)

І раптом сьогодні ввечері все пішло шкереберть. Отой таємничий голос повернув із небуття цю поховану історію... Як він поводився? Чи не дуже збентежився? Певна річ, ніхто з гостей не сприйняв серйозно цих обвинувачень. Адже обвинувачення були найбезглуздіші, висмоктані з пальця. Оту милу дівчину, приміром, обвинувачено в тому, що втопила дитину. Чиста нісенітниця! Це якийсь божевільний, він обвинувачує кожного стрічного у злочинстві! Навіть Емілі Брент, небогу його давнього армійського приятеля Тома Брента, обвинувачено у вбивстві! Але ж треба бути сліпцем, щоб не помітити, яка вона свята та божа... Мабуть, найзразковіша парафіянка у своєму приході.

"Підозріливо якось оце все, — міркував генерал. — Тільки-но вони прибули на острів... стій, коли ж це було? Сьогодні вдень, дідько його забери... Так, так, вони приїхали лише сьогодні, пополудні! Як повільно точиться час! Цікаво, коли ж це ми матимемо змогу виїхати звідси? Напевно, завтра, коли прибуде моторний човен..."

Та, дивна річ, раптом у нього зникло бажання залишати острів... Знову повернутися до свого маєтку, до тих же клопотів і побоювань... Крізь відчинене вікно долинав рокіт прибою: море гуркотіло тепер голосніше, здіймався вітер. Генерал сприймав це по-своєму: "Заколисуючий гомін моря... тихе містечко... Чудово жити на острові — далі їхати нікуди... Немовби ти на краю землі..."

Несподівано для себе він усвідомив, що зовсім не хоче виїжджати з острова.

6

Віра Клейторн лежала в ліжку, розплющивши очі, втупила погляд у стелю. Темрява лякала її, тому вона не гасила світла. "Х'юго... Х'юго... — мовчки кликала. — Чому мені ввижається, що в цей вечір ти десь тут, близько, поруч зі мною?.. Де ти зараз? Не знаю. Ї ніколи не знатиму. Ти зник із мого життя, зник назавше..."

Та годі намагатися не думати про Х'юго. Він дуже близько... Вона повинна була думати про нього — щоб знову все згадати... Корнуолл... Чорні скелі, дрібний жовтий пісок... Привітна товстуха місіс Хемілтон... Маленький Сіріл безперервно тягне її за руку й канючить: "Хочу поплисти до скелі, міс Клейторн. Дуже хочу! Чому ви мені не дозволяєте?" І варто їй підвести очі, як вона бачила звернений до неї уважний погляд Х'юго.

Вечорами, коли Сіріла укладали спати, Х'юго запрошував її на прогулянку... Вона не заперечувала.

Того пам'ятного вечора вони гуляли по пляжу. Світив місяць. З Атлантичного океану линув ніжний вітерець. Раптом Х'юго пригорнув її до себе:

— Я кохаю тебе, Віро. Адже ти знаєш, що я тебе кохаю?

Вона знала. В усякому разі, так їй здавалося.

— Я не наважуюся просити твоєї руки... В мене й гроша ламаного немає. Ледь вистачає, щоб так-сяк прожити самому. А місяців зо три тому в мене був реальний шанс розбагатіти. Сіріл народився на світ за три місяці після смерті Моріса... Коли б народилася дівчинка...

Коли б народилася дівчинка, Х'юго успадкував би все. Він зізнався, що був тоді дуже засмучений:

— Я, певна річ, не так уже й сподівався, а все ж це була для мене тяжка ураза... Що ж, у житті — як кому поталанить... Та Сіріл — милий хлопчисько, і я дуже прив'язався до нього!

І це правда. Х'юго дуже любив свого небожа, міг цілими днями бавитися з ним, вдовольняти всі його примхи.

Маленький Сіріл був кволою дитиною. Немічною і хворовитою. Навряд чи він прожив би довго на цьому світі... Чого ж бо?..

"Міс Клейторн, дозвольте мені поплисти до скелі. Чому мені забороняють пливти до скелі?" — її дратувало це скиглення. "То ж надто далеко, Сіріле". — "Ну дозвольте ж, міс Клейторн, дозвольте, благаю вас..."

Віра зіскочила з ліжка, вийняла з туалетного столика три таблетки аспірину й проковтнула їх. "Треба мати снотворне, — подумала. — Якби мені закортіло вмерти, я скористалася б великою дозою вероналу... або якимось іншим снотворним... у всякому разі, не ціаністим калієм". І, згадавши спотворене судорогою побуряковіле обличчя Ентоні Марстона, здригнулася.

Проходячи повз камін, мимоволі глянула на дитячу лічилку:

Десять індійчат пообідать сіли;

Захлинулося одне — дев'ять залишилось.

"Який жах, — подумала, Віра, — адже сьогодні саме так і сталося!"

Чому ж це Ентоні Марстону закортіло вмерти? Ні, вона не хоче вмирати. Сама думка про смерть була їй відразлива… Смерть — не для неї, це для інших…

РОЗДІЛ ШОСТИЙ

1

Доктор Армстронг бачив сон… В операційній — нестерпна спека. Піт заливає обличчя. В нього вологі руки, якими важко тримати скальпель… Який гострий оцей скальпель! Таким неважко й убити. Саме тепер оце він когось і вбиває.

Кого? І сам не знає. Проте це не та товстуха, котру він тоді оперував. Ні, це якась хирлява жінка, суха як вобла. Й обличчя чимось прикрите. Але ж він мусить знати, кого саме. А що, коли спитати в медсестри? Ні, та стежить за ним, у погляді її підозра.

То яка ж це жінка лежить перед ним на операційному столі? Чому лице в неї закрито? Аж ось молодий практикант зняв покривало.

Ну, звичайно, це Емілі Брент. Так ось кого він має вбити! Очі в неї зловтішно блискотять, вона ворушить губами. Що ж, каже? "І в розквіті сил нас, бува, підстерігає смерть…"

А тепер вона сміється. Ні, ні, сестро, не опускайте покривало. Я маю бачити її обличчя, коли даватиму наркоз. Де флакон з ефіром? Я ж його сам приніс. Куди ви поділи його, міс? А, це ж вино Шато-неф-дю-пап? Теж годитеся. Заберіть хусточку, сестро!

А цього я знаю! Це ж Ентоні Марстон! Його бурякове обличчя викривлене гримасою. Але він не помер… Навпаки, навіть шкірить зуби, регоче. І так, що трясеться операційний стіл. Обережно, друже, обережно. Тримайте його, сестро! Трима…

І тут доктор Армстронг прокинувся. Настав ранок — яскраве сонячне світло вливалося в кімнату. Хтось, нахилившись над ним, трусив його за плече — це був Роджерс. Обличчя дворецького спотворене від жаху, і він увесь час повторював:

— Докторе, докторе, та прокиньтеся ж!

Армстронг нарешті остаточно прокинувся й сів на ліжку.

— В чім річ? — спитав сердито.

— Лихо з моєю дружиною, докторе. Я не можу її добудитися. Мені здається, з нею не все гаразд.

Армстронг миттю зіскочив з ліжка, напнув на себе халат і поспішив за Роджерсом. Жінка нерухомо лежала на лівому боці. Спокійна поза не провіщала трагедії. Доктор, нахилившись над ліжком, узяв її застиглу руку, підняв повіку.

— Невже вона… вона?.. — мурмотів Роджерс, облизуючи язиком пересохлі губи.

Армстронг ствердно хитнув головою:

— На жаль, усе скінчено…

Лікар довго й уважно вдивлявся в дворецького, потім перевів погляд на столик, на вмивальник, знову на нерухому жінку.

— Серце відмовило, докторе? — запинаючися, спитав Роджерс.

Доктор Армстронг хвилинку помовчав, потім запитав:

— Роджерсе, ваша дружина була на щось хвора?

— Ревматизм мучив її, докторе.

— У кого вона лікувалася останнім часом?

— Лікувалася? — вилупив очі Роджерс. — Та я навіть не пам'ятаю, коли ми відвідували лікаря.

— То звідки ж ви взяли, що в неї відмовило серце?

— Ваша правда, докторе. Я не маю підстав для, такого висновку.

— У неї був міцний сон? — спитав Армстронг.

Дворецький відвів очі вбік. Руки його тремтіли, він не знав, де їх діти.

— Та ні, вона спала… Не так щоб міцно, але… — промурмотів він.

— Вона вживала якихось ліків од безсоння? — різко запитав лікар.

— Від безсоння? — здивувався Роджерс. — Я про це нічого не знаю. Та ні, я певен, таких ліків вона не вживала.

Армстронг наблизився до вмивальника. На ньому стояло чимало різних пляшечок: лосьйон для волосся, кора крушини, лавандова вода, огірковий гліцерин для рук, зубна щітка, паста, еліксир… Роджерс старанно допомагав йому — висунув шухляди в столі, відчиняв шафи. Та їм не пощастило виявити ніяких слідів снотворного — чи то рідкого, чи в порошках.

— Учора ввечері вона прийняла тільки те, що їй дали ви, докторе, — одказав Роджерс.

2

Рівно о дев'ятій удар гонга сповістив про початок сніданку. Всі гості вже були готові й сповнені нетерпіння. Генерал Макартур, суддя походжали терасою і наче з примусу обмінювалися побіжними зауваженнями щодо міжнародного становища. Віра Клейторн і Філіп Ломбард вибралися на вершину острова. Там вони, на свій подив, виявили Уільяма Генрі Блора — він тужливо дивився на берег.

— Я вже давно виглядаю моторного човна, — відповів Блор на їхнє мовчазне запитання, — але човен іще не вийшов.

— Девон — спляче царство. Тут усі події відбуваються із запізненням, — посміхнулася Віра.

Філіп Ломбард пильно дивився у відкрите море.

— Як подобається вам погодка? — спитав.

Блор глянув на небо.

— Гадаю, погода буде гарна.

Ломбард присвиснув:

— Коли хочете знати, ще сьогодні зніметься вітер.

— Невже й шторм? — спитав Блор.

Знизу долинув гучний удар гонга.

— Кличуть снідати, — мовив Ломбард. — Вельми доречно.

Повертаючись до вілли, Блор роздумливо говорив Ломбардові:

— Ви знаєте, Ломбарде, ніяк не доберу, навіщо цей молодик заподіяв собі смерть? Усю ніч думав про це.

— А ви можете запропонувати якусь іншу гіпотезу? — відповів Ломбард.

— Я хотів би почути якісь доводи. Насамперед, хоча б дізнатися про мотив учинку. Адже він був, я б сказав, не з нужденних.

З вітальні їм назустріч вийшла Емілі Брент:

— Човен уже вийшов?

— Ні ще, — відповіла Віра.

Вони ввійшли до їдальні. На буфеті у величезному блюді шкварчала яєчня з беконом, стояли чайник і кофейник. Роджерс притримав перед ними двері, а коли вони пройшли, причинив їх.

— Роджерс виглядає сьогодні зовсім хворим, — відзначила Емілі Брент.

Доктор Армстронг відкашлявся:

— Ви маєте сьогодні бути поблажливими до обслуговування. Роджерсові довелося самому готувати сніданок. Місіс Роджерс… е-е… не спроможна була допомогти йому.

— Що сталося з нею? — невдоволено запитала Емілі Брент.

— Почнемо сніданок, — ніби не почувши, промовив Армстронг. — Яєчня захолоне. Пізніше нам треба буде дещо обговорити.

Гості наповнили тарілки, налили собі кави, й сніданок почався. Розмовляли хто про що — про останні новини, міжнародні події, спорт, останню появу лохнеського чудовиська, тільки не про острів.

Коли тарілки спорожніли, доктор Армстронг трохи відсунув од столу крісло, поважно відкашлявся й почав:

— Я вважав за краще повідомити вам сумну новину після сніданку: місіс Роджерс померла уві сні.

Гості в один голос зойкнули.

— Який жах! — мовила Віра. — Це вже друга смерть на острові!

— Гм-гм… вельми знаменно, — зауважив суддя тихим, чітким голосом, роздивляючись довкола вузенькими оченятками. — А від чого настала смерть?

Армстронг стиснув плечима:

— Важко відразу визначити.

— Для цього потрібно зробити розтин тіла?

— Звичайно, видати свідоцтво про смерть я не зміг би. Адже я не лікував цю жінку й не обізнаний зі станом її здоров'я.

— Вона взагалі мала надто збуджений, сполоханий вигляд, — сказала Віра. — До того ж, минулого вечора вона зазнала неабиякого зворушення. В неї, либонь, серце не витримало, докторе?

— Серце в неї таки спинилося, — сухо відповів Армстронг, — та суть у тому, чим це було викликано.

— Докорами сумління, — сказала, як ножем відрізала, Емілі Брент, і всі заціпеніли від жаху.

— Що ви маєте на увазі, міс Брент? — звернувся до неї Армстронг.

— Ви самі чули, — суворо відповіла стара діва, — її обвинувачено в тому, що вона разом зі своїм чоловіком навмисно вбила свою хазяйку — літню жінку.

— І ви ладні вважати...

— Так, я вважаю, що це правда. Всі ви були свідками її поведінки вчора ввечері — вона перелякалася на смерть і тут-таки знепритомніла. Злочин викрили, і вона цього не знесла. Вмерла від остраху.

Армстронг недовірливо похитав головою.

— Цілком імовірна теорія, — мовив він, — та прийняти її на віру, нічого не відаючи про стан здоров'я померлої, не можна. Якщо в неї було хворе серце...

— Найімовірніше, це була кара божа, — твердо вимовила Емілі Брент.

Усі були шоковані такою безапеляційністю.

— Це вже занадто, міс Брент, — невдоволено проказав містер Блор.

Стара діва згорда підвела голову, очі в неї фанатично палали:

— Ви не можете повірити, що гнів божий карає грішника? А я в цьому певна!

Суддя погладжував підборіддя:

— Шановна моя міс Брент, — мовив насмішкувато, — виходячи зі свого багаторічного досвіду, можу засвідчити, що провидіння лишає саме нам, смертним, карати злочинців. Ця робота часто-густо ускладнюється тисячами перешкод, та іншого, надійнішого шляху, на жаль, немає.

Емілі Брент тільки знизала плечима. В розмову вступив Блор:

— А що вона їла й пила вчора ввечері перед тим, як лягла спати?

— Нічого, — відповів Армстронг.

— Нічого? Навіть чашки чаю? Чи склянки води? Та чай напевно пила.

— Роджерс запевняє, що нічого не їла й не пила.

— Він ще й не таке міг би сказати, — мовив Блор, і так багатозначно, що доктор підозріливо глянув на нього.

— Ви так думаєте? — звернувся до нього Ломбард.

— Безперечно. А чом би й ні? — відворкнув Блор. — Усі ми чули цей обвинувальний акт учора ввечері. Може виявитися, звичайно, що це маячня божевільного! А з другого боку, хіба це не може бути правдою? Уявімо собі на якусь мить, що Роджерси справді ухекали стару хазяйку. Що з цього випливає? Вони відчували себе я цілковитій безпеці, й раптом…

Віра перебила його.

— Мені здається, що місіс Роджерс ніколи не відчувала себе в безпеці, — тихо промовила вона.

Блор докірливо подивився на Віру — мовляв, що з жінки візьмеш.

— Воно, може, й так, — вів далі. — Та в усякому разі, вони були певні, що їм нічого не загрожує. І раптом учора ввечері цей загадковий псих виказує їхню таємницю. Що відбувається далі? У жінки здають нерви. Пригадуєте, як чоловік припадав біля неї, коли вона опритомніла; і справа тут не в чоловічій турботі, ні! Він відчувався, мов лин на сковороді. Аж трусився, що вона обмовиться. Отже, вони вчинили вбивство. І коли слідчі органи почнуть доскіпуватися, як з ними буде? Десять шансів проти одного, що жінка розколеться. В неї не вистачить нахабності заперечувати все, брехати, доки не відчепляться. Вона — жива небезпека для свого чоловіка. Он що. З ним же — все гаразд. Він байдужо брехатиме аж до страшного суду, та ось у жінці він не певний: розколеться, і йому каюк, І він підсипає велику дозу снотворного в її чашку — тепер певен, вона замовкне назавше.

— На нічному столику не було чашки, — сказав Армстронг, — я спеціально подивився.

— Ще б пак, — презирливо пирхнув Блор. — Тільки-но вона випила зілля, він прибрав чашку, блюдце й ретельно вимив їх.

По короткій паузі втрутився в розмову Макартур.

— Може, й так, — промовив невпевнено, — але мені важко повірити, що чоловік здатний отруїти свою дружину.

Блор глузливо реготнув:

— Коли загрожує зашморг, хіба тоді до сентиментів?

Настала тиша. По хвилині розчинилися двері й увійшов Роджерс.

— Я можу вам бути корисним? — мовив, обводячи всіх поглядом. — Дуже шкодую, що було замало грінок, але ж у нас скінчився хліб. Човен ще не прибув, а запасу немає.

— А коли звичайно прибуває моторний човен? — завовтузився в кріслі суддя Уоргрейв.

— Між сьомою і восьмою, сер. Іноді трохи пізніше. Не розумію, куди подівся Фред Нарракотт. Якщо захворів, то мав би прислати свого брата.

— Котра година? — запитав Філіп Ломбард.

— Без десяти десять, сер.

Ломбард прикро похитав головою. Роджерс зачекав ще хвилину-другу.

— Мене дуже засмутила смерть вашої дружини, Роджерсе, — з несподіваною проникливістю звернувся до нього генерал Макартур. — Доктор щойно повідомив нам цю сумну звістку.

Роджерс уклонився.

— Дякую вам, сер, — сказав і, взявши порожнє блюдо, вийшов з кімнати.

Знову запанувала тиша.

З

Крокуючи по терасі, Філіп Ломбард прорік:

— Що стосується моторного човна…

Блор подивився на нього й ствердно хитнув головою:

— Я знаю, що ви хочете сказати, містере Ломбард, човен мав прибути цілих дві години тому, але не прибув. Чому?

— Можете відповісти? — уїдливо спитав Ломбард.

— Ось моя відповідь: так було задумано заздалегідь. Це кільця одного ланцюга.

— Отже, ви вважаєте, моторка не прийде? — спитав Ломбард.

— Моторки не буде, — пролунав роздратований голос у нього за спиною.

Блор трохи повернув до нього свій могутній тулуб і роздумливо подивився на останнього промовця:

— Ви теж вважаєте так, генерале?

— Аякже, — різко продовжив генерал Макартур. — Звичайно, моторки не буде. Ми розраховуємо на те, що вона забере нас з цього острова. Насправді ж ми нікуди звідси не поїдемо — ось у чім заковика! Це кінець, ви розумієте, кінець… — Він на хвилину замислився, потім несподівано тихо додав — Тут панує спокій — цілковитий спокій… Це кінець… Безвихідь…

Він круто повернувся й покрокував геть. Обійшов терасу, зійшов положистою стежкою до моря, до самого краю острова, туди, де скелі виступали просто в море. Він ішов, ледь погойдуючись.

— Ще один з глузду з'їхав! — сказав Блор. — Схоже, всі ми тут збожеволіємо.

— Щось не віриться мені, що це торкнеться вас, — сказав Ломбард.

Колишній інспектор поліції посміхнувся:

— Мене ж бо звести з глузду нелегко буде. — І вже серйозно додав: — Втім, не думаю, щоб і вам це загрожувало, містере Ломбард.

— Дякую. В даний момент я почуваю себе цілком нормальним, — відповів Ломбард.

4

З невеселими думками, вийшов на терасу доктор Армстронг. Ліворуч розмовляли Блор і Ломбард. Праворуч туди-сюди неквапливо крокував Уоргрейв. Армстронг нерішуче попростував до нього. Саме тієї миті з будинку квапливо хтось вийшов:

— Пробачте, сер…

Армстронг обернувся й сторопів: до нього підійшов Роджерс, але в якому вигляді! Ще кілька хвилин тому він був уособленням стриманості, Тепер же його обличчя сіпалось, він весь позеленів. Контраст був такий разючий, що Доктор Армстронг на мить остовпів.

— Будь ласка, сер, мені конче потрібно побалакати з вами віч-на-віч. Прошу до будинку.

Армстронг зайшов. Знавіснілий дворецький плентався слідом.

— Що скоїлося, друже? — нарешті запитав доктор. — Постарайтеся взяти себе в руки.

— Сюди, сер, проходьте. Сюди.

Він прочинив двері їдальні, пропустив доктора, потім Увійшов сам, ретельно зачинивши за собою двері.

— Ну, — вже нетерпляче запитав Армстронг, — то в чім річ?

У Роджерса ходором заходив кадик, розкритим ротом хапав він повітря, не в змозі вимовити жодного слова. Зрештою він насилу видушив із себе:

— Тут відбуваються такі події, сер, які я не можу збагнути.

— Події? Які ще події? — різко урвав його Армстронг.

— Тут щось нечисте, сер. Може, ви вважатимете, що я з глузду з'їхав? Може, ви скажете, що це все дурниця?

— Заспокойтеся, друже. Скажіть же нарешті, в чому річ? Облиште шаради.

Роджерс проковтнув слину.

— Я маю на увазі фігурки, сер. Оті, що посередині столу. Фарфорові індійчата. Їх було десять. Можу присягнути — десять.

— Так, справді десять, — спокійно мовив Армстронг, — ми полічили їх учора за обідом.

Роджерс підійшов ближче.

— В тому-то й річ, сер. Минулої ночі, коли я прибирав зі столу, їх було вже дев'ять, сер. Мені це здалося дивним, але особливої уваги на це я не звернув. Сьогодні вранці, сер, коли я накривав на стіл для сніданку, я й не глянув на них — не до того було… А зараз я зайшов прибрати зі столу… Та погляньте самі, коли не ймете віри. Їх стало вісім, сер! Тільки вісім. Це якась нісенітниця, чи не так? Тільки вісім!..

РОЗДІЛ СЬОМИЙ

1

Після сніданку Емілі Брент запросила Віру Клейторн піднятися на вершину острова, подивитися, чи йде човен. Віра не заперечувала.

Вітер свіжішав. На хвилях з'явились білі баранці. Рибальські човни не вийшли в море. Не видно було й моторки. Вирізнявся лише високий пагорб — червона скеля, що виступала далеко в море, затуляючи маленьку бухту Стикльхевена.

— Моряк, що привіз нас учора, справив на мене вельми позитивне враження, — мовила міс Брент. — Дивно, що він так запізнюється сьогодні.

Віра не квапилася відповідати. "Зберігай спокій, — невпинно повторювала собі. — Не панікуй, тримайся. Не втрачай рівноваги. Адже ти завжди відзначалася міцними нервами".

Уголос же Віра сказала:

— Коли б він швидше приїхав! Я не бажаю далі залишатися тут!

— Не тільки ви, — сухо сказала Емілі Брент.

— Усе сталося так несподівано, — поскаржилась Віра… — І так безглуздо.

Міс Брент промовила буркотливо:

— Я собою дуже невдоволена: отак просто спійматися на гачок! Адже, коли поміркувати, лист зовсім дурний, абсолютно непереконливий. Та тоді й крихти сумніву не виникло в мене.

— Авжеж, — механічно погодилася Віра.

— Ми ж бо звикли сприймати все за щиру правду, — продовжила Емілі Брент.

Віра тужно зітхнула.

— А ви справді вірите… тому, що сказали за сніданком? — спитала.

— Висловлюйтесь точніше, моя люба. Що саме маєте на увазі?

— Ви певні, що Роджерс і його дружина порішили оту стареньку? — прошепотіла Віра.

— Особисто я цілком певна, — відповіла міс Брент, задумливо вдивляючись у далечінь. — А ви як вважаєте?

— Не знаю, що й думати.

— Всі обставини підтверджують це звинувачення, — вела далі міс Брент. — Пам'ятаєте, вона зразу ж знепритомніла, а він уронив піднос із

кавою. Та й обурення в нього вийшло якесь ненатуральне. Либонь, вони-таки вбили її.

— У мене створилося враження, що вона всього боїться, навіть власної тіні, — сказала Віра, — певно, її картали муки сумління. За все життя не бачила переляканішої людини…

Міс Брент промимрила:

— В моїй дитячій кімнаті висіло речення: "Стережися, бо гріхи твої повсюди йтимуть за тобою…" Вельми правильне речення. "Стережися, бо гріхи твої повсюди йтимуть за тобою!"

Віра, яка оце присіла на камінь, враз скочила, мов ужалена:

— Але ж, міс Брент, у такому разі…

— Що, моя люба?

— Як же інші?..

— Я вас не розумію.

— Всі інші обвинувачення — адже вони несправедливі? Якщо ж вважати, що обвинувачення проти Роджерсів справедливі, то… — і не наважилася довершити свою думку.

Обличчя міс Брент, що від здивування почало було збиратися зморшками, одразу проясніло.

— Розумію… — сказала вона. — Але ж містер Ломбард, приміром, сам визнав, що прирік на смерть двадцять чоловік.

— То були якісь чорношкірі тубільці, — відказала Віра.

— Негри або білі, однаково наші брати, — розгнівалася міс Брент.

"Наші чорні брати, наші чорні брати, — повторювала до себе Віра. — Господи, та я зараз дико зарегочу. В мене починається істерика".

А Емілі Брент тим часом задумливо вела далі:

— Певна річ, деякі обвинувачення просто смішні. Наприклад, проти судді — він тільки виконував службовий обов'язок. Та й у моєму випадку… Мені незручно було сказати про це вчора — я не так вихована, щоби про таке розмовляти при чоловіках.

— Он як? — зацікавлено вигукнула Віра.

Міс Брент безтурботно вела далі:

— Беатрис Тейлор згодилася до мене служницею. На жаль, я ошукалася в ній. Чепуруха, працьовита, послужлива — вона відразу мені сподобалась. Та, виявилося, вона вміло прикидалася. Насправді ж була розбещеною дівкою, без сорому й. совісті. Яка бридота! Ба, я навіть не відразу, зрозуміла, коли вона… як то кажуть, уклепалася. — Емілі Брент гидливо зморщила свого худорлявого носа. — Це мене приголомшило. Її батьки — порядні люди — суворо виховували її. І я надто задоволена, що вони відмовилися прикрити її гріх.

Віра втупилася поглядом у міс Брент:

— І що було далі?

— Певна річ, я не схотіла тримати її під своїм дахом. Так що ніхто не скаже, що я сприяю розпусті.

— А з нею, з нею що сталося? — ледь прошепотіла Віра.

— Їй не досить було одного гріха на своїй совісті, — сказала міс Брент. — Коли всі відсахнулися від неї, вчинила новий гріх, ще тяжкіший: позбавила себе життя.

— Вона вбила себе? — жахно прошепотіла Віра.

— Так, утопилася.

Віра здригнулася. Подивившись на незворушно спокійний профіль міс Брент, запитала:

— Що ви відчули, коли дізналися? Не шкодували?.. Не краяли свого серця докорами сумління?

— Я? — випросталася Емілі Брент. — Мені абсолютно нічого картатися.

— А що, коли на цей крайній вчинок її штовхнула ваша… жорстокість? — спитала Віра.

— Власна безсоромна поведінка — ось що примусило її так учинити. Коли б вона поводилася пристойно, такого б з нею не сталося. — Очі Емілі Брент дивилися на Віру жорстоко й праведно. Маленька стара діва більше не здавалася кумедною. Ні, вона наводила жах.

2

Доктор Армстронг, вийшовши з їдальні, знову опинився на терасі. Суддя сидів у кріслі й безтурботно споглядав море. Ліворуч улаштувалися Блор і Ломбард. Мовчки курили. Як і раніше, доктор якусь мить вагався. Оцінююче глянув на суддю Уоргрейва. Необхідно було з

кимось порадитися. Найбільше підходив для цього суддя. Армстронг високо цінував його гострий розум, залізну логіку. Її все ж його охоплювали сумніви. Містер Уоргрейв, безперечно, дуже розумна людина, та вже в літах. А за такої халепи потрібна скоріше людина дії.

І він зробив вибір.

— Ломбарде, можна вас на хвильку?

Філіп скочив.

— Прошу.

Вони спустилися з тераси схилом до води. Коли були досить далеко, щоб їх не могли почути, Армстронг промовив:

— Я мушу порадитися з вами.

Ломбард підвів брови.

— Але ж я зовсім не розуміюсь на медицині, друже.

— Ні, я хочу радитися про наше становище.

— То інша справа.

— Скажіть відверто, якої ви думки про цю халепу?

Ломбард замислився.

— Складна ситуація. Доводиться розкидати розумом.

— Якої ви гадки про смерть місіс Роджерс? Поділяєте думку Блора?

Філіп випустив кільце диму.

— Цілком імовірно, якщо, звичайно, розглядати цей випадок окремо.

— Авжеж, — полегшено зітхнув Армстронг, тепер він упевнився, що Філіп Ломбард таки не дурень. А Філіп тим часом вів далі:

— Тобто коли виходити з того, що містер і місіс Роджерси свого часу безкарно вбили й вийшли сухими з води. Як ви гадаєте, що саме вони зробили? Отруїли стару?

— Напевно, все було набагато простіше, — задумливо відповів Армстронг. — Я спитав сьогодні вранці Роджерса, на що хворіла міс Брейді. Його відповідь пролила світло на цю подію. Не вдаватимуся до медичних тонкощів, скажу тільки — при деяких серцевих захворюваннях вживають амілнітрит. Коли починається приступ, необхідно розбити ампулу й дати хворому подихати. Якщо не зробити цього вчасно, може настати фатальна хвилина.

— Напрочуд просто, — замислено сказав Ломбард, — але ж і спокуса, либонь, неабияка.

Доктор кивнув:

— Так. Жодних активних дій, не треба хитрувати з миш'яком — роздобувати, досипати в їжу… До того ж, Роджерс таки побіг уночі за лікарем. Звідси цілковита впевненість, що ніхто не дізнається.

— А коли й дізнається, то ніколи не зможе довести їх провину, — додав Філіп Ломбард. — Дійсно, це багато що прояснює, — насупився він.

— Пробачте, про що ви? — висловив подив Армстронг.

— Я маю на увазі — це прояснює обставини нашої появи на Індіанському острові. За деякі злочини винних неможливо притягти до карної відповідальності. Приклад — випадок з Роджерсами. Або дії старого Уоргрейва. Він убив, не переступаючи закону.

— Ви повірили в це обвинувачення? — спитав Армстронг.

— Ще б пак! — посміхнувся Ломбард. — Авжеж, повірив. Він убив Едварда Сетона так само, наче штрикнув його ножем! Але ж у нього достало розуму, щоб зробити це із суддівського крісла, прикрившись париком і мантією. Тепер його звичайним шляхом не притягнеш до карної відповідальності.

В Армстронговому мозку блискавкою майнула думка: "Вбивство в лікарні. На операційному столі. Безпечно й надійно — надійно, як у банку..."

Армстронг глибоко зітхнув:

— Так, але чого нас тут зібрано?

— А ви як вважаєте? — перепитав Ломбард.

— Повернемося на хвильку до смерті місіс Роджерс, — сказав Армстронг. — Які можуть бути припущення? Перше: її вбив Роджерс — страхався, що вона розколеться. Друге: вона не дала собі ради й знайшла такий вихід зі становища.

— Інакше кажучи, це — самогубство?

— Що ви на це скажете?

— Я сказав би, що згодний, коли б не смерть Марстона, — відповів Ломбард. — Два самогубства за дванадцять годин — це вже занадто! Якщо ж ви скажете мені, що Ентоні Марстон, цей здоровезний бугай із залізними нервами й цілковитою відсутністю емоцій, заподіяв собі смерть од розкаяння, усвідомивши свою провину в загибелі двох малюків, яких переїхав, то я зарегочу вам просто у вічі! До того ж, де він міг роздобути отруту? Наскільки я знаю, ціаністий калій не так уже й часто носять у жилетній кишені. Хоч тут я не авторитет — це по вашій лінії.

— Жодна нормальна людина не триматиме при собі ціаністого калію, якщо тільки їй по роду діяльності не доводиться знищувати ос, — сказав Армстронг.

— Тобто якщо вона не садівник чи не фермер? А це робота не для Марстона. Безперечно, наявність у нього ціаністого калію так одразу не поясниш. Або Ентокі Марстон ще перед тим, як їхав сюди, надумав покінчити самогубством й тому прихопив отруту, або…

— Або? — поквапив його Армстронг.

— Ви хочете, щоб я сказав уголос? — осміхнувся Філіп Ломбард. — Адже відповідь у вас на язику?.. Звісно, Ентоні Марстона було вбито!

3

— А пані Роджерс? — видихнув доктор Армстронг,

— Я, може, повірив би в самогубство Марстона (не без вагань, звичайно), коли б не місіс Роджерс, — повільно відповів Ломбард, наче розмовляючи сам із собою. — І я, може, повірив би в самогубство місіс Роджерс (без будь-яких вагань), коли б не Ентоні Марстон. Нарешті я міг би повірити, що Роджерс схотів позбутися дружини, коли б не ця незрозуміла смерть Ентоні Марстона. Нам насамперед потрібна теорія,

яка спроможна була б пояснити обидві ці смерті, що так стрімливо сталися одна по одній.

— Я, либонь, можу де в чому вам допомогти, — мовив Армстронг і виклав Ломбардові розповідь Роджерса про зникнення двох фарфорових фігурок.

— Так, так, індійчата... — замислився Ломбард. — Учора ввечері їх було десять. А тепер, кажете ви, їх вісім?

І Армстронг продекламував:

Десять індійчат пообідать сіли;

Захлинулося одне — дев'ять залишилось.

Дев'ять індійчат по обіді спали;

Не прокинулось одне — вісім їх зосталось.

Чоловіки подивилися один на одного. Філіп Ломбард невесело осміхнувся й відкинув недопалок цигарки.

— Хіба можна вважати все це за простий збіг обставин? Ентоні Марстон, захлинувшися, вмирає після обіду від ядухи, а матінка Роджерс лягає спати й не прокидається.

— Отже? — спитав Армстронг.

— Отже, — підхопив Ломбард, — ми перед новою загадкою. Де закопано собаку? Де отой містер Ікс, містер Оуен, містер А. Н. Оуен, містер невідомий? Або, інакше кажучи, розшалілий псих, котрий підносить нам оці сюрпризи?

— Та… а… ак, — полегшено зітхнув Армстронг, — виходить, ви згодні зі мною. Але чи розумієте, що це означає? Адже Роджерс присягається, що на острові, опріч нас, нікого немає.

— Роджерс помиляється. Якщо не бреше!

Армстронг сумнівно похитав головою:

— Навряд. Він такий переляканий, що нічого не тямить.

— І моторний човен сьогодні не прибув, — сказав Ломбард. — Це кільця одного ланцюга. На всьому позначається передбачливість містера Оуена. Індіанський острів ізольовано від світу, доки містер Оуен не завершить своєї справи.

Армстронг зблід.

— Невже ви не розумієте, що ця людина — найнебезпечніший маніяк?!

— І все ж містер Оуен дечого не передбачив, — одповів Філіп, і в голосі його забриніли загрозливі нотки.

— Чого саме?

— Обшукати острів — невеликий клопіт. Ми в один момент здійснимо цю нескладну операцію й вловимо цього Оуена.

— Він може виявитися небезпечним, — застеріг Армстронг.

— Небезпечним? — щиро зареготав Філіп Ломбард. — Не страшний нам сіроман, сіроман, сіроман! Небезпечним буду я, коли нарешті доберуся до нього. — Щось із хвилину він розмірковував, потім

продовжив: — Нам, мабуть, варто заручитися допомогою Блора. У такій халепі він людина не зайва. Жінкам краще нічого не казати. Щодо інших, то генерал, певно, вже схибнув розумом, а старий Уоргрейв до активної діяльності непридатний. Ми втрьох цілком упораємося.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ

1

Заручитися допомогою Блора було неважко. Він, не вагаючись, погодився з їхніми міркуваннями:

— Ці фарфорові фігурки, сер, справді змінюють суть справи. Очевидно, це маніяк, іншої думки й припустити не можна. А у вас не виникало гадки, що містер Оуен хоче здійснити цю операцію, так би мовити, чужими руками?

— Поясніть, будь ласка, свою думку, друже.

— По-моєму, після вчорашньої колотнечі Марстон розгубився й прийняв отруту. Роджерс теж не дає собі ради й відправляє на той світ свою дружину — цілком по плану люб'язного А. Н. О.!

Армстронг заперечливо хитнув головою:

— Не забувайте про ціаністий калій.

— Так, так, справді, зовсім не врахував, — згодився Блор. — Безперечно, ніхто не носитиме з собою таку отруту. Але як отрута могла потрапити до Марстонового келиха?

— Я вже обмірковував, — відгукнувся Ломбард. — Марстон того вечора пив декілька разів. Від його передостанньої порції віскі до тієї,

що стала для нього останньою, минув відчутний відрізок часу. Увесь цей час його келих стояв на якомусь із столів. Мені здалося, що келих стояв на маленькому столику біля вікна. Вікно було відчинене — отже, отруту, можливо, підкладено через вікно.

— І жоден із нас не помітив цього? — недовірливо спитав Блор.

— Ми були надто зайняті іншим, — сухо відповів Ломбард.

— Вірно, — сказав Армстронг, — обвинувачення зачепили всіх, і тому всі ми метушилися, сперечалися, поринуті у власні справи. Вважаю, така версія цілком слушна.

Блор знизав плечима:

— Певно, так воно й було. А тепер, джентльмени, за роботу. Ніхто з вас про всяк випадок не захопив із собою пістолет?

— Я, — похляпав себе по кишені Ломбард.

Блор витріщив баньки й навмисно буденним тоном поцікавився:

— Постійно носите його при собі, сер?

— Завше, — відповів Ломбард. — Мені, знаєте, не раз доводилося потрапляти в скрутні ситуації.

— О, — мовив Блор. — Проте вважаю, що ніколи вам не доводилося бути у складнішому становищі, ніж зараз отут! Якщо на цьому острові ховається якийсь маніяк, то напевно він має запас сучасної зброї, не кажучи вже про ножі або кинджали.

Армстронг кахикнув:

— У цьому ви можете й помилитися, Блор. Багато хто з божевільних, пойнятих манією вбивства, вельми тихі, лагідні люди.

— Я не вважаю, докторе Армстронг, що цей належить саме до такого типу божевільних, — відказав Блор.

2

Обшукали острів без особливих зусиль. На північному заході рівний стрімчак прямовисно спускався до моря; дерев на острові не було, квола травиця стелилася по землі. Троє чоловіків працювали ретельно й методично. Починали з вершини гори й спускалися схилом до моря, обнишпорюючи найменші щілини в скелі, що траплялися на їхньому шляху. Жодної печери. Прочісуючи вже берег моря, вони наштовхнулися на Макартура. Генерал сидів прямо, втупивши погляд у небокрай. Місце обрав він зручне, тихе: лиш рокіт хвиль, що розбивалися об скелі, долинав сюди. Старий не звернув на них найменшої уваги. І від того, що він їх навіть не помічав, стало ніяково.

"Дивна річ, — подумав Блор, — скидається на те, що старий впав у транс чи, мо' щось гірше..."

Щоб зав'язати розмову, він люб'язно звернувся до генерала:

— Чудову місцинку обрали собі, сер, — тихо, спокійно.

Генерал насупився й стрімко озирнувся на всі боки.

— Мені надто бракує часу, — відповів, — і я рішуче наполягаю, щоб мене не турбували.

— Ми не маємо наміру турбувати вас, сер, — доброзичливо мовив Блор. — Ми просто оглядаємо острів. Хочемо, бачте, перевірити, чи не ховається хто.

— Ви не розумієте. Нічого не розумієте. Прошу, ідіть звідси.

Блор квапливо відійшов від генерала. Наздогнавши своїх супутників, сказав:

— Старий таки з'їхав з глузду… Верзе якісь дурниці…

— Що він сказав? — поцікавився Ломбард.

— Що йому надто бракує часу. Наполягав, щоб його не турбували.

Доктор Армстронг насупився й промурмотів:

— Хотів би я знати…

3

Обхід завершено. Троє чоловіків стоять на вершині острова й дивляться на море. Вітер посвіжішав.

— Рибальські човни сьогодні не вийшли, — сказав Ломбард. — Насувається шторм. Прикро, що звідси селища не видно, подати б сигнал.

— А ми зможемо ввечері запалити вогнище, — запропонував Блор.

— Проти цього, — похмуро заперечив Ломбард, — на жаль, могли вжити запобіжних заходів.

— Яких саме, сер?

— Звідки я можу знати? Могли попередити, приміром, що це жарт. Мовляв, нас навмисне висадили на цьому безлюдному острові, і тому не

слід зважати на наші сигнали. А може, поширили чутку, що забилися в заклад. Одне слово, вигадати могли казна-що.

— І, гадаєте, цьому повірили? — недовірливо промимрив Блор.

— Такому, в усякому разі, легше повірити, ніж тому, що скоїлось насправді, — сухо відповів Ломбард. — Як ви вважаєте: коли б у селищі оголосили, що острів має бути ізольований, доки цей містер Невідомий-Оуен спокійно не повбиває всіх своїх гостей, — цьому повірили б?

— Бувають хвилини, коли я й сам не можу цього збагнути. Та все ж... — процідив крізь зуби Армстронг.

— Та все ж... — вищирився Ломбард, — саме так!

— Ніхто не міг причаїтися там? — спитав Блор, поглядаючи вниз, у воду.

— Навряд, — хитнув головою Армстронг, — стрімчак зовсім прямовисний, де тут сховаєшся?

— Цілком імовірно, що в стрімчаку є розколина, — заперечив Блор. — Мали б ми човна, неважко було б перевірити, об'їхавши навколо острова...

Ломбард глузливо обірвав його:

— Мали б ми човна, то зараз уже були б на півдорозі до материка!

— Свята правда, сер.

— А можна й без човна обстежити стрімчак, — раптово запропонував Ломбард. — Є тільки одне місце, де може бути розколина, — он там, під

нами, трохи праворуч. Якщо ви знайдете тут канат, я зможу спуститися туди й особисто в усьому переконатися.

— Як на мене, переконуватися нема в чому, — сказав Блор, — все і так ясно. А втім, можете спуститися. Піду-но пошукаю щось годяще. — І він прудко затюпав у напрямку вілли.

Ломбард пильно оглядав небосхил. Хмари над островом згущалися, вітер посилився. Подивившись скоса на Армстронга, він зауважив:

— Чому це ви такий мовчазний, докторе? Про що мислите?

— Мене не залишає думка про старого Макартура — як він тут змінився. Мабуть, він таки несповна розуму.

4

Віра за весь ранок навіть не присіла. Якесь приховане почуття антипатії, навіть огиди, примушувало її уникати зустрічі з Емілі Брент. Сама ж міс Брент зручно вмостилася в кріслі за рогом будинку, щоб сховатися од вітру, й заходилася в'язати. Варто було Вірі згадати про міс Брент, як їй ввижалася утопленица — її бліде обличчя, розпущене волосся з водоростями в ньому. Це обличчя колись було гарним, може, навіть занадто гарним, тепер же воно не підвладне ні лиху, ані жахам. А Емілі Брент — спасенна душа — сидить собі безтурботно й ревно в'яже.

На терасі суддя Уоргрейв спочивав у кріслі, схиливши голову на груди. Віра подивилася на нього. В її уяві ясно постала лава підсудних, а на ній білявий, блакитноокий молодик із збентеженим, наляканим обличчям. Едвард Сетон. Вона виразно уявила собі, як суддя своїми старезними руками накладає чорний капелюх на голову, починає вимовляти слова вироку…

Віра не кваплячись попрямувала вниз, до моря. Дійшла до краю острова, де сидів, не зводячи погляду з небокраю, старий генерал. Макартур ледь здригнувся при її появі й уважно подивився на Віру. Вираз генералового обличчя, в якому поєдналися почуття подиву й тривоги, налякав її. Хвилини зо дві старий дивився їй просто у вічі.

"Як дивно, — подумала Віра, — він дивиться так проникливо, наче все знає..."

— О, це ви! — зрештою вимовив генерал. — Ви прийшли...

Віра підсіла поруч нього:

— Вам, певно, до вподоби сидіти тут, споглядаючи море?

Він лагідно хитнув головою:

— До вподоби. Тут приємно чекати.

— Чекати? — різко спитала Віра. — Чого ж ви очікуєте?

— Кінця, — так само лагідно промовив генерал. — І ви це знаєте не гірше за мене, хіба не так? Ми всі тут очікуємо, кінця.

— Що ви хочете цим сказати? — тремтячим голосом запитала Віра.

— Жоден із нас не вибереться з острова! — похмуро оголосив Макартур. — Такий план А. Н. Оуена. Це вам відомо. Одного ви не в стані зрозуміти: яке це велике полегшення!

— Полегшення? — здивувалася Віра.

— Саме так, — сказав генерал. — Ви надто молода… Вам цього ще не втямити. Та невдовзі ви зрозумієте, яке це полегшення, коли все вже позаду, коли відпадає потреба далі нести свій тягар. Настане час, і ви це відчуєте.

— Я не розумію, — Віра судорожно сплела пальці.

Цей тихий дідуган страхав її.

— Розумієте, я кохав Леслі, — замрійливо сказав генерал. — Дуже кохав…

— Леслі — це ваша дружина? — спитала Віра.

— Так… Я кохав її й дуже пишався нею. Вона була така гарна й така весела! — Хвилину-дві він помовчав, потім продовжив: — Так, кохав Леслі. Ось чому я зробив це.

— Ви маєте на увазі… — почала було Віра й осіклася.

Генерал ствердно хитнув головою.

— Яка рація відкараскуватися тепер, коли всі ми невдовзі підемо в небуття. Так, я послав Річмонда на смерть. Якоюсь мірою це можна вважати вбивством. Дивно: вбивство — а я завжди був такий законослухняний! Та тоді я ні про що не шкодував. "Катюзі по заслузі", — так я думав, Зате пізніше…

— Що пізніше? — злісно спитала Віра.

Генерал задумливо й дещо збентежено похитав головою.

— Не знаю чому, але пізніше все змінилося. Я не знаю, чи здогадалася Леслі, чи ні… Гадаю, що ні. Але, розумієте, з того часу вона стала зовсім сторонньою людиною. А згодом померла — і я залишився сам-один…

— Сам-один, — повторила Віра, й луна підхопила її голос.

— Ви теж зрадієте, коли настане кінець, — закінчив Макартур.

Віра рвучко підвелася.

— Я не розумію, до чого ви це? — розсердилася вона.

— А я розумію, дитятко моє, розумію…

— І ви не розумієте. Ви самі нічогісінько не розумієте!

Генерал знову вп'явся очима в небокрай. Він наче не помічав її більше.

— Леслі… — вимовив він тихо й пестливо.

5

Коли засапаний Блор повернувся з мотком канату, Армстронг стояв на тому ж місці й дивився в море.

— Де містер Ломбард? — спитав Блор.

— Пішов перевіряти якусь свою гіпотезу, — відповів Армстронг. — Незабаром повернеться. Послухайте-но, Блоре, я стурбований…

— Всі ми стурбовані.

Доктор нетерпляче махнув рукою.

— Знаю, знаю. Йдеться не про це. Я маю на увазі старого Макартура.

— Ну то що, сер?

— Ми шукаємо божевільного, — сказав доктор Армстронг. — Ну, то що ви можете сказати про Макартура?

— Вважаєте, він маніяк-убивця? — витріщив очі Блор.

— Я цього не сказав би. Зовсім ні, — якось невпевнено відповів Армстронг. — Втім, я ж не психіатр. До того ж, з ним не розмовляв, не міг вивчити його.

Блор замислився.

— Він певно, таки не при своєму розумі — з цим я згодний! Але, хоч би там як, не згоджуся, що він...

— Мабуть, ви маєте рацію, — перервав його доктор Армстронг, — найімовірніше, що вбивця ховається десь на острові! Та ось і Ломбард.

Вони старанно прив'язали канат.

— Гадаю, що допомога не потрібна буде, — сказав Ломбард. — Та про всяк випадок будьте напоготові. Якщо я різко смикну канат, тягніть.

Хвилину-другу вони стежили за Ломбардом.

— Видирається, мов кицька, — сказав Блор, і в голосі його пробриніли якісь нові нотки.

— Либонь, свого часу чимало пополазив по скелях, — відгукнувся Армстронг.

— Напевне.

На якийсь час запала тиша, потім колишній інспектор промовив:

— Дивний хлопець. Хочете знати, що я думаю?

— Що?

— Небезпечний він тип!

— Чого це ви так? — здивувався Армстронг.

Блор фиркнув:

— Точно сказати не можу, але знаю напевно: з ним треба бути насторожі.

— Життя в нього, певно, було бурхливе, — сказав Армстронг.

— Не так бурхливе, як темне, — відгукнувся Блор, з хвилину подумав, потім продовжив: — От ви, докторе, наприклад, ви часом не маєте при собі пістолета?

Армстронг витріщився:

— Я? Святий боже, звичайно ж, ні. Навіщо?

— А навіщо він містерові Ломбарду?

— Сила звички, мабуть, — невпевнено висловив припущення Армстронг.

Блор у відповідь тільки зневажливо гмикнув. Тут каната смикнули, й кілька хвилин їм довелося щосили витягати нагору Ломбарда.

Коли тягнути стало легше, Блор промовив:

— Однією звичкою цього не поясниш! Подорожуючи по диких країнах, містер Ломбард, звичайно, прихоплює із собою й пістолет, і примус, і спальний мішок, і запас дусту! Та самої сили звички не досить, щоб привезти все це спорядження сюди! Люди, котрі не розлучаються з пістолетом, існують тільки в пригодницьких романах.

Армстронг збентежено похитав головою. Перехилившись через гребінь скелі, вони слідкували за Ломбардом. Шукав він ретельно, та, очевидно, ці пошуки закінчилися безрезультатно. Згодом Ломбард перевалився через гребінь і, втираючи піт з чола, сказав:

— Ну що ж, тепер усе ясно: шукати треба в самому будинку — більше ніде.

6

Обшукати віллу було нескладно: спочатку прочесали прибудови, потому перейшли до самого будинку. Вони знайшли у шафі для білизни сантиметр місіс Роджерс і попереміряли всі простінки — жодного тайника виявити не пощастило: прямі чіткі обриси сучасної будівлі не залишали місця для схованок. Насамперед вони оглянули перший поверх. Підіймаючись на другий, де розташовані спальні, крізь вікно побачили Роджерса. Він виносив на терасу тацю з коктейлями.

— Чудове явище — добрий служник, Ось хто своїм виглядом нічого не виказує — справді уособлення олімпійського спокою, — зауважив Ломбард.

— Роджерс — першорядний дворецький, — поважливо Додав Армстронг, — в цьому йому не відмовиш.

— Та й дружина його, — втрутився Блор, — була чудовою куховаркою. Такий обід… учора ввечері…

Вони зайшли до першої спальні. Вже за п'ять хвилин усі троє стояли на площадці й дивилися одне на одного. У спальнях нікого не було — там не було де сховатися.

— А куди ведуть ці сходинки? — запитав Блор.

— До кімнати служників, — одповів Армстронг.

— Але ж має бути якийсь вільний простір під дахом, — зауважив Блор. — Ну хоч би для баків з водою, цистерн, для іншого обладнання. Це остання наша надія.

Раптом згори почувся притишений звук кроків. Армстронг ухопив Блора за руку. Ломбард застережливо підніс палець.

— Т-с-с… Слухайте.

Вони виразно почули, як нагорі хтось крадькома ходить, намагаючись приглушити кроки.

— Він у спальні, — прошепотів Армстронг, — там де лежить тіло місіс Роджерс.

— І як це ми не скумекали! — також пошепки відповів йому Блор. — Адже кращого місця, щоб сховатися, й не вигадаєш! А тепер, панове, якомога тихше.

Вони прокралися східцями нагору, на маленькій площадочці перед дверима зупинилися й прислухалися. У кімнаті, безперечно, хтось був: звідти долинало ледь чутне рипіння мостин.

— Уперед! — пошепки скомандував Блор, розчахнув двері й удерся до кімнати. Ломбард і Армстронг, що сунули слідом за ним, зупинилися, мов прикипілі до місця: перед ними стояв Роджерс з оберемком одягу в руках.

7

Першим отямився Блор.

— Пробачте.... е... Роджерсе, але ми зачули кроки й подумали... ну, ви, либонь, здогадуєтеся. — Він запнувся.

— Прошу вибачити, джентльмени, — сказав Роджерс. — Я хочу перенести свої речі. Сподіваюсь, не заперечуватимете, коли я оселюся в одній із кімнат, призначених для гостей, на нижньому поверсі — у найменшій кімнаті. — Останні слова звернуто до Армстронга.

— Звичайно, звичайно, — відповів той, настійно відводячи погляд від накритого простирадлом тіла.

— Дякую, сер, — сказав Роджерс і вийшов із кімнати, притискуючи до грудей свій оберемок одягу.

Армстронг наблизився до ліжка, підняв трохи простирадло й подивився на заспокоєне обличчя небіжчиці. Тепер його не спотворював страх. Ні, — від нього віяло вічним спокоєм.

— Шкода, що я не маю при собі аптечки, — промовив Армстронг. — Хтілося б дізнатися, чим вона отруїлася. Вважаю, слід припинити розшуки, — звернувся до компаньйонів. — Інстинкт підказує мені, що ми нічого не знайдемо.

Блор у цей час намагався зламати засув у дверях, котрі вели на горище.

— У цього типа зовсім безшумна хода, — сказав він. — Хвилину чи дві тому ми бачили його на терасі. Ніхто ж бо не чув, як він зійшов сюди. Тому-то ми й певні були, що тут ходить хтось сторонній.

Блор зник у зяючій дірі горища. Ломбард, вийнявши з кишені ліхтарик, рушив услід… Не минуло й п'яти хвилин, як усі троє стояли на площадці й похмуро дивилися один на одного. Вони забруднилися з голови до п'ят — павутиння шматтям звисало з них.

На острові, опріч них вісьмох, не було нікого.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ

1

— Отже, ми помилялися, й помилялися в усьому, — після паузи мовив Ломбард. — Вигадали якесь фантасмагоричне страхіття лише тому, що через випадковий збіг обставин померло двоє людей.

— І все ж, — похмуро відповів Армстронг, — питання залишається відкритим. Адже я, чорти його забери, лікар і дещо розуміюся на самогубствах. Ентоні Марстон аж ніяк не був схожий на самогубця.

— А може, це просто нещасний випадок? — невпевнено спитав Ломбард.

— Нічого собі нещасний випадок, до бісової неньки, — хмикнув Блор.

Якусь хвилину всі збентежено мовчали. Блор перший порушив тишу.

— А ось із жінкою... — почав він і змовк.

— З місіс Роджерс?

— Так. Адже з нею міг трапитися й нещасний випадок? Могло так статися?

— Нещасний випадок? — перепитав Філіп Ломбард. — Як ви це собі уявляєте?

Блорове обличчя набирало все більш стурбованого вигляду. Цегляста шкіра потемнішала. Він промимрив:

— Слухайте-но, докторе, ви ж давали їй якогось наркотика?

Армстронг уп'явся в нього поглядом:

— Наркотика? Куди ви хилите?

— Ви самі сказали, що вчора ввечері дали їй якесь снотворне.

— Он що? Звичайнісінькі заспокійливі пілюлі. Абсолютно нешкідливі.

— А що ж це все-таки було?

— Я дав їй малу дозу тріоналу. Абсолютно нешкідлива доза.

Блор аж побагровів.

— Слухайте, будемо відверті. Хіба ви не могли дати їй завелику дозу?

— Уявлення не маю, про що ви торочите, — розсердився Армстронг.

— Хіба ви не могли помилитися? — вів своєї Блор. — Адже таке часом трапляється.

— Цілковита дурниця, — відрубав Армстронг. — А може, — уїдливо запитав, — ви такої думки, що я вчинив це навмисне?

— Годі вам, — втрутився Ломбард, — зберігайте спокій. Коли ми станемо один одного запідозрювати, ладу не буде.

— Я тільки висловив припущення, що лікар міг помилитися, — похмуро виправдовувався Блор.

— Лікарі не можуть дозволяти собі подібні помилки, друже мій, — сказав Армстронг посміхаючись, та посмішка вийшла вимучена.

— Це була б не перша ваша помилка, — ущипливо докинув Блор, — якщо вірити пластинці.

Армстронг пополотнів.

— Яка користь ображати один одного, — знову втрутився Ломбард. — Усі ми в одному човні. То й триматися треба разом. До речі, що ви можете нам розповісти з приводу вашої власної справи зі лжесвідченням?

Блор, стиснувши кулаки, зробив крок уперед.

— Не зачіпайте мене, — сказав він нараз охриплим голосом. — Це брудний наклеп. Ви, либонь, не від того, щоб заткнути мені рот, містере Ломбард, але є речі, про які я хтів би дізнатися, й одна з них стосується вас.

У Ломбарда брови поповзли угору.

— Мене?

— Так, саме вас. Я був би щасливий дізнатися, чом це ви, виряджаючись у гості, захопили з собою пістолет?

— Це ви хтіли б знати, ви? — спитав Ломбард.

— Так, саме я!

— А знаєте, Блоре, — несподівано сказав Ломбард, — ви не такий дурень, яким здаєтеся.

— Може, воно й так. І все ж як ви поясните наявність у вас пістолета?

Ломбард посміхнувся:

— Я взяв його, бо знав, що можу вскочити в якусь халепу.

— Учора ввечері ви це приховали від нас, — підозріло сказав Блор. — Отже, ви нас обманули?

— До певної міри так, — згодився Ломбард.

— Ну, то хуткіше викладайте, у чому річ.

— Я вважав недоречним переконувати вас, що я запрошений сюди, як і інші гості, — почав Ломбард. — Та насправді це не зовсім так. До мене звернувся дехто на прізвище Морріс. Він запропонував мені сто гіней, за цю винагороду я мав приїхати сюди й бути насторожі. Послався на те, що знає мою репутацію як людини, корисної в небезпечних ситуаціях.

— Ну? — нетерпляче спитав Блор.

— Я все сказав, — осміхнувся Ломбард.

— Та він, певно, не обмежився цим і розповів вам іще дещо, — насторожився Армстронг.

— Ні. Нічого більше витягти мені з нього не пощастило. "Якщо бажаєте — згоджуйтеся, а ні, то ні", — так сказав він. Грошей у мене не було — і я погодився.

Та Блора ця оповідь зовсім не переконала.

— А чому ви цього не розповіли нам учора ввечері? — прискіпувався він.

— Бачте, друже, — виразисто стенув плечима Ломбард, — як мені було знати, чи вчора ввечері не сталося саме те, заради чого мене сюди запросили. Отож я і причаївся, розповів вам вигадану історію, яка мене ні до чого не зобов'язувала.

— А тепер ви не так думаєте? — кинув на нього гострий погляд Армстронг.

— Так, тепер вважаю, що я з вами в одному човні, — відповів Ломбард. Обличчя його потемнішало. — А сто гіней — це той шматочок сиру, з допомогою якого містер Оуен заманив мене у пастку так само, як

і вас. Бо всі ми, — висновив Ломбард, — у пастці, у цьому я не маю щонайменшого сумніву! Можу заприсягнутися! Смерть місіс Роджерс! Смерть Тоні Марстона! Зникнення індійчат з обіднього столу! Аякже, в усьому ясно видко руку містера Оуена — але ж де, чорт забери, цей містер Оуен власною персоною?

Знизу долинув урочистий звук гонга, що кликав на ленч.

2

Роджерс стояв у дверях їдальні. Коли чоловіки спустилися східцями, він зробив два кроки вперед і запобігливо промовив:

— Сподіваюсь, ви будете задоволені ленчем. Я подав шинку, холодні язики й наварив картоплі. Є ще сир, бісквіти й консервовані фрукти.

— Чудове меню, — сказав Ломбард, — отже, харчі ще не вичерпані?

— Їжі дуже багато, сер, але все в консервах. Комору вщерть набито продуктами. Дозволю собі зауважити, сер, що на острові це дуже важливо — адже тут завжди існує небезпека бути відрізаними від суші на тривалий час.

Ломбард схвально кивнув. Супроводжуючи чоловіків до їдальні, Роджерс мурмотів:

— Мене надзвичайно турбує, що Фред Нарракотт сьогодні не приїхав. Страх як не поталанило.

— Саме так — не поталанило, — озвався Ломбард. — Це ви добре підмітили.

До кімнати зайшла міс Брент. В руках вона тримала клубок шерсті, який старанно змотувала. Зайнявши своє місце за столом, вона зауважила, ні до кого персонально не звертаючись:

— Погода змінюється. Знявся сильний вітер, на морі баранці.

Повільними, мірними кроками увійшов до їдальні суддя Уоргрейв. Його очі, ледь видні з-під кошлатих брів, метко оглянули всіх.

— А ви непогано попрацювали сьогодні вранці, — сказав він, звертаючись до чоловіків, і в голосі його бриніла злорадна втіха.

Віра Клейторн, засапана, вбігла до їдальні.

— Сподіваюсь, я не примусила вас чекати на мене? — запитала вона. — Я не спізнилася?

— Ви не остання, — відповіла Емілі Брент, — ще не прийшов генерал.

Коли всі посідали круг столу, Роджерс звернувся до міс Брент:

— Накажете починати, мадам, чи зачекати ще трохи?

— Генерал Макартур сидить унизу біля самого моря, — сказала Віра. — Певно, він не почув гонга, до того ж генерал сьогодні ні в сих ні в тих.

Роджерс поспіхом запропонував:

— Я спущуся й скажу йому, що ленч подано.

— Я піду, — сказав Армстронг, — а ви починайте їсти.

Виходячи з кімнати, він чув, як Роджерс казав Емілі Брент:

— Що вам покласти, мадам, язик чи шинку?

3

П'ятеро гостей за круглим столом будь-що намагалися зав'язати розмову. Різкий вітер стукотів у вікно.

— Насувається шторм, — здригнувшись, промовила Віра.

— Учора з Плімута зі мною в купе їхав якийсь старий, — підтримав розмову Блор. — Він увесь час твердив, що насувається шторм. Разюче, як вони, ці моряки, завбачають погоду.

Роджерс обійшов гостей, зібрав брудні тарілки. Раптом він зупинився посеред кімнати з купою посуду в руках.

— Хтось біжить сюди, — перелякано вимовив він.

Тієї ж миті всі почули тупіт ніг. І зразу ж зрозуміли — зрозуміли, хоч їм ніхто нічого не казав… Мов домовившись, усі підвелися зі своїх місць, поглядами вп'ялися в двері.

До кімнати вбіг захеканий доктор Армстронг.

— Генерал Макартур… — почав він.

— Мертвий! — вихопилося у Віри.

— Так, він мертвий…

Запала тиша.

Сім чоловік мовчки дивилися один на одного, не в змозі вимовити бодай слово.

4

Гості збилися у вестибюлі, спостерігаючи, як уносять до будинку тіло старого генерала. В цю мить розляглося виття й свист вітру — почався шторм, на дах будинку обрушилася страшенна злива.

Блор і Армстронг прямували з ношею до сходів, коли Віра Клейторн нараз рвучко повернулася й кинулася до їдальні.

Там усе залишилося на своїх місцях. Віра наблизилася до столу. Мовчки стояла вона там хвилину-дві, коли до кімнати нечутними кроками ввійшов Роджерс. Побачивши Віру, Роджерс від несподіванки остовпів. Швидко отямившись, він запитливо подивився на неї й сказав:

— Я... я... зайшов тільки подивитися, міс.

Віра відповіла несподівано для самої себе хрипким голосом:

— Ви не помилилися, Роджерс. Дивіться: їх тільки сім...

5

Тіло Макартура поклали на ліжко. Востаннє обслідувавши мерця, Армстронг вийшов з генералової спальні й спустився вниз. Решта гостей чекали на нього у вітальні. Міс Брент в'язала. Віра Клейторн стояла біля вікна й спостерігала зливу, що скаженіла на острові. Блор сидів у кріслі, важко опустивши руки на коліна. Ломбард нервово ходив туди-сюди по кімнаті. У віддаленому кутку кімнати суддя Уоргрейв потонув у старовинному кріслі. Очі в нього були напівзаплющені. Коли доктор зайшов до кімнати, суддя трохи підняв повіки й запитав:

— Як справи, докторе?

Армстронг був блідий.

— Макартура вдарили по потилиці кийком або якимось іншим важким предметом.

Всі загомоніли, а суддя вдруге подав голос:

— Ви знайшли знаряддя вбивства?

— Ні.

— І незалежно від цього ви цілком певні, що смерть генерала настала саме від удару по потилиці?

— Так!

— Тепер нам зрозуміло, — спокійно мовив суддя.

Увесь ранок Уоргрейв просидів у кріслі млявий, байдужий. Тепер він без особливих зусиль захопив керівництво — позначалася вироблена роками звичка керувати. Він поводився так, наче головував у суді.

— Сьогодні вранці, джентльмени, — тут він одкашлявся, — я сидів на терасі й мав можливість спостерігати вашу діяльність. Мета ваша була мені зрозумілою. Ви обшукали острів, намагаючися знайти нашого невідомого вбивцю — містера А. Н. Оуена.

— Так точно, сер, — сказав Філіп Ломбард.

— І ви, безперечно, дійшли такого ж висновку, як і я, — вів далі суддя, — що Марстон і місіс Роджерс не позбавили себе життя і не

вмерли випадково. Ви, безперечно, зрозуміли й те, для чого містер Оуен заманив нас на цей острів?

— Він божевільний! Псих! — прохрипів Блор.

— Певно, ви маєте рацію, — сказав суддя, відкашлявшись. — Та це навряд чи має якесь значення зараз. Наше головне завдання тепер — урятувати своє життя.

Армстронг сказав тремтячим голосом:

— Але ж на острові нікого, крім нас, немає! Запевняю вас, абсолютно нікого!

— У певному розумінні ви маєте рацію, — лагідно сказав суддя. — Я дійшов такого ж висновку сьогодні вранці. Я міг би заздалегідь сказати вам, що ваші пошуки будуть марними. І попри все це я дотримуюся такої думки, що містер Оуен (називатимемо його тим ім'ям, яке він сам собі обрав) перебуває на острові. Годі сумніватися в цьому. Він поставив собі за мету покарати осіб, що скоїли злочини, за які їх не можна притягнути до відповідальності за законом. Є лише один спосіб здійснити цей план: містер Оуен має бути серед запрошених. Звідси випливає, що містер Оуен — це один із нас...

— Ні... ні... ні, — зі стогоном вихопилося у Віри.

Суддя підозріливо оглянув її і промовив:

— Моя юна леді, ми повинні дивитися фактам у вічі, бо всі ми перебуваємо в надто небезпечному становищі. Один із нас — А. Н. Оуен. Хто саме нам невідомо. Із десяти осіб, що приїхали на острів, троє поза підозрою: Ентоні Марстон, місіс Роджерс та генерал Макартур. Залишається сім чоловік. Із цих семи один, так би мовити, — "липове" індійча, — він обвів поглядом аудиторію. — Ви згодні зі мною?

— Це неймовірно, але, я гадаю, ви маєте рацію, — сказав Армстронг.

— Не маю в цьому жодного сумніву, — підтвердив Блор. — І коли хочете знати мою думку…

Суддя Уоргрейв різким жестом спинив його і спокійно вів далі:

— Свого часу ми повернемося до цього. А тепер мені важливо знати: чи всі згодні зі мною?

— Ваші міркування здаються мені цілком логічними, — не припиняючи в'язання, промовила Емілі Брент. — Я теж вважаю, що в одному із нас поселився диявол.

— Я не можу повірити цьому… не можу, — прошепотіла Віра.

— Ломбард?

— Цілком згодний з вами, сер.

Суддя задоволено кивнув.

— А тепер, — мовив він, — нумо вивчати доводи. Для початку з'ясуємо, чи є підстави підозрювати якусь певну особу. Містер Блор, ви начебто хотіли щось повідомити?

— У Ломбарда є пістолет, — важко дихаючи, сказав Блор. — Опріч того, він учора збрехав усім нам. Сам же зізнався в цьому.

Філіп Ломбард зневажливо посміхнувся.

— Ну що ж, доведеться, либонь, удруге пояснити.

І він стисло повторив свою розповідь.

— А як ви це доведете? — грубо спитав Блор. — Чи ви можете підтвердити правдивість вашої нинішньої версії?

Суддя кахикнув.

— На жаль, ми всі в такому ж становищі. Усім нам доводиться вірити на слово. На мою думку, можливий лише один шлях: з'ясувати, чи є серед нас хоч одна людина, яку ми можемо звільнити від підозри на підставі свідчень.

— Я — відомий спеціаліст, — сказав Армстронг, — і сама лише думка про те, що я…

І знову суддя різко урвав доктора, не давши йому навіть скінчити фразу.

— Я й сам не безвісна людина, — сказав він. — Та це, друже мій, ще не доказ. Лікарі, судді, бувало, божеволіли… Та й полісмени теж, — додав він, дивлячись на Блора.

Втрутився Ломбард:

— Сподіваюся, на жінок ваші підозріння не поширюються?

Суддя підвів свої рухливі брови й відповів тим єхидним тоном, якого так не полюбляли адвокати:

— Якщо я вас правильно зрозумів, ви вважаєте, що жінки не здатні на вбивства?

— Зовсім ні, — роздратовано відповів Ломбард, — але я вважаю за неможливе… — і затявся.

Суддя тим-таки єхидним тоном звернувся до Армстронга:

— Як ви вважаєте, докторе Армстронг, чи могла б жінка вбити бідолаху Макартура?

— Цілком, мала б тільки відповідне знаряддя — гумового кийка, наприклад, чи палицю.

— І це не вимагало б од неї надмірного напруження сил?

— Зовсім ні.

— Дві інші смерті сталися внаслідок отруєння, — сказав суддя, його карк увесь час рухався. — Я вважаю, ніхто не заперечуватиме, що отруювачем може бути людина, навіть фізично квола.

— Та ви з глузду з'їхали! — закричала Віра.

Суддя, не кваплячись, перевів на неї свій погляд. Це був байдужий погляд людини, котра звикла вершити долю інших.

"Він дивиться на мене, як на цікавий експонат, — подумала Віра. І раптом у неї сяйнула думка: — Не дуже-то я йому подобаюся".

— Моя люба юна леді, — спокійним тоном почав суддя, — постарайтеся стримати свої почуття. Я не обвинувачую вас. Сподіваюся, що ви, міс Брент, — він уклонився старій діві, — не ображаєтеся на мене, коли я наполягаю, що всі ми однаково перебуваємо під підозрінням?

Міс Брент продовжувала в'язання, навіть не удостоївши суддю поглядом.

— Сама думка, що я можу зазіхнути на життя людини, не кажучи вже про життя трьох людей, — холодно вимовила вона, не підводячи погляду, — здасться чистим безглуздям кожному, хто мене знає. Але ж ми не знаємо одне одного, і я розумію, що за таких обставин жодний із нас не може бути вільний від підозри, доки не буде доведено його невинність. Повторюю: в одному із нас поселився диявол.

— На цьому й закінчимо, — мовив суддя. — Ніхто не вільний від підозри: ні моральні якості, ані становище в суспільстві не беруться до уваги.

— А як же з Роджерсом? — запитав Ломбард. — На мою думку, його можна зі спокійною совістю викреслити зі списку.

— Це на якій же підставі? — поцікавився суддя.

— По-перше, в нього на це розуму не вистачить, а по-друге, однією з жертв стала його дружина.

— За час мого суддівства, молодиче, — підвівши важкі брови, повчально сказав Уоргрейв, — мені довелося розглядати кілька справ про жінковбивство, і суд, уявіть собі, визначив чоловіків винними.

— О, безперечно! — вигукнув Ломбард. — Ну, звичайно ж! Вбивство дружини — справа цілком імовірна, коли хочете, навіть природна! Та не в даному випадку! Я можу повірити, що Роджерс убив свою дружину, побоюючись, що вона розколеться й викаже його, або тому, що зненавидів її, чи тому, що йому закортіло поєднатися з іншою жіночкою — молодшою і не з такими довгими зубами, як у неї. Але я не можу уявити собі Роджерса в ролі збожеволілого містера Оуена, котрий

чинить своє ідіотське правосуддя і як першу жертву обирає свою власну дружину, покаравши її за їхній спільний злочин!

— Ви приймаєте чутку за довід, — заперечив суддя Уоргрейв. — Ми не знаємо, чи справді навмисне вбили Роджерс і його дружина свою господарку. Це може бути й брехнею, щоб поставити Роджерса в однакове становище з усіма нами. Ми не знаємо, чому вчора ввечері місіс Роджерс пойняв жах; можливо, тому, що вона усвідомила, що чоловік її схибнувся.

— Що ж, хай буде по-вашому, — погодився Ломбард. — А. Н. Оуен — один із нас; жодного винятку — підозра до всіх.

Суддя Уоргрейв повів слідство далі:

— Тож я наполягаю, що тут не може бути винятків, які грунтувалися б на суспільному становищі, характері або ймовірності. Тепер необхідно встановити, хто з нас може бути звільнений від підозріння на підставі фактів. Коротше кажучи, чи є серед нас одна чи кілька осіб, які аж ніяк не мали змоги підсипати отруту Марстонові, дати завелику дозу снотворного місіс Роджерс, вбити генерала Макартура?

Щира посмішка пом'якшила грубуваті риси Блорового обличчя.

— Отепер ви діло кажете, сер, — мовив він, — нарешті ми підійшли до самої суті! Спробуємо розібратися. Щодо Марстона, то тут вже годі щось з'ясовувати. Висловлювалися припущення, начебто хтось крізь вікно підсипав у його келих отруту ще до того, як він востаннє налив собі віскі. Втім, таке зробити в самій кімнаті було б іще легше. Не пригадую, чи був у цей час в кімнаті Роджерс, але всі інші запросто могли це зробити. — Він перевів подих. — Тепер перейдемо до місіс Роджерс. Тут на підозрінні перш за все її чоловік і доктор. Будь-кому з них зробити це було як оком змигнути…

Армстронг скочив з місця. Його аж затрусило від злості:

— Я протестую… Це нечувано! Заприсягаюся — доза була абсолютно…

— Докторе Армстронг! — верескливий голос судді бринів владно. — Ваше обурення цілком природне. І все ж ми не маємо права відвертатися від фактів. Вам або Роджерсові було найлегше дати їй снотворного. Тепер з'ясуємо, в якому становищі перебували інші. Які можливості підсипати отруту мали я, інспектор Блор, міс Брент, міс Клейторн чи містер Ломбард? Чи можна когось із нас вважати цілком поза підозрою? — І після короткої паузи мовив: — Гадаю, нікого!

— Та я й близько до неї не підходила, — спересердя сказала Віра. — Всі ви це можете підтвердити!

— Якщо пам'ять мене не зраджує, — знов узяв ініціативу до своїх рук суддя, — події розвивалися так. Прошу поправити мене, коли я де в чому помилюся. Ентоні Марстон і містер Ломбард перенесли місіс Роджерс на канапу. До неї підійшов доктор Армстронг. Він послав Роджерса за бренді. Потому знялася суперечка, звідки лунав голос. Усі ми вийшли до суміжної кімнати, за винятком міс Брент, яка залишалася в кімнаті з непритомною жінкою.

На обличчі міс Брент спалахнули червоні плями. Спиці нерухомо застигли в її руках.

— Це нахабство! — тільки й вимовила вона.

Безжальний голос судді тихо вів далі:

— Коли ми повернулися до кімнати, ви, міс Брент, стояли, схилившись над місіс Роджерс.

— Невже звичайна жалість — злочин? — обурилася міс Брент.

— Моя мета — встановити факти, й тільки факти, — непохитно продовжував суддя. — Згодом до кімнати увійшов Роджерс із келихом бренді, що його він, звичайно, міг належним чином обробити до того, як увійшов. Жінці дали бренді, й невдовзі чоловік і доктор провели її до спальні, де Армстронг дав їй снотворного.

— Абсолютно точно, — підтвердив Блор. — Отже, від підозріння звільняються; суддя, містер Ломбард, я і міс Клейторн, — в його грубому голосі яскраво бриніли переможні нотки.

Приштрикнувши Блора до місіїя холодним поглядом, суддя промимрив:

— Невже? Ми ж бо мусимо врахувати найменші можливості.

— Я не розумію вас, — Блор розгублено вп'явся поглядом у суддю.

— Місіс Роджерс лежить нагорі в своєму ліжку, — оповідав Уоргрейв, — снотворне починає діяти. Вона у напівзабутті. Раптом лунає притишений стук у двері, до кімнати заходить людина, приносить, скажімо, таблетку й каже: "Доктор наказав вам прийняти це". Невже ви гадаєте, що вона не проковтнула б цієї таблетки?

Запала тиша. Блор човгав ногами, супився. Філіп Ломбард сказав:

— Все це пусті вигадки. Жоден із нас не виходив з кімнати ще години дві-три. Саме вмер Марстон, і було не до того.

— Хтось міг відвідати її й пізніше, коли всі вже полягали спати, — сказав суддя.

— Але ж на той час там уже був, мабуть, Роджерс, — заперечив Ломбард.

— Ні, — втрутився Армстронг, — Роджерс ще спускався До їдальні, аби прибрати, помити посуд. Саме тоді будь-хто міг пройти непоміченим до спальні небіжчиці.

— Але, докторе, тоді місіс Роджерс уже, напевно, міцно спала, — адже ви їй дали снотворне! — сказала Емілі Брент.

— Цілком імовірно. Але ж це непевно. Доки не призначиш пацієнтові ті ж самі ліки кілька разів, не знаєш, як вони діють на нього. На декого снотворне діє досить повільно — це залежить від індивідуальної реакції пацієнта.

Ломбард не витримав:

— Звичайно, ви саме це мали сказати, докторе! Адже воно вам на руку, хіба ні?

Армстронг знову почервонів від люті, та не встиг і рота розкрити, як тихий владний голос судді знову перебив:

— Отакими взаємними обвинуваченнями ми нічого не досягнемо. Факти — от що нам потрібно. Вважаю, ми встановили, що ймовірності тут мало, хоча все знову ж таки залежить від того, хто саме це міг бути. Поява міс Брент чи міс Клейторн з таким дорученням, певно, не викликала б у хворої ніякого подиву. В той же час, коли б до неї завітав я або містер Блор чи містер Ломбард, це здалося б їй щонайменше дивним. Але й у цьому випадку, я вважаю, в хворої не виникло б серйозних підозрінь.

— І який же висновок можна з цього зробити? — спитав Блор.

6

— Розслідувавши друге вбивство, — сказав, погладжуючи верхню губу, суддя Уоргрейв своїм безпристрасним, ніби відчуженим голосом, — ми встановили: жоден із нас не може бути цілком вільним від підозри. А тепер, — вів далі, — переходимо до смерті генерала Макартура. Я прошу кожного, хто переконаний у наявності в нього або в неї алібі, по можливості повно викласти обставини справи. Сам я відразу ж заявляю, що не маю беззаперечного алібі. Я протягом усього ранку перебував на терасі, розмірковуючи над нашим винятковим становищем, і пішов звідти лише тоді, коли пролунав гонг, але були, очевидно, якісь моменти, коли мене ніхто не бачив, — і в цей час я мав повну можливість спуститися до моря, вбити генерала й повернутися на своє місце. Ніяких доказів того, що я не залишав тераси, крім мого особистого запевнення, я подати не можу. Але за таких обставин того не досить. Необхідні доводи.

Слово взяв Блор:

— Я увесь ранок перебував у товаристві містера Ломбарда й доктора Армстронга. Вони можуть ствердити це.

— Ви ходили до будинку по канат, — заперечив Армстронг.

— Ну то що, — відповів Блор. — Пішов і одразу повернувся.

— Вас довгенько-таки не було.

— На що ви, чортбатьказна, натякаєте, докторе Армстронг? — розлютився Блор.

— Я тільки сказав, що вас довгенько не було, — повторив Армстронг.

— Треба ж мені було відшукати цей гаспидів канат! Хіба міг я знати наперед, де він лежить?!

— Під час відсутності містера Блора ви весь час були разом? — звернувся суддя до Ломбарда й Армстронга.

— Звичайно, звичайно, — охоче підтвердив Армстронг. — Та ні, Ломбард відходив на кілька хвилин, а я залишався на місці.

Ломбард посміхнувся.

— Я хотів перевірити, чи можна звідси подавати сонячні сигнали на сушу. Пішов обрати місце. Мене не було хвилини дві, не більше.

— Це правда, — Армстронг хитнув головою. — Цього недостатньо для вбивства, запевняю вас.

— Хтось із вас дивився на годинник? — спитав суддя.

— Н-ні.

— А я був узагалі без годинника, — сказав Філіп Ломбард.

— Хвилини дві — це вельми неточний вислів, — єхидно зауважив суддя й повернув голову до виструнченої фігури з в'язанням на колінах.

— А ви, міс Брёнт?

— Ми з міс Клейторн вилізли на гору. Потому я сиділа на терасі, грілася на сонці.

— Чогось-то я вас там не бачив, — сказав суддя.

— Ви не могли мене бачити, бо, ховаючись од вітру, я влаштувалась у закутку за східним боком будинку.

— І ви сиділи там до самого ленчу?

— Так.

— Міс Клейторн?

Віра відповідала охоче й чітко:

— Ранок я провела в товаристві міс Брент, далі трохи никала по острову, потім спустилася до моря й побалакала з генералом Макартуром.

— О котрій годині це було? — спитав суддя.

На цей раз Віра відповіла не так упевнено:

— Н-не знаю. За годину до ленчу, а може, трохи пізніше.

— Це було до того, як ми з ним розмовляли, — спитав Блор, — чи пізніше?

— Не знаю, — відповіла Віра, — він був якийсь чудний.

— А в чому це проявлялося? — поцікавився суддя.

— Він сказав, — відповіла Віра чомусь пошепки, — що очікує тут своєї смерті, потім сказав, що ми всі маємо померти. Він так… так налякав мене…

Суддя співчутливо похитав головою.

— А що ви робили потім?

— Повернулася додому. Потім, майже перед самим ленчем, я знову вийшла й гуляла гірською стежкою позаду будинку, не знаходячи собі місця.

Суддя звичним жестом обмацав своє підборіддя й сказав:

— Залишається ще Роджерс. Проте навряд чи його свідчення додадуть що-небудь до відомостей, які маємо.

І справді, коли Роджерса викликали, він майже нічого не міг розповісти. Протягом усього ранку він був завантажений своїми господарськими справами, готував ленч, перед ленчем подав на терасу коктейлі, потім піднявся нагору, щоб перенести свої речі з горища до іншої кімнати. Він жодного разу не глянув у вікно й нічого не бачив такого, що могло б пролити світло на смерть генерала Макартура. Але він твердо переконаний, що, коли накривав на стіл до ленчу, там стояло вісім індійчат. Коли Роджерс закінчив свої показання, в кімнаті знову запанувала тиша. Суддя Уоргрейв одкашлявся. Ломбард прошепотів на вухо Вірі:

— Тепер він оголосить заключну мову.

— Ми намагалися якнайдетальніше розслідувати причини всіх трьох смертей, що сталися тут на острові, — почав суддя. — І хоч є вагомі підстави вважати, що окремі особи не могли вчинити те або інше вбивство, проте жоден із нас не може бути поза підозрою. Повторюю, я цілковито переконаний, що із семи чоловік, які зібралися в цій кімнаті, один — небезпечний, а найімовірніше, і маніакальний злочинець. Ми не знаємо, хто ця людина. Єдине, що ми можемо зробити в такому становищі, — це зголоситись: яких заходів слід нам ужити, щоби просити материк про допомогу, а якщо допомога затримається, — як зберегти нашу безпеку. Я хочу просити всіх вас найуважніше

обміркувати це. Тим часом кожний повинен оберігати своє життя. Досі вбивці порівняно легко було здійснювати злочинні наміри — адже його жертви нічого не підозрювали. Відтепер ми мусимо взяти під підозру всіх і кожного. Пильність — наша зброя. Будьте обережні, не забувайте про небезпеку. Оце все, що я хотів сказати вам.

— В судовому засіданні оголошується перерва, — ледь чутно промурмотів Ломбард.

РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ

1

— Невже ви повірили йому? — спитала Віра. Разом з Філіпом Ломбардом вони сиділи у вітальні на підвіконні. Дощ за вікном не вщухав. Вітер несамовито бився у віконне скло. Філіп нахилив трохи набік голову й перепитав:

— Ви маєте на увазі, чи вірю я старому Уоргрейву, що вбивця — один із нас?

— Так.

— Важко сказати. Якщо міркувати логічно, він, далебі, має рацію, та по всьому…

— Та по всьому, — підхопила Віра, — це неймовірно!

Ломбард скривив гримасу.

— Вся ситуація здається неймовірною! Та після смерті Макартура ні про нещасні випадки, ані про самогубства не може бути й мови. Незаперечно одне: це вбивство. Три вбивства!

— Це схоже на кошмарний сон, — тремтячим голосом сказала Віра. — Мені все ще здається, що такого не може бути!

Філіп співчутливо кивнув:

— Справді, бо весь час здається, що ось-ось покоївка постукає в двері й принесе тобі в ліжко чаю.

— О, як це було б чудово! — вигукнула Віра.

Філіп Ломбард похмурнішав.

— Ні, ця справа благополучно не скінчиться! Ми беремо участь у цьому жахливому кошмарі, на жаль, не уві сні, а наяву. І ми повинні відтепер охороняти себе, хто як може.

Віра притишила голос:

— Якщо… якщо це один із них, як ви вважаєте, хто б це міг бути?

Ломбард несподівано осміхнувся:

— З ваших слів я можу зробити висновок, що нас ви виключаєте з числа ймовірних вбивць. Цілком з вами згодний. Напевне знаю, що я не вбивця та й у вас, Віро, не вбачаю нічого ненормального. З усіх дівчат, що стрічалися мені, ви найнормальніша й найхолоднокровніша, можу присягнути.

— Дякую. — Віра криво посміхнулася.

— А-я-яй! — зауважив Філіп. — Невже ви не повернете мені комплімента?

Віра вагалася з хвилину.

— Ви самі визнали, — відповіла вона нарешті, — що не маєте людське життя за боже пошиття, та по всьому тому я аж ніяк не можу собі уявити, що це ви надиктували ту грамофонну пластинку.

— Правильно, — схвалив Ломбард. — Коли б я затіяв серію вбивств, то тільки б заради користі. Масове покарання нечестивих грішників — це не мій фах. Пішли далі. Отож, ми виключаємо одне одного й зосереджуємо увагу на п'ятьох соратниках по ув'язненню. Котрий із них А. Н. Оуен? Інтуїтивно і без жодних на те підстав я обираю Уоргрейва!

— Он як? — здивувалася Віра. — Але чому?

— Важко сказати. По-перше, він надто старий, а по-друге, він протягом довгих років чинив правосуддя. Тож він щороку по кілька місяців удавав Всемогутнього Господа. Це не минає безкарно. Коли людина вважає, що вона всемогутня, владна над життям і смертю інших, від того неважко втратити розум і піти ще далі — завважати себе Верховним суддею, а потім і катом.

— Що ж, — замислено мовила Віра, — таке може бути…

— А ви на кого ставите? — спитав Ломбард.

— На доктора Армстронга, — без будь-яких вагань випалила Віра.

Ломбард аж присвиснув.

— На доктора? А знаєте, я б його поставив на останнє місце.

Віра похитала головою:

— Ні. Дві смерті — через отруєння. І це незаперечно свідчить проти доктора. Не можна обминути й того, що місіс Роджерс прийняла снотворне, яке дав їй саме він.

— Це так, — погодився Ломбард.

— Коли доктор збожеволіє, його не так-то просто викрити, — наполягала Віра. — А ці доктори, знаєте, через постійну перевтому нерідко позбуваються розуму.

— І все ж я не йму віри, що він убив Макартура, — сказав Ломбард. — Я залишив його зовсім ненадовго — йому просто бракувало часу, якщо, звичайно, він не гнав щодуху туди й назад. Не такий він спортсмен, щоб здатний був так швидко пробігти та при цьому не виявити себе.

— Він міг убити генерала пізніше, — наполягала Віра.

— Це ж коли?

— Як пішов кликати генерала до ленчу.

Ломбард знову присвиснув.

— То ви вважаєте, що він зробив це тоді? Але ж для цього треба мати залізні нерви.

— Доктор нічим не ризикував! — вигукнула Віра. — Адже він тут єдиний медик. Коли заявить, приміром, що людина вже годину тому померла, хто заперечить?

Філіп замислився, потім глянув на неї.

— А ви знаєте, ця ваша думка — таки доречна. Хтів би я тільки знати…

2

— Пане Блор, хто це? Ось що я хочу знати. Хто це може бути? — Обличчя в Роджерса сіпалося, руки нервово посмикували шкірку, якою він щойно чистив столове срібло.

— У цьому ж бо й причина, друже, — відповів колишній інспектор.

— Пан Уоргрейв каже, що це хтось із нас. Але ж хто саме, сер? Ось про що я хочу дізнатися. Хто цей перевертень?

— Про це ми всі хочемо дізнатися, — сказав Блор.

— Але ж ви про щось здогадуєтеся, містере Блор. Хіба ні?

— Може, де про що й здогадуюся, — відповів Блор. — Та одна справа здогадуватися, а зовсім інша — знати. Скажу тільки: в цієї людини міцна витримка, справді залізна.

Роджерс витер піт з чола й хрипко вимовив:

— Це кошмар.

— А ви маєте якісь міркування з цього приводу, Роджерсе? — поцікавився Блор.

Дворецький заперечливо похитав головою.

— Я нічого не розумію, сер. Абсолютно нічого. І це мене найбільше лякає…

3

— Ми мусимо вибратися звідси! У що б це не обійшлося нам! — заволав Армстронг.

Суддя Уоргрейв задумливо побавився шнурочком пенсне.

— Я, певна річ, не претендую на роль синоптика, але все ж наважусь передректи: не схоже, щоб сюди — навіть коли б на материку й знали про наш стан — міг прийти Човен, принаймні протягом найближчої доби.

Армстронг зронив голову на руки й простогнав:

— А тим часом усіх нас поперебивають просто в ліжках!

— Сподіваюся, ні, — сказав суддя. — Я маю намір вжити всіх застережних заходів.

Армстронг зненацька подумав, що старі люди, такі, як суддя, набагато міцніше чіпляються за життя, ніж люди молоді. Це не раз дивувало його під час тривалої лікарської практики. Ось він, приміром, молодший за суддю щонайменше років на двадцять, а наскільки слабкіший у нього інстинкт самозбереження.

Суддя Уоргрейв тим часом міркував: "Поперебивають у ліжках! Усі лікарі однакові — мислять штампами. І цей простак теж".

— Зважте, — промовив доктор, — троє вже впали жертвами.

— Безперечно. Але це вони не чекали нападу. Ми — тепер насторожі.

Армстронг гірко промовив:

— Що ми можемо зробити? Раніш чи пізніше…

— Я вважаю, — сказав суддя Уоргрейв, — дещо ми все ж таки можемо зробити..

— Ми ж бо навіть не знаємо, хто це! — заперечив Армстронг.

— Я б цього не сказав, — промимрив суддя.

— Ви здогадалися? — уп'ялив очі в нього Армстронг.

Суддя Уоргрейв ухилився від прямої відповіді.

— Я визнаю, що не маю переконливих доводів, — сказав він, — таких, які потрібні були б у суді. Та коли знову й знову аналізую всі обставини цієї справи, то все більше впевнююся — всі нитки ведуть до однієї людини.

Армстронг знову допитливо глянув на суддю.

— Я вас не розумію, — сказав він.

4

Міс Брент у своїй спальні, вийнявши з шухляди маленький записник у чорній обкладинці, занотувала:

"Трапилося жахливе. Генерал Макартур загинув (його брат у перших одружений з Елсі Макферсон). Немає ніякого сумніву в тому, що його вбито. Після ленчу суддя виголосив чудову промову. Він упевнений, що вбивця — один із нас. Отож, один із нас одержимий дияволом. Я мала таку підозру. А хто саме? Усі вони тепер прагнуть дізнатися. Та тільки я знаю, що…" Якусь мить вона сиділа нерухомо, — очі в неї затьмарилися,

потьмянішали. Олівець у руках заходив ходором, і вона поквапом дописала величезними літерами-карлючками: "Вбивцю звуть Беатрис Тейлор…" Очі її заплющилися. Та ненадовго. Раптом вона здригнулася, подивилася в записник і, пробігши очима кривулі останньої фрази, спересердя зойкнула:

— Невже це я написала? Певно, я божеволію.

5

Шторм дужчав. Вітер, шалено ревучи, бився у стіни будинку.

Всі зібралися у вітальні — сиділи скупчившись, мовчали й нишком стежили одне за одним. Коли Роджерс зайшов з підносом, гості аж попідскакували.

— Ви дозволите запнути фіранки? — спитав Роджерс. — Тут стане затишніше.

Роджерс запнув фіранки, засвітив. Морок розсіявся, в кімнаті справді стало затишніше.

Гості підбадьорилися: ну, звичайно ж, завтра шторм стихне… прийде човен…

Віра Клейторн звернулася до міс Брент:

— Ви розіллєте чай, міс Брент?

— Ні, ні, зробіть це самі, любонько. Чайник такий важкий. До того ж я надто засмучена — я загубила два клубки сірої шерсті. Це так неприємно!

Віра перейшла до столу. Розляглося веселе подзенькування чайних ложечок по фарфору — божевілля наче минуло.

Чай! Благословенна, звичайна, щоденна полуднева година! Філіп Ломбард пожартував. Блор засміявся. Доктор Армстронг розповів якийсь анекдот. Суддя Уоргрейв, котрий звичайно ніколи не пив чаю, з насолодою потягнув з чашки запашну рідину.

І раптом у цю умиротворену обстановку ввірвався Роджерс. Обличчя в нього вкрай розгублене.

— Пробачте, панове, ви не знаєте, де ділася завіска з ванної кімнати?

Ломбард підвів голову.

— Завіска? Що за дурниці, Роджерс?

— Вона зникла, сер, наче випарувалася. Я прибирав ванні кімнати, і в одній вбир… тобто ванній, завіска зникла.

— А сьогодні вранці вона була на місці? — спитав суддя.

— Так, сер.

— А який вигляд вона має? — поцікавився Блор.

— З прогумованого шовку, сер, ясно-червоного кольору — в тон кахлю.

— І вона зникла? — перепитав Ломбард.

— Зникла, сер.

Всі вп'ялися очима одне в одного Блор видушив із себе:

— Ну, гаразд. Про що мова? Це безглуздо… втім, як і все, що тут коїться. Для вбивства завіска не придатна, тож забудемо про це.

— Так, сер. Дякую вам, сер, — Роджерс вийшов, причинивши за собою двері.

Всіх наново обняв жах. Вони знову почали нишком стежити одне за одним.

6

Настав час обіду. Обід подано, з'їдено, посуд прибрано, їжа проста — переважно консерви. По обіді атмосфера у вітальні стала нестерпною.

О дев'ятій Емілі Брент підвелася.

— Я піду спати, — сказала.

— Я теж, — відгукнулася Віра.

Жінки піднялися сходами. Ломбард і Блор проводжали їх. Зупинившись на сходовій площадці, чоловіки чекали, аж доки вони не почули рипіння засувок і дзенькіт ключів, що ними жінки замикали свої двері.

— А їх, виявляється, і не треба вмовляти замикати двері, — посміхнувшися, сказав Блор.

— Що ж, принаймні їм цієї ночі ніщо не загрожує!

Ломбард спустився по сходах униз, Блор слідом.

7

За годину рушили спати й четверо чоловіків — усі разом. Роджерс, що готував стіл до сніданку, бачив крізь двері їдальні, як вони піднімаються сходами. Потім почув, як вони зупинилися на площадці. Пролунав голос судді:

— Навряд чи ви потребуєте моєї поради замкнутися на ніч, джентльмени.

— Не забудьте закласти в двері ніжку від стільця, — зауважив Блор. — Адже замок можна відімкнути.

— Любий мій Блоре, лихо ваше в тім, що ви надто багато знаєте, — промимрив собі під ніс Ломбард.

— На добраніч, джентльмени, — похмуро сказав суддя. — Бажаю, щоб ми зустрілися взавтра у цьому ж складі.

Роджерс вийшов з їдальні й нечутними кроками підкрався до площадки. Він побачив, як четверо чоловіків одночасно відкрили двері, почув скрегіт ключів і клацання засувок.

— Усе як слід, — прошепотів він сам до себе й повернувся до їдальні. Там усе готове було до сніданку. Він подивився на дзеркальну підставку з фігурками індійчат, і на обличчі в нього з'явилася задоволена посмішка: "Сьогодні цей номер не вийде. Про це вже я потурбуюся".

Він перетнув кімнату, замкнув двері до буфетної, вийшов крізь двері, що ведуть до холу, замкнув їх і сховав ключі до кишені. Потому загасив світло й прожогом кинувся нагору до свого нового житла.

Ховатися там не було де. Хіба що у високій шафі, і Роджерс тут-таки заходився її обстежувати. Переконавшися, що там нікого немає, замкнув двері й роздягнувся.

— Сьогодні цей номер з індійчатами не вийде, — мурмотів собі під ніс, — про це вже я потурбувався…

РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ

1

У Філіпа Ломбарда з роками виробилася звичка прокидатися на світанку. І сьогодні він прокинувся, як завше, підвівся на лікті, прислухався… Вітер трохи вщух, дощу не чути… О восьмій годині знову знявся сильний вітер, але Ломбард його вже не чув. Він спав. О пів на десяту він сів на ліжку, глянув на циферблат годинника. Вуста його розтяглися у вовчій посмішці.

— Настав час діяти, — промимрив.

О дев'ятій тридцять п'ять він постукав у двері Блорової кімнати. Колишній інспектор обережно прочинив двері. Волосся в нього було скуйовджене, очі сонні.

— Солодко спите, вже на тринадцяту годину пішло, — мовив Ломбард. — Тож, певно, совість у вас чиста.

— В чім справа? — урвав його Блор.

— Вас будили? — спитав Ломбард. — Приносили чай? Ви знаєте, котра година?

Блор подивився через плече на дорожній будильник, що стояв біля ліжка в головах.

— Тридцять п'ять хвилин на десяту, — сказав він. — Ніколи не повірив би, що можу так довго спати. А де Роджерс?

— І луна лиш йому відгукалась, — відповів Ломбард.

— Що ви хочете сказати? — розсердився Блор.

— Тільки те, що Роджерс зник, — зовні спокійно мовив Ломбард. — У спальні його немає. Чайника він не поставив і, ба, навіть не запалив плиту.

Блор пошепки вилаявся.

— Куди ж це він, під три чорти, заподівся? Либонь, вештається по острову. Заждіть, поки я вдягнуся. І запитайте, чи не знають чогось інші.

Ломбард кивнув і рушив коридором, стукаючи у зачинені двері.

Армстронг уже підвівся з ліжка й одягався. Суддю Уоргрейва довелося будити. Віра Клейторн була одягнена. Кімната Емілі Брент виявилася порожньою. Розшукова партія оглянула весь будинок. У Роджерсовій кімнаті, як і твердив Філіп Ломбард, нікого не було. Постіль була зібгана, бритва, губка й мило ще не висохли.

— Він устав недавнечко, — прикинув Ломбард.

— А що, як він… ховається, чатує на нас? — пошепки мовила Віра тремтячим голосом, хоча й намагалася говорити якнайвагоміше.

— Любонько моя, я ладний думати що завгодно й про кого завгодно, — сказав Ломбард. — Я вважаю: доки ми його не виявимо, нам слід триматися гуртом.

— Мабуть, він десь на острові, — зауважив Армстронг.

Тут до них підійшов неголений, проте акуратно зодягнений Блор.

— Де ж ділася міс Брент? — спитав він. — Ось вам нова загадка.

Проте в холі вони зустріли міс Брент у дощовику.

— Море надто бурхливе. Навряд чи човен зможе вийти сьогодні, — відповіла вона на їх німе запитання.

— І ви наважилися самі никати по острову, міс Брент? — спитав Блор. — Невже ви не розумієте, як це небезпечно?

— Запевняю вас, містере Блор, я була дуже обережною, — поважно відповіла стара діва.

Блор тільки пирхнув.

— Бачили Роджерса? — спитав він.

— Роджерса? — підвела брови міс Брент. — Ні, сьогодні я його не бачила. А що сталося?

Сходами спускався акуратно зодягнений, ретельно виголений суддя Уоргрейв. Він окинув поглядом їдальню, двері якої були розчинені навстіж, і сказав:

— Ага, він усе ж таки накрив на стіл.

— Він міг зробити це вчора ввечері, — заперечив Ломбард.

Вони зайшли до їдальні уі оглянули акуратно розставлені на столі куверти, ряди чашок на буфеті, повстяну підставку для кави. В усьому був цілковитий порядок. Першою схопилася Віра. Вона вчепилася судді в руку, та так, що старий аж скривився.

— Подивіться на індійчат! — закричала вона.

Індійчат посеред столу було тільки шість.

2

Вони знайшли Роджерса невдовзі. Він лежав у дворовій прибудові — будиночок цей правив за пральню. В руці він усе ще стискував маленьку сокирочку — певно, колов дрова для розпалу. Великий колун стояв біля дверей — на холодному металі зашерхли бурі плями. Ті плями надто вже добре узгоджувалися із глибокою раною на потилиці Роджерса…

3

— Картина ясна, — промовив Армстронг. — Вбивця підкрався ззаду і в ту мить, коли Роджерс нахилився, заніс сокиру із силою опустив її.

Блор порався коло топорища — посипав його борошном із ситечка, що його знайшов на кухні.

— Скажіть, докторе, щоб завдати такого удару, потрібна велика фізична сила? — запитав суддя.

— Це під силу навіть жінці, якщо це вас цікавить. — І він швидко глянув довкола. Віри Клейторн та Емілі Брент не було — вони пішли на кухню. — Дівчина залюбки могла це зробити — вона спортсменка. Міс

Брент видається тендітною, та жінки такого типу бувають вельми витривалими. Опріч того, слід мати на увазі, що люди несповна розуму, як правило, виявляють неабияку силу.

Суддя зосереджено кивнув. Блор, зітхаючи, підвівся з колін.

— Жодних відбитків, — сказав він, — топорище ретельно витерли.

Позаду почувся голосний сміх. Вони повернулися: посеред двору стояла Віра Клейторн, вона волала пронизливим голосом, раз у раз перериваючи потік слів вибухами сміху:

— На цьому острові бджоли водяться? Тож поясніть мені, де тут шукати мед? Ха-ха-ха!

Чоловіки спантеличено дивилися на Віру. Здавалося, Ця нормальна, врівноважена дівчина божеволіє просто в них на очах. А вона волала далі:

— Чого на мене витріщилися? Гадаєте, я з глузду з їхала? А я вас до діла питаю: де тут бджоли й вулики, вулики й бджоли? Ви, бодай, не розумієте? Хіба ви не читали цієї дурної лічилки? Її ж бо в усіх спальнях вивішено для загального огляду! Та ми одразу сюди мали піти — коли б не були такими ідіотами! "Індійчаток семеро дрівця заготовляли". Я лічилку напам'ять знаю. І наступний куплет: "Шість вже індійчат на пасіці зібрались" — ось чому я питаю, чи є тут на острові пасіка. Ото смішно! Ото смішно! — І вона дико зареготала. Армстронг наблизився до неї, розмахнувся й дав ляпаса. Віра хапнула повітря, гикнула й проковтнула слину. З хвилину постояла мовчки, потім сказала:

— Дякую… Я вже отямилася… — Голос її знову бринів спокійно й холоднокровно, як і належало поважній учительці. Вона повернулася, щоби піти на кухню.

— Ми з міс Брент приготуємо вам сніданок. — Слід докторової п'ятірні червонів на її щоці.

Коли вона пішла, Блор сказав:

— А ви чудово впоралися з нею, докторе.

— Не було іншої ради. Тут і без істерії клопоту вистачає, — вибачливим тоном відповів Армстронг.

— Вона зовсім не скидається на істеричку, — заперечив Ломбард.

— Звичайно, ні, — погодився Армстронг. — Цілком здорова, розсудлива молодиця. Це в неї від шоку. Таке може з кожним трапитися.

Вони зібрали тріски, нарубані ще Роджерсом, і віднесли їх до кухні. Там клопоталися, готуючи сніданок, Віра й Емілі Брент. Міс Брент вигортала попіл із печі. Віра зрізувала шкурку з бекону.

— Спасибі, — подякувала їм стара діва. — Ми постараємося приготувати сніданок якнайшвидше — ну, приблизно, хвилин за тридцять-сорок. Чайник ось-ось закипить.

4

— Знаєте, що я думаю? — пошепки сказав Ломбардові Блор.

— Чи ж варто гадати, коли ви самі скажете?

Колишній інспектор був льодиною серйозною, іронії не розумів, тому незворушно продовжив:

— В Америці стався такий випадок. Вбито було двох стариків — чоловіка й дружину. Порубано сокирою. Серед білого дня. В оселі — сама дочка і служниця. Служниця, як було доведено, не могла цього зробити. Дочка — поважна стара діва середнього віку. Її визнали не винною, не йняли віри, що вона здатна на таке. Вбивцю так і не знайшли.

— Я згадав той випадок, — додав Блор, — коли побачив сокиру. А пізніше зайшов до кухні й побачив, як вона там шурує — спокійна, акуратна. Жоден м'яз не ворухнувся! Те, що з дівчатком сталася істерика, — це природна річ, дивуватися тут нічому. А яка ваша думка?

— Може, ви й маєте рацію, — відповів Ломбард.

А Блор вів далі:

— Але ж ця стара! Така чепуруха — й фартуха не забула вдягти, а фартух-то, либонь, місіс Роджерс, і спокійно так каже: "Сніданок буде готовий хвилин за тридцять-сорок". Стара з глузду з'їхала. Таке трапляється із старими дівами, — я не кажу, що вони перетворюються на маніяків і вбивають першого стрічного, просто в них потроху глузд за розум завертає. От і наша міс Брент причинна. Збожеволіла на релігійному грунті — вважає, що їй випало вершити волю божу. Знаєте, в своїй кімнаті вона постійно читає біблію.

— Це ще не є доказом ненормальності.

Та Блор, ніби не чуючи, наполегливо вів далі:

— До того ж вона брала макінтош, казала, що ходила до моря.

Ломбард заперечливо похитав головою.

— Роджерса вбито, коли він рубав дрова, тобто невдовзі після того, як устав з ліжка. Навряд чи Брент блукала б ще кілька годин під дощем. Якщо хочете знати мою думку: вбивця щонайперше забрався б у ліжко й удавав, що спить.

— Ви не зрозуміли мене, містер Ломбард, — сказав Блор. — Якби жінка не була винна, вона тричі подумала б, доки пішла самітно тут на прогулянку. І навпаки — вона не побоялася б сама блукати по острову лише в тому разі, коли була переконана, що їй ніщо не загрожує. Тобто коли вбивцею була вона!

— Досить логічно, — сказав Ломбард. — Мені це не спало на думку. — І додав посміхнувшись: — Радий, що ви більше не маєте підозри на мене.

Блор збентежився, навіть ніби почервонів.

— Я думав було, що це ви, — що не кажіть, а пістолет викликає підозру, та й історію ви розповіли досить дивну. Але тепер я зрозумів, що це було б надто просто й очевидно. Сподіваюсь, ви дотримуєтеся такої ж думки щодо мене.

Філіп задумливо промовив:

— Може, я й помиляюся, але мені здається, що для цього у вас бракує фантазії. Одне можу сказати з певністю: якщо вбивця ви — то ви чудовий актор, і я скидаю перед вами капелюха. — Він понизив голос: — Може статися, не мине й дня, як нас ухекають, тож скажіть відверто (це, звичайно, залишиться між нами): адже ви тоді дали неправдиві свідчення?

Блор неспокійно переступав з ноги на ногу.

— Хай буде так, — нарешті сказав він. — Тепер це, либонь, не має значення. Ландор не винний, це факт. Зграя Персела загнала мене в безвихідь, і ми запроторили його за грати. Але, даруйте, я в цьому ніколи не зізнаюся…

— Сподіваюся, ви отримали чималий куш? — спитав Ломбард.

— Не отримав і половини обіцяного. Скнара на скнарі ота перселівська зграя. Та підвищення по службі я дістав, це вже точно.

— А Ландору дали строк, і він умер на каторзі?

— Звідки я міг знати, що він помре? — огризнувся Блор.

— Справді, вам не пощастило.

— Мені? Ви хочете сказати — йому?

— І вам також, Блоре. Бо ж ця подія, здається, набагато скоротить і ваше життя.

— Моє? — втупився в нього Блор. — Невже мене відправлять слідом за Роджерсом? Кого завгодно, тільки не мене. Я зможу відстояти себе, будьте певні.

— Не полюбляю йти в заклад. Та й хто віддасть мені виграш, коли вас уб'ють.

— Слухайте-но, містере Ломбард, що ви маєте на увазі?

Філіп Ломбард шкірився посмішкою:

— Я маю на увазі, любий Блоре, що ваші шанси вижити не надто великі!

— Це ж чому?

— А тому, що брак фантазії перетворює вас на чудову мішень. Злочинець з такою фантазією, як в А. Н. Оуена, обведе вас круг пальця.

— А вас? — визвірився Блор, і обличчя його наллялося кров'ю.

— Я маю чудову фантазію, — відповів Ломбард, — мені не раз доводилося попадати в різні халепи, і завше я успішно виплутувався!

5

Віра стояла біля плити, смажила яєчню з беконом і міркувала: "І чого це я розістерилася, мов остання дурепа? Цього не слід було робити. Треба зберігати спокій, дівонько, насамперед спокій!

"Міс Клейторн поводилась чудово — не розгубилася й одразу кинулася навздогін за Сірілом".

Навіщо згадувати про це зараз? Адже все позаду… Сіріл зник під водою задовго до того, як вона підпливла до скелі. Вона знову відчула, як течія відносить її в море. І вона не чинила опору — ледь-ледь пливла, трималася на воді, доки не прибув човен… Вони хвалили її за самовладання, холоднокровність… Усі, крім Х'юго. А Х'юго — він тільки глянув на неї… Боже мій, як боляче згадувати Х'юго, навіть тепер, коли стільки років минуло. Де він? Що робить?

— Віро, бекон підгоряє, — > сердито мовила Брент.

— Вибачте, міс Брент. Якось по-дурному вийшло…

Емілі Брент зняла зі сковорідки, що курилася, останнє яйце. Віра, викладаючи на розжарену сковорідку нові шматки бекону, сказала:

— А у вас чудова витримка, міс Брент.

— Мене з дитинства привчили не розгублюватися й не здіймати галасу, — відповіла стара діва й міцно стулила губи.

"У дитинстві її, певно, постійно гнітили… Це далося взнаки", — подумала Віра. А вголос сказала:

— Невже ви не боїтеся?.. Чи, може, жадаєте вмерти?

"Вмерти!" — слово це гострим свердельцем пронизало мозок Емілі Брент. Вмерти? Ні, вона не збирається вмирати! Хай вмирають інші — це їхня особиста справа. Тільки не вона. Оце дівча нічогісінько не розуміє. Звичайно, вона, Емілд Брент, нічого не страхається — Бренти ніколи не відали остраху. В її родині самі військові, котрі вміли дивитися смерті у вічі. І життя вони вели праведне, так само, як вона… Їй нема чого соромитися… Тож вона не помре…

"Господь потурбується про слуг своїх". "Не бійся острахів нічних, не бійся й стріли, яку пустили вдень…" А зараз ранок, і острахів не було. "Ніхто з нас не вибереться з цього острова". Кому належать ці слова? Ну, звичайно ж, генералові Макартуру, чий кузен одружений з Елсі Макферсон. Його це зовсім не тривожило. Здавалося, він з радістю чекав смерті! Деякі люди не надають значення смерті, самі позбавляють себе життя. Беатрис Тейлор, приміром. Минулої ночі їй снилася Беатрис — за вікном стояла, притиснувши обличчя до скла, благала впустити її у дім. Та Емілі не хотіла цього. Емілі здригнулася й нараз опам'яталася. Надто дивно дивиться на неї Віра.

— Певно, все вже готове? — заклопотано спитала Емілі Брент. — Можна подавати.

6

За сніданком усі були вишукано ввічливі, галантні:

— Дозвольте запропонувати вам іще кави, міс Брент?

— Шматочок шинки, міс Клейторн?

— Ще шматочок бекону?..

Здається, всі шестеро цілком нормальні, спокійні люди. А що крилося за цим? Думки метушилися, як мухи в окропі…

"Що далі? Що далі? Котрий? Хто?"

"Чи спрацює цього разу? Цікаво. Варто свічку засвітити. Якщо я встигну. Боже мій, тільки-но встигнути…"

"Божевілля на релігійному грунті — це точно… А подивитися на неї — таке й на думку не спаде… А що, як я помиляюся?.."

"Це божевілля… Я втрачаю розум. Зникають шерсть, червона шовкова завіска — суцільна нісенітниця. Нічого не розумію…"

"Ідіот, він проковтнув усе, що я йому наплескав. Тут усе легко обійшлося… Та однак слід бути дуже обережним".

"Шість фарфорових індійчат… лише шість — скільки лишиться до вечора?.."

— Кому останнє яйце?

— Мармеладу?

— Дякую. Чи не покласти вам трохи шинки?

Шестеро людей, які цілком нормально поводять себе за сніданком…

РОЗДІЛ ДВАНАДЦЯТИЙ

1

Сніданок скінчився. Суддя Уоргрейв одкашлявся й промовив тихим владним голосом:

— Я вважаю доцільним, щоб ми зібралися обговорити становище. Скажімо, за півгодини у вітальні.

Всі погодилися. Віра збирала тарілки:

— Я приберу зі столу й помию посуд.

— Ми перенесемо посуд до буфетної, — запропонував Філіп.

— Дякую.

Емілі Брент, що підвелася було зі стільця, зойкнула й сіла.

— Що з вами, міс Брент? — спитав суддя. Емілі відповіла вибачливо:

— Мені дуже шкода: я хотіла б допомогти міс Клейторн, але в мене щось паморочиться голова.

— Паморочиться голова? — доктор Армстронг підійшов до неї. — Цілком природно. Запізніла реакція на шок. Я, мабуть, дам вам…

— Ні! — з силою вихопилося в неї.

Усі сторопіли. Доктор Армстронг почервонів. Стара діва з жахом дивилася на лікаря.

— Як хочете, — церемонно схилився перед нею Армстронг.

— Не хочу ніяких ліків. Спокійно посиджу, і пройде.

Посуд перенесли до буфетної, Блор звернувся до Віри:

— Я звик поратися по господарству, тож, коли не заперечуєте, допоможу вам, міс Клейторн.

— Будьте ласкаві, — мовила Віра.

Емілі Брент сама зосталася в їдальні. Чула слабкий гомін розмови, що долинав із буфетної. Запаморочення поступово проходило. Її опанувала сонливість, відчула, що засинає. У вухах гуділо… а може, в кімнаті й справді щось дзижчить. Вона подумала: "Схоже на бджолу чи на джмеля", — і тут побачила бджолу, що повзла по віконній шибці. Сьогодні вранці Віра Клейторн щось балакала про бджіл.

Бджоли, мед? Вона дуже полюбляє мед. Стільниковий мед — його вичавлюють крізь мусліновий мішечок. Він струмить крапля за краплею: кап-кап-кап…

Хтось зайшов до кімнати… з одягу в нього струмить вода… Це Беатрис Тейлор вийшла з річки… Варто Емілі лиш повернути голову, і вона побачить її…

Але вона не в стані повернути голову… А що, коли покликати на допомогу? Закричати? Але закричати вона теж неспроможна. В будинку жодної душі нема. Вона сама-одна…

І тут почула кроки — стишені кроки в себе за спиною. Хистка хода втопленици… Запах сирості залоскотав їй ніздрі. А по віконній шибці повзала бджола — і все дзижчала, дзижчала…

І тут вона відчула укол. Бджола встромила своє жало у шию міс Брент.

2

У вітальні чекали на міс Брент.

— Може, мені піти за нею? — запропонувала Віра.

— Зачекайте хвилину, — сказав Блор.

Віра сіла, а всі запитливо подивилися на Блора.

— Послухайте-но, — почав він, — я вважаю, що займатися розшуком далі непотрібно. Той, кого ми шукаємо, спокійнісінько сидить собі зараз у їдальні! Б'юся об заклад, що вбивця — ота стара діва!

— А які мотиви вбивства? — спитав Армстронг.

— Божевілля на релігійному грунті, — не вагаючись, відповів Блор. — Як ви на це, докторе?

— Може, це й так. Заперечити я вам не можу, лише нагадаю: в такій справі потрібні переконливі доводи.

— В неї був такий дивний погляд, коли ми готували сніданок, — зауважила Віра.

— Ну, це ще не довід, — втрутився Ломбард, — усі ми зараз почуваємося ні в сих ні в тих.

— Є й інший довід, — мовив Блор. — Вона єдина з усіх нас відмовилася відповісти на оте, проголошене грамофоном, обвинувачення. Чому, спитаєте? Бо не могла подати ніяких пояснень.

— Ну, це не зовсім так, — сказала Віра. — Вона мені розповіла цю історію.

— Що саме? — поцікавився суддя Уоргрейв.

І дівчина переповіла історію Беатрис Тейлор.

— Цілком імовірно, — > зауважив суддя Уоргрейв. — Особисто я, не вагаючись, повірив би цьому. Скажіть-но, міс Клейторн, чи не видавалася вона обтяженою почуттям провини або докорами совісті за свою поведінку?

— Ні в якому разі, — відповіла Віра. — Вона була невразлива.

— Хай їм грець, оцим спасенним старим дівам! — вигукнув Блор. — Серце — кремінь! Завидки беруть, та й по всьому.

— Зараз п'ять хвилин до одинадцятої, — оголосив суддя. — Либонь, найліпше буде запросити міс Брент приєднатися до нас.

— Ви хочете вдатися до якихось активних заходів? — запитав Блор.

— Мені неясно, що конкретно, ми можемо вдіяти зараз, — відповів суддя. — Поки що маємо лише підозри. І все ж я прошу доктора Армстронга особливо уважно слідкувати за вчинками й діями міс Брент. А зараз ходімо до їдальні.

Емілі Брент сиділа в тому ж кріслі і в тій же позі. Дивним було лише те, що на їхній прихід не звернула ніякої уваги. І раптом… вони побачили її обличчя — розпухле, з посинілими губами, з очима, що вилізли з орбіт.

— Боже мій, вона мертва! — вигукнув Блор.

3

Тишу порушив спокійний голос судді Уоргрейва:

— Ще одного з нас виправдано — на жаль, надто пізно.

— Від чого вона померла, докторе? — спитав Ломбард. — Адже ми залишили її цілком здоровою.

Армстронг розглядав крихітну цяточку на шиї в Емілі Брент.

— Слід од шприца для підшкірних ін'єкцій, — промовив він.

На вікні щось задзижчало.

— Дивіться, тут бджола… це джміль! — закричала Віра. — Згадайте, що я вам казала сьогодні вранці!

— Але ж це не бджолиний укус, — заперечив Армстронг, — міс Брент зроблено укол.

— Яку отруту їй увели? — спитав суддя.

— На перший погляд, це, найімовірніше, ціаністий калій, як і Марстонові. Вона вмить померла від ядухи.

— Але це бджола! — заволала Віра. — Де вона взялася? Хіба можливо, щоб це був просто збіг обставин?

— О, зовсім ні! — похмуро сказав Ломбард. — Це не збіг обставин! Наш убивця не може обійтися без місцевого колориту. Він жартун, цей хлопець. Прагне, щоб усе сталося точнісінько, як у тій проклятущій лічилці! — Вперше за весь час Ломбардів голос від хвилювання переривався — він майже кричав. Мабуть, і його нерви, гартовані пригодами і злигоднями життя, тепер подалися.

— Це божевілля, божевілля! Ми всі з глузду поз'їжджали! — волав несамовито.

— Сподіваюся, — спокійно мовив суддя, — що ми зуміємо все-таки зберегти тверезий розум. Чи привіз сюди хто із нас шприц для ін'єкцій?

— Я, сер, — знехотя признався Армстронг.

Чотири пари очей уп'ялися в нього. Загальна ворожість розлютила доктора.

— Я завше беру з собою шприц, — з викликом сказав він. — Майже всі лікарі так роблять…

— Це правда, — погодився суддя. — А чи не скажете ви нам, докторе, де зараз ваш шприц?

Нагорі, в моєму чемодані.

— Ви дозволите нам упевнитися в цьому? — спитав суддя.

Процесія на чолі з суддею мовчки піднялася сходами У лікареву спальню. Вміст чемодана вивалили на підлогу. Шприца в ньому не було…

4

— Шприц украдено! — заволав Армстронг.

Запала тиша. Армстронг прихилився спиною до вікна. І знову чотири пари очей уп'ялися в доктора. Він мляво виправдувався:

— Присягаюся, шприца вкрали!

Блор і Ломбард перезирнулися. Суддя взяв слово:

— Тут, у кімнаті, нас п'ятеро. Один із нас — убивця. Становище стає все небезпечнішим. Ми повинні зробити все можливе, щоб зберегти безпеку чотирьох невинних. Я прошу доктора повідомити, які ліки він узяв із собою.

— Я захопив сюди похідну аптеку, — відповів Армстронг. — Подивіться самі, тут лише снотворні: тріонал, таблетки сульфоналу, пакетик брому, далі сода, аспірин, от і все. Ціанідових препаратів у мене немає.

— Я теж привіз із собою снотворне, — укинув суддя. — Сульфонал, здається. У великих дозах він начебто смертельний. А у вас, містере Ломбард, наскільки мені відомо, є пістолет.

— Ну то що? — роздратовано сказав Ломбард.

— А те, що я пропоную зібрати й заховати у надійне місце докторову аптечку, моє снотворне, ваш пістолет, а також усі інші ліки та

вогнепальну зброю, якщо така в когось є. Коли це зробимо, кожного з нас обшукаємо.

— Щоб я віддав пістолет — та нізащо в світі, — аж підскочив Ломбард.

— Містере Ломбард, — сердито урвав його суддя, — ви, безперечно, сильний і спритний мужчина, та колишній інспектор Блор, либонь, не слабкіший за вас. Не беруся передрікати, хто з вас переможе у двобої, та одне я знаю напевно: доктор Армстронг, міс Клейторн та я будемо на Блоровому боці й допомагатимемо йому як зможемо. Отже, коли чинитимете опір, перевага буде не за вами.

Ломбард відкинув назад голову, по-вовчому вишкірився:

— Ну, коли ви всі заодно, нічого не поробиш.

Суддя Уоргрейв кивнув:

— Що ж, ви розсудливі, молодий чоловіче. Де ж ваш пістолет?

— У шухляді нічного столика.

— Гаразд.

— Я піду за ним.

— Либонь, краще буде, коли ми підемо разом.

— Що, біс підозри не дає вам спокою? — з посмішкою, схожою на вищір, процідив Ломбард.

Пройшли до його спальні. Ломбард одразу ж попрямував до нічного столика, висунув шухляду і з прокляттям відсахнувся — шухляда була пуста.

5

— Ну, задоволені? — спитав Ломбард, стоячи серед кімнати в чому мати народила, коли троє чоловіків закінчили скрупульозний обшук його кімнати, одягу. Віра Клейторн чекала в коридорі. Обшук тривав. Обшукали почергово доктора Армстронга, суддю Уоргрейва, колишнього інспектора Блора.

Вийшовши з Блорової кімнати, чоловіки попрямували до Віри.

— Міс Клейторн, — звернувся до неї суддя. — Сподіваюсь, ви розумієте, що винятків не може бути. Нам необхідно знайти пістолет. У вас, напевне, є з собою купальний костюм?

Віра кивнула.

— Тоді прошу вас пройти до спальні, вдягнути купальник і повернутися сюди.

Віра причинила за собою двері. За кілька хвилин вона з'явилася в шовковому жатому купальнику, який щільно облягав її фігуру.

— Дякую, міс Клейторн, — сказав суддя. — Будь ласка, зачекайте нас тут, поки ми обшукаємо вашу кімнату.

Віра сиділа в коридорі, терпляче чекаючи повернення чоловіків. Потому переодягнулася й приєдналася до них.

— Тепер ми впевнені в одному: в жодного з нас зараз немає ні зброї, ані отрути. Ліки ми зараз покладемо в надійне місце. У буфетній, певно, є сейф для столового срібла.

— Все це чудово, — урвав його Блор. — Але в кого зберігатимуться ключі від сейфа? Звичайно, у вас?

Суддя не удостоїв його відповіддю. Він попрямував до буфетної, четверо гостей ішли за ним слідом. Там вони справді знайшли маленький сейф, поклали туди ліки й замкнули його на ключ. Потім поставили сейф у буфет, а той, в свою чергу, замкнули на ключ. Суддя протягнув ключ од сейфа Філіпові Ломбарду, а від буфета — Блорові.

— Ви тут найдужчі, — пояснив він, — тож кожному з вас нелегко буде відняти ключа в другого, і жоден з нас не зможе відняти ключа в будь-кого з вас. А зламувати й буфет, і сейф — просто безглуздо, бо зломщик зчинить гармидер на весь будинок. Тепер, — вів далі суддя, — нам належить вирішити ще одне вельми важливе питання: куди подівся пістолет містера Ломбарда?

— Мій скромний досвід підказує, — зауважив Блор, — що відповісти на це питання повинен перш за все власник зброї.

У Філіпа Ломбарда роздулися ніздрі.

— Ви, Блоре, тупоголовий бовдур, скільки разів повторювати, що пістолета в мене вкрадено!

— Коли ви бачили його востаннє? — запитав суддя.

— Вчора ввечері, коли влаштовувався спати, я про всяк випадок поклав його до шухляди нічного столика.

— Виходить, — розмірковував суддя, — його вкрали вранці. В такій метушні це неважко було зробити. Спочатку ми заклопоталися пошуками Роджерса, потім знайшли його труп...

— Пістолет сховано десь у будинку, — впевнено сказала Віра, — його слід шукати.

Суддя Уоргрейв звиклим жестом погладив підборіддя й промовив:

— Гадаю, що пошуки не дадуть наслідків. Злочинець мав удосталь часу, щоб заховати пістолет у надійне місце. Відверто кажучи, я втратив надію знайти зброю.

— Я, звичайно, не знаю, де пістолет, — зауважив Блор, — зате достеменно знаю, де шприц. Ідіть за мною.

Він відкрив вхідні двері й вивів усіх на терасу. Проти вікна їдальні знайшли шприц. Поруч валялися уламки фарфорової статуетки. Це було шосте індійчатко.

— Йому більше ніде бути, — торжествуюче пояснив Блор. — Вбивши міс Брент, злочинець відчинив вікно й викинув шприц геть, а слідом індійчатко.

На шприці не виявили ніяких слідів. Мабуть, його ретельно обтерли.

— А тепер нумо шукати пістолет, — рішуче запропонувала Віра.

— Гаразд, — погодився суддя. — Але за однієї умови — триматися всім укупі. Пам'ятайте: хто ходить поодинці, той грає на руку вбивці.

Вони знову обнишпорили весь будинок, крок за кроком, од підвалу до горища, та безрезультатно. Пістолет зник!

РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ

1

"Один із нас… Один із нас… Один із нас…" — ці три слова раз у раз повторював кожний у думці. Наче розжареним залізом пекли вони збуджені мозки. Люб'язність, ввічливість геть-чисто позабуто. На острові п'ятеро ворогів, скуті, мов каторжники ланцюгом, інстинктом самозбереження, які пильно стежили одне за одним. Вони навіть не приховували величезної нервової напруги, що опанувала їх.

Вони вже мало скидалися на людей. У їхній подобі почали проступати тваринні риси — нібито спостерігалася зворотна хода еволюції. Суддя Уоргрейв сидів насупившись, абсолютно нерухомо, мов стара мудра черепаха, — тільки очима час від часу кидав на присутніх насторожені пронизливі погляди. Колишній інспектор Блор виглядав ще важкішим і незграбнішим — хоч рухався повільно й нечутно, немов кішка. Очі його налито кров'ю, в них відбивалися лють і дурість водночас. Своїм виглядом він нагадував зацькованого звіра, готового кинутися на своїх переслідувачів. У Філіпа Ломбарда різко підвищилась робота всіх органів чуття. Його вуха реагували на найменший шерех. Хода стала прудкішою й енергійнішою, тіло рухалося пружно, ба, навіть граціозно. І ще він увесь час посміхався, при цьому вуста кривилися, відкриваючи довгі білі зуби.

Віра Клейторн була зовсім спокійна. Здебільшого вона сиділа, скорчившися в кріслі, й безтямно дивилася просто перед собою. Вигляд у неї був украй здивований. Вона скидалася на пташеня, котре врізалося голівкою у шибку й, потрапивши у міцні долоні людини, налякане мало не до смерті, зіщулилося, не в силі поворухнутися.

В Армстронга нерви були в явно жалюгідному стані. Увесь трусився, руки тремтіли. Запалював сигарету за сигаретою й майже одразу гасив.

Вимушена пасивність, на яку всі були приречені, вражала його, либонь, найбільше, раз у раз він починав збуджено вивертати зливу слів:

— Ми… ми не повинні тут ось так покірно сидіти, не вживаючи ніяких заходів! Адже має бути щось, напевно має бути щось… Коли б ми запалили багаття…

— У таку ось погоду? — похмуро спитав Блор.

Дощ лив як з відра. Пориви вітру стрясали будинок. Дощові струмені ритмічно періщили по шибках, і цей монотонний звук зводив з розуму. П'ятеро, що вижили, не пустивши й пари з вуст, склали план кампанії. Усі зібралися у вітальні, вийти дозволялося тільки поодинці, решта чекали його повернення.

— Це тільки справа часу, — промовив Ломбард. — Погода покращає, і тоді ми зможемо вжити якихось заходів: подати сигнали… запалити багаття… спорудити пліт, — ну хоч що-небудь!

Армстронга раптом опанував приступ нервового сміху.

— Справа часу, кажете? Часу?! Але в нас немає часу, ми не можемо дозволити собі чекати! Нас усіх буде вбито…

Тихий, виразний голос судді пролунав рішуче і зворушливо:

— Якщо тільки ми виявимо необережність. Ми мусимо бути дуже обережними!..

Ленч пройшов без найменшого дотримання етикету. Вся п'ятірка разом зайшла на кухню. У коморі виявили повно консервів — одкрили банку яловичих язиків і дві банки компоту та й попоїли навстоячки, біля кухонного столу. Потім також гуртом повернулися до вітальні, щоб

сидіти там — знову сидіти, слідкуючи одне за одним... Думки безладно снували в їхніх головах — темні, гарячкові, божевільні...

"Це Армстронг... Він тоді дивився на мене спідлоба... В нього очі психа... так, психа... Він, певно, такий лікар, як я китайський імператор... Ну звичайно ж, справа в цьому... Він просто вдає із себе лікаря, а насправді, мабуть, утік з божевільні... Саме так і є! Чи сказати їм про це?.. Заволати?.. Ні, цим його тільки злякаєш... До того ж він вигляда цілком нормальним... Котра година?.. Лише чверть на четверту!.. О боже, так і я з глузду з'їду... Так, це Армстронг! Он як він стежить за мною..."

"Ні, до мене їм не добратися — руки короткі! В мене стане сили відбитися^. Я не вперше потрапляю в небезпечну халепу. Але де ж, під три чорти, міг дітися мій пістолет? Хто взяв його?.. Ніхто не взяв його — ми це знаємо. Нас усіх обшукано... Здається, ні в кого він не може бути... Але хтось із нас таки знає, де він!.."

"У них усіх несповна розуму... Вони всі тут збожеволіють... Бояться смерті... Всі ми боїмося смерті... І я боюся смерті... та це не може завадити її приходу... "Катафалк подано, сер". — Де це я прочитав? Дівчина... Постежу-но я за дівчиною. Так, саме за нею..."

"За двадцять хвилин чотири... лише за двадцять хвилин чотири. Либонь, годинник спинився... Ні, ні, я нічого не тямлю... Таке не може статися, але сталося!.. Чому ми не прокидаємося? Настав день Страшного Суду! Ні, ні, тільки не це... Якби я міг хоч трохи прикинути розумом... Але моя голова... щось трапилося з моєю головою — вона буквально розколюється... Таке не може статися... Котра година? О боже, лише без чверті чотири".

"Зберігати спокій... Тільки не губитися... І тоді це надто просто... все продумано... Жоден не повинен запідозрити... Я мушу виборсатися... за

всяку ціну!.. Чия черга зараз — ось у чім справа. Чия черга? Певно... так — його!"

Годинник вибив п'ять, усі аж підскочили від несподіванки.

— Хто хоче чаю? — спитала Віра.

— Я, мабуть, не відмовлюсь, — сказав Блор.

Віра підвелася.

— Піду приготую. А ви всі можете лишитися тут.

— Люба моя, — ввічливо зупинив її Уоргрейв. — Мені здається, що ми всі вважаємо за краще піти з вами разом і подивитися, як ви це робитимете.

Віра поглянула на нього і нервово засміялася:

— Ну звичайно ж, я мала цього чекати! П'ятірка рушила на кухню. Віра приготувала чай і випила з Блором по чашечці. Інші пили віскі...

Вони відкоркували нову пляшку і витягли сифон із зельтерською водою з непочатого ящика, забитого цвяхами.

— Береженого бог береже, — промимрив суддя.

Потім усі повернулися до вітальні. В кімнаті було темно, незважаючи на літній час. Ломбард повернув вимикач, та світла не було.

— Нічого дивного, — зауважив він, — мотор не працює. Нема Роджерса, нікому налагодити. Ми, мабуть, змогли б його завести, — додав він якось невпевнено.

— Я бачив у коморі пачки свічок, — сказав суддя, — вважаю, це буде простіше.

Ломбард вийшов з кімнати. Інші четверо продовжували стежити одне за одним. Згодом Філіп повернувся з пачкою свічок і купкою блюдець. Запалив п'ять свічок і розставив по кімнаті. Годинник показував чверть на шосту.

2

У двадцять хвилин на сьому Віра захотіла піднятися до спальні — намочити холодною водою голову й скроні. Запаливши свічку, накапала воску в блюдечко й закріпила на ньому свічку. Потім вийшла з вітальні, залишивши там чоловіків, і причинила за собою двері. Піднялася сходами, пройшла коридором до своєї кімнати. Відчинила двері, зайшла, але відразу ж завмерла на порозі. У неї мимоволі почали роздуватися ніздрі: вона відчула запах моря... Точнісінько такий, як у Сен-Треденнику...

Помилитися вона не могла. Не дивно, що на острові все пропахло морем, але це був не той запах, який приносить морський вітер. Саме такий, запах був тоді на пляжі... Коли приплив убув і сонце почало припікати порослі водоростями скелі... "Можна мені поплисти до острівця, міс Клейторн?" "Чому це мені не можна поплисти до острівця?.." Паскудний, зіпсований виплодок! Подумати тільки — коли б його не було, Х'юго був би багатим і міг одружитися з дівчиною, яку кохав...

Х'юго!.. Він десь тут, зовсім поряд. Напевне, чекає на неї в кімнаті...

Вона зробила крок уперед. Порив вітру, що увірвався крізь вікно, загасив свічку. Настала абсолютна темрява... Віру пойняв жах... "Не будь дурною, — мовила вона собі, — чого це ти так боїшся? Всі четверо

зараз там, унизу, в кімнаті нікого нема — не може бути. Тобі приверзлося, дівонько".

Але ж запах — запах пляжу в Сен-Треденнику — не був грою фантазії. Це був незаперечний факт!..

Певно, в кімнаті таки хтось є... Вона щось чула — так, виразно чула якийсь шелест. Ніяких сумнівів бути не може. Вона прислухалася, і в цю мить холодна липка рука доторкнулася до її горла — змокріла рука, що тхнула морем...

3

Віра зарепетувала щосили, перелякано прохаючи допомоги. Вона не чула переполоху, що знявся у вітальні, не чула гуркоту перекинутого в метушні стільця, не чула, як із гуркотом розчинилися двері й знизу, переплигуючи через сходинки, чоловіки бігли їй на допомогу. Вона не відчувала нічого, крім безмежного жаху. На порозі з'явилися чоловіки зі свічками в руках. Кімната освітилася.

— Що за чортовиння?

— Що тут скоїлося?

— Боже, що це?

Віра стріпнулася, зробила крок убік, але непритомна впала на підлогу. Над нею нахилилися чоловіки, хтось почав робити їй штучне дихання, але вона все це сприймала у якомусь напівсні.

— Боже ж мій, подивіться тільки-но сюди! — почула вона, розплющуючи очі. Чоловіки, збившись докупи, дивилися вгору — зі стелі звисала довга стрічка морських водоростей, що тьмяно виблискували при світлі свічок. Он що здалося їй у темряві холодною вологою рукою

утопленика, котрий прийшов із того світу, щоб її задушити! Віра істерично зареготала.

— Водорості… тільки й усього, що водорості… Он де взявся цей запах… — І вона знову знепритомніла. Її взяли за голову, почали робити штурне дихання.

Здавалося, минула вічність. Хтось підніс склянку до її вуст. Відчула запах бренді. Хотіла було взяти склянку й подякувати, та раптом щось спинило її… Якийсь тривожний сигнал спалахнув у мозку. Вона сіла й відштовхнула склянку.

— Де ви це взяли? — запитала сухо.

Раніш, ніж відповісти, Блор довго дивився їй у вічі.

— Знизу приніс.

— Не питиму, — рішуче відмовилась Віра.

На якусь мить усі сторопіли, потім Ломбард засміявся.

— Браво, Віро! — похвалив дівчину. — Бачу, здоровий глузд не зраджує вас, навіть тоді, коли ви сполохані до півсмерті. Я піду принесу вам непочату пляшку. — Він прудко вийшов.

— Я вже опритомніла, — непевно промовила Віра. — Мені б тільки води.

Армстронг допоміг їй підвестися. Тримаючись за нього, хистко підійшла до ванни. Відвернула кран холодної води й налила собі повну склянку.

Блор докірливо зауважив:

— Але ж моє бренді — що треба!

— Звідкіля ви знаєте? — спитав Армстронг.

— Та я ж нічогісінько не підмішував до нього, — сердито відповів Блор. — Певно, ви саме на це натякаєте.

Армстронг заперечив:

— Я не кажу, що саме ви туди щось підмішали. Це міг зробити і хтось інший, знаючи, що з цієї пляшки питимуть.

Ломбард скоро повернувся.

— Тримайте, дівчино, цього разу все по-чесному. — Ломбард тицьнув нерозкупорену пляшку Вірі під ніс, зняв бляшаний ковпачок, відкоркував пляшку. — Поталанило, що в домі є запас спиртного. Так би мовити, дбайливість А. Н. Оуена.

Віра вся тремтіла. Армстронг потримав склянку, Філіп налив туди бренді.

— Випийте, міс Клейторн, — сказав лікар, — ви щойно перенесли тяжкий шок.

Віра зробила кілька ковтків, на щоках у неї знов заграв рум'янець. Ломбард посміхнувся:

— Це перший злочин, котрий не здійснився за програмою!

— Ви вважаєте, мене хотіли вбити? — прошепотіла Віра.

— Передбачалося, що з переляку ви сконаєте, — відповів Ломбард. — Таке трапляється, хіба не так, докторе?

— Гм-гм, точно тут нічого не можна сказати, — невпевнено відповів Армстронг. — Міс Клейторн молода й здорова дівчина… На серце не хворіє. Але з іншого боку…

Він узяв склянку з бренді, яку приніс Блор, вмочив кінчик пальця й обережно лизнув. Обличчя його залишилось байдужим.

— Звичайний смак, — неохоче визнав він.

Блор попрямував до нього, задихаючись од люті:

— Спробуйте тільки сказати, що я отруйник, вмент розмалюю вашу свинячу пику!

Віра, котрій бренді вернув тонус життя, намагалася відвернути увагу розлючених чоловіків:

— А де суддя?

Троє чоловіків перезирнулися.

— Дивно… — мовив Ломбард. — Я вважав, що він іде слідом за нами.

— І я теж так вважав, — ствердив Блор. — Що ви на це скажете, докторе? Адже ви підіймалися сходами слідом за мною.

— Мені здавалося, він іде позаду… відстав — адже він людина літня.

Вони знову перезирнулися.

— М-да, надто дивно… — мовив Ломбард.

— Ходімо на розшуки, — запропонував Блор і першим пішов до дверей.

Чоловіки рушили слідом, Віра за ними.

Коли спускалися сходами, Армстронг оголосив:

— Певно, він залишився у вітальні…

Минули хол. Армстронг час від часу голосно кликав:

— Уоргрейв! Уоргрейв! Де ви?

Ніякої відповіді. Мертва тиша, яку порушувало лише одноманітне моросіння дощу. Дійшовши до вітальні, Армстронг мов укопаний зупинився на порозі. Інші юрмилися позаду, виглядаючи з-за його плеча. Дехто скрикнув.

Суддя Уоргрейв сидів у глибині кімнати у високому кріслі. Обабіч нього горіли дві свічки. Та найбільше здивувало, налякало їх те, що Уоргрейв був у яскраво-червоній суддівській мантії, в парику…

Доктор Армстронг подав знак не рухатися, а сам, чвалаючи, немов п'яний, підійшов до судді. Схилившись над скам'янілим тілом, він довго вдивлявся в його непорушні риси. Потім різким рухом зірвав парик. Упавши на підлогу, парик оголив високе чоло, посеред якого зяяв невеликий круглий отвір, звідти витікала густа темно-червона цівочка. Доктор Армстронг підняв мляву руку, намацав пульс, потім повернувся до інших і сказав самими губами:

— Суддю застрелено…

— З пістолета — боже мій! — вихопилось у Блора.

Доктор таким же млявим голосом вів далі:

— Смерть настала вмить.

Віра перелякано мовила:

— Так от для чого знадобилася сіра шерсть, яку даремно шукала міс Брент…

— А також червона завіска з ванної кімнати, — додав Блор.

— Он для чого це їм потрібно було… — прошепотіла Віра.

Ломбард неприродно зареготав, продекламувавши:

П'ять веселих індійчат слідство учинили:

Вирок винесли одному — четверо лишилось.

— Отже, каюк кривавому судді Уоргрейву! Не ухвалюватиме більше смертних вироків! Востаннє головує він у суді! Не відправлятиме більше невинних на шибеницю! Ото посміявся б Едвард Сетон, коли був би тут! Кишки порвав би від реготу!

Ця тирада приголомшила, налякала інших.

— Але ж тільки сьогодні вранці, — перебила його Віра, — ви переконували мене, що він і є вбивця!

Ломбард одразу ж отямився.

— Ваша правда. Мені так здавалося, — промовив тихо. — Я помилився. Ще один із нас виправданий… надто пізно!

РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ

1

Вони перенесли тіло судді Уоргрейва в його кімнату, поклали на ліжко. Потому повернулись униз, із хвилину постояли в холі, розгублено переглядаючись.

— Що робитимемо? — нерішуче спитав Блор.

— Насамперед слід трохи підкріпитися. Щоб вижити, потрібні сили, — поспіхом зауважив Ломбард.

Вони знову скупчилися на кухні. Відкрили банку з язиком, попоїли й залишились сидіти на своїх місцях.

— Нас лишилося четверо, — оголосив Блор. — Чия черга тепер?

Доктор Армстронг здивовано подивився на нього:

— Ми повинні бути вкрай обережними… — Тут він затнувся, з чого негайно скористався Блор:

— Ви повторюєте слова судді. Той твердив те саме і, як бачите, загинув!

— Не можу уявити, як це сталося, — сказав Армстронг.

Ломбард спересердя вилаявся:

— Як по нотах розіграно! Вбивця приладнав водорості до стелі в кімнаті міс Клейторн, а далі все йшло за заздалегідь розробленим планом. Ми були певні, що міс Клейторн убивають, старий утратив пильність, і вбивця, скориставшись загальною метушнею, порішив його.

— А як ви поясните те, що ніхто з нас не чув пострілу? — спитав Блор.

— Що тут дивного: міс Клейторн волала, вітер завивав, ми щодуху бігли їй на допомогу й теж горлали, хто до чого здатний. Як тут почути постріл? Та більше ми у пастку не потрапимо. Наступного разу йому доведеться вигадати щось складніше.

— Саме так він, певно, і зробить, — багатозначно підтвердив Блор, і чоловіки перезирнулися.

Слово знов узяв Армстронг:

— Нас тут четверо, і ми не знаємо, котрий із нас…

— Я знаю, — самовпевненим тоном обірвав його Блор.

— Я ніколи не мала сумніву… — почала було Віра.

— Я вважаю, мені відомо… — перебив її Армстронг.

— А мені, — мовив Філіп Ломбард, — моя здогадка здається цілком обгрунтованою…

Вони знову переглянулися не дуже приязно. Віра насилу підвелася.

— Я погано почуваю себе, — пояснила. — Піду спати, далі я не витримаю.

— Мабуть, варто наслідувати ваш приклад, — сказав Ломбард. — Немає рації стовбичити тут і вдивлятися одне в одного!

— Я не заперечую, — підкреслив Блор.

— Це найкраще, що ми зараз можемо зробити… — промурмотів доктор. — Хоча навряд чи хто й засне.

Всі рушили до дверей.

— Хтів би я знати: де пістолет? — голосно мовив Блор, ні до кого персонально не звертаючись.

2

Четвірка мовчки піднялась по сходах. У коридорі кожний зупинився перед дверима своєї кімнати і вхопився за ручку. Потім, мов по команді, всі водночас зайшли всередину, грюкнувши дверима. І тут-таки почулося, як засуваються клямки, зі скреготом повертаються у замкових щілинах ключі, з гуркотом пересуваються меблі. Четверо гостей, охоплених панікою, забарикадовувалися на ніч.

3

Просунувши ніжку стільця у дверну ручку, Ломбард полегшено зітхнув і попрямував до туалетного столика. Розглядаючи в дзеркалі своє обличчя при хисткому полум'ї свічки, він мовив до себе: "Так, ця історія й тобі почала впливати на нерви". Його пересмикнуло, обличчя на мить спотворив звіриний оскал. Потім він швидко роздягнувся, підійшов до ліжка, поклав годинника на нічний столик, висунув шухляду — й очі в нього на лоба полізли: в шухляді лежав пістолет…

4

Віра Клейторн лежала у ліжку. Над головою горіла свічка: боязко зоставатися в темряві...

"До завтрашнього ранку я можу бути спокійною, до завтрашнього ранку я можу бути спокійною, — навіювала собі знову й знов, — минулої ночі нічого не трапилося, та й нині нічого не сталося. Не може нічого трапитись. Адже замкнулася на всі запори, ніхто не може сюди увійти"... — І раптом її осінило: "Авжеж! Я можу не виходити звідси! Можу тут зостатися під захистом засувів! Їжа не має значення! Я можу тут пересидіти — доки прийде допомога — в повній безпеці! Цілу добу, ба навіть дві!.."

Зостатися тут... Так, але чи стане в неї сил на це? Сидіти на самоті одну довгу годину за другою і не мати з ким перемовитись хоч єдиним слівцем, сидіти тільки зі своїми тяжкими думками...

Вона знову згадала Корнуолл, Х'юго, Сіріла... Паскудний виплодок, він постійно скиглив, канючив: "Міс Клейторн, а чому мені не можна поплисти до скелі? Я ж можу доплисти. Я певен, що можу".

Невже вона йому так і відповіла? "Ну безперечно, Сіріде, ти допливеш до скелі! Я абсолютно в цьому певна".

"Тож мені можна поплисти до скелі, міс Клейторн?"

"Ти знаєш, Сіріле, мати дуже непокоїться за тебе. Тому зробимо так: завтра на пляжі я відверну її увагу, а ти попливеш до скелі. Поки вона це виявить, ти вже видерешся на саму скелю й привітаєш її рукою звідти. Це буде для неї приємний сюрприз!"

"О, чудово, міс Клейторн! Ото буде фокус!"

Вона обіцяла — взавтра. Х'юго якраз у цей день збирався з'їздити до Нью-Кі. На час його повернення все буде скінчено...

А що, коли все обернеться інакше? Що, як Сіріла вчасно врятують і він скаже: "Це міс Клейторн дозволила мені поплисти до скелі!" Що тоді? І все ж, коли чогось домагаєшся, доводиться ризикувати. Якщо станеться найгірше, вона не розгубиться: "Як тобі не соромно брехати, Сіріле! Звичайно, такого я тобі не дозволяла!" Ніхто не візьме під сумнів її слова, — адже хлопчисько любив прибріхувати, і йому не надто й вірили. Сам Сіріл, ясна річ, знатиме правду… Але це не матиме значення! Та, незважаючи ні на що, все має йти як годиться. Вона вдасть, що пливе за ним. Але вона не встигне доплисти… Ніхто ні в чому не запідозрить її…

Та чи не запідозрив Х'юго? Може, саме через це він потім якось дивно поглянув на неї… Можливо, усе зрозумів? І чи не тому він так квапливо поїхав після розслідування?

Вона писала йому, та він не відповів… Х'юго…

Віра тривожно перевертalася з боку на бік. Ні, ні, вона не повинна думати про Х'юго. Ці спомини надто болісні! Вона повинна забути про Х'юго, з цим давно покінчено… Але чому їй весь час здається, що Х'юго десь поряд?

Підвівши погляд, побачила, що серед стелі вкручено великий чорний крюк. Як це вона його раніше не помітила? О, то ж це з нього звисали водорості…

Від згадки про те, як липкі водорості торкнулися її шиї, Віра затремтіла. Не могла відвести очей від цього чорного крюка, він прикував до себе її погляд…

5

Колишній інспектор Блор сидів на ліжку. З налитими кров'ю очима він нагадував собою дикого кабана, готового напасти на свою жертву.

Він не хотів спати. Небезпека була надто близька: адже з десяти живими лишилося тільки четверо! Незважаючи на всю свою хитромудрість, старий суддя загинув так само, як і інші.

Блор засопів, відчуваючи якусь дику насолоду. Як казав отой дідуган? "Ми повинні бути насторожі..."

Старий самовдоволений облудник усе своє життя просидів у суді, звик вважати себе чи не за бога. І все ж настала і його черга... Багато допомогла йому його пильність?!

Тепер їх залишилося четверо: дівчина, Ломбард, Армстронг і він. Скоро, дуже скоро буде вбито ще когось... Тільки кого? В усякому разі, не його, Уїльямса Генрі Блора. Він потурбується про себе...

(Але пістолет... Де пістолет? Ось що позбавляє його спокою!)

Блор не лягав у ліжко, заглиблений у думки про пістолет. Брови в нього насупилися, навколо маленьких очиць з'явилися зморшки... У тиші чути було, як годинник унизу вибив північ. Блор дещо заспокоївся і навіть випростався у діжку. Щоправда, не роздягаючись.

Він аналізував усі події, що відбулися з часу висадки на острів, з такою ж ретельністю, з якою завше писав донесення, перебуваючи у Скотленд-Ярді. Адже ретельність рано чи пізно винагороджується.

Свічка догоряла. Відшукавши сірники, Блор загасив її. У темряві його чомусь пойняв жах. Мозок заполонили, борючись один з одним, різні страхітливі образи: суддя в парику з сірої шерсті, нерухоме мертве обличчя місіс Роджерс, викривлене багряне обличчя Ентоні Марстона... І далі ще одне обличчя — бліде, в окулярах, з вусиками солом'яного кольору. Колись він бачив цю людину... але коли? Ні, не тут, не на Індіанському острові. Бачив давно. Але дивно, аж ніяк не може згадати ім'я цієї людини з потворною, скривленою в гримасі мармизою.

І раптом його осінило. Ну звичайно ж, це Ландор! Як же міг забути його? Адже тільки вчора він даремно намагався відновити його обличчя в своїй уяві. Тепер же бачив Ландора так виразно, неначе тільки напередодні зустрічався з ним…

У Ландора була дружина — худа як тріска, зі стурбованим писком. У них і дочка була, дівчинка років чотирнадцяти. І вперше Блор замислився над тим, що сталося з Ландоровою родиною…

(Та де ж усе-таки пістолет? Хто ним володіє тепер? Те значно важливіше…) Чим більше думав про це, тим менше розумів… Взагалі він не міг збагнути всю цю історію з пістолетом… Але ж хтось у будинку володіє ним… Годинник унизу пробив першу годину. Це урвало хід його думок. Нараз Блор різко підвівся и сів на своєму ложі — його досвідчене вухо вловило ледь чутний звук за дверима. Хтось тихо ходив у темноті. Його чоло вкрилося потом.

Хто так безшумно, потайки блукає коридором? У всякому разі, оцей хтось має недобрі наміри, в цьому Блор міг заприсягнутися!

Незважаючи на свою огрядність, Блор двома стрибками, безшумно підскочив до дверей, притиснув вухо до щілини й уважно прислухався. Звук не повторився. Проте Блор був упевнений, що не помилився: адже він виразно чув за дверима кроки. Його обдало морозом. Він знову відчув острах: ніч, а за дверима хтось потайки крокує…

Знову припав вухом до дверей, та дарма — більше звуків не чути.

Тепер Блора опанувала нова спокуса. Закортіло зараз же, не вагаючись, вийти з кімнати і все перевірити. Коли б хоч одним оком побачити, хто там блукає під покровом ночі?! Коли б! Та відчиняти двері зараз… для цього треба бути принаймні ідіотом. Цілком імовірно, що саме цього і чекає від нього отой, за дверима. Може, він навмисно

зробив так, щоб Блор почув його, розраховуючи в такий спосіб виманити його з кімнати.

Блор стояв нерухомо, мов прикипілий, уважно прислухався. Вчувалися найрізноманітніші звуки — шарудіння, хрускотіння, таємниче шепотіння, та, його професійно розвинуте чуття підказувало: усе це — не більше, як гра його збудженої уяви. Та раптом він почув щось реальне, що вже не було грозою уяви. Стишені, обережні, котячі кроки, які проте могла вільно почути людина, котра так напружено прислуховувалася, як це робив Блор. Кроки, не кваплячись, прослідували коридором і проминули Блорову кімнату без найменшого вагання, не спиняючись ані на мить.

Блор блискавично зміркував: Ломбардова кімната, як і кімната Армстронга, розташовані далі від сходів, аніж його кімната. Кроки, що їх він чув, без сумніву, прямували до сходів. Необхідно будь-що побачити, хто це був! Куди пішла ця людина? Блор мав рішучий характер: коли вже він надумав діяти, то діяв без вагань, блискавично, що разюче контрастувало з його виглядом загайної, важкої на підйом людини. Він навшпиньки підбіг до ліжка, поклав у кишеню сірники, витягнув із розетки шнур настільної лампи, що стояла в головах, і обмотав цей шнур навколо лампи. Лампа була з хромованої сталі і мала масивну ебонітову підставку — таке знаряддя може стати в пригоді.

Блор тихо перебіг кімнату, витягнув стільця з дверної ручки й, обережно відчинивши двері, вийшов у коридор. Знизу, з холу, долинав якийсь неясний звук, У самих шкарпетках він підійшов до сходів. І зразу ж зрозумів, чому так виразно чув усі ці звуки: вітер ущух, і небо, либонь, прояснiло. Крізь вікно першого поверху пробивалося місячне сяйво, освітлюючи хол. Блорові здалося, що він на якусь мить побачив силует людини, котра виходила з будинку.

Він кинувся по сходах у погоню, та схаменувся. Хай йому біс, знову ледве не пошився в дурні! Адже це, напевно, була пастка, розрахована на те, щоб виманити його з будинку!

Але хто справді постригся в дурні, так це отой невідомий чолов'яга — він припустився того, що сам потрапив у пастку й тепер попаде в Блорові лабети. Адже з трьох жилих кімнат верхнього поверху одна має бути зараз порожня. Єдине, що треба було зробити, це встановити, яка саме з трьох! Блор похапцем повернувся в коридор. Спочатку підійшов до дверей доктора Армстронга. Постукав — жодного відгуку. Зачекавши хвилинку, підійшов до кімнати Філіпа Ломбарда. Тут довго чекати на відповідь не довелося:

— Хто такий?

— Це Блор. Мені здається, Армстронга немає на місці.

— Стривайте хвилинку.

Він наблизився до крайньої кімнати і постукав у двері:

— Міс Клейторн, міс Клейторн!

— Хто це? Що трапилося? — перелякано відгукнулася Віра.

— Не хвилюйтеся, міс Клейторн. Зачекайте хвилиночку, я зараз повернуся.

Він знову підбіг до Ломбардової кімнати і штовхнув двері. Вони розчинилися. Ломбард стояв посеред кімнати, у лівій руці в нього свічка, а праву тримав у кишені піжамної куртки.

— Що означає весь цей розгардіяш? — різко спитав Ломбард.

Блор квапливо все пояснив. Очі в Ломбарда заблискотіли.

— Тож це Армстронг, га? Ось він хто, жаданий наш!

Він не затримуючись попрямував до Армстронгової кімнати, пояснивши на ходу:

— Шкодую, Блоре, але я не з тих, хто бере все на віру.

Він кілька разів уривисто постукав у двері й покликав:

— Армстронг, Армстронг!

Відповіді не було. Ломбард, ставши навколішки, припав очима до замкової щілини. Потім обережно встромив туди мізинця й мовив:

— Зсередини ключа нема.

— Звичайно, — ствердив Блор. — Це означає, що він замкнув двері ззовні, а ключа взяв із собою.

Філіп хитнув головою.

— Я тільки хотів упевнитися в цьому. Ми схопимо його, Блоре, будьте певні… Цього разу ми його неодмінно схопимо! Одну хвилинку!

Він підбіг до Віриної кімнати і покликав її:

— Віро, ми полюємо на Армстронга. Його немає на місці. Що б там не було, ні в якому разі не відчиняйте ваші двері! Зрозуміло?

— Так, зрозуміло.

— Якщо Армстронг прийде й запевнятиме, що мене вбито чи Блора вбито, не звертайте ніякої уваги! Зрозуміло? Двері відчините тільки тоді, коли з вами одночасно розмовлятимемо ми вдвох — Блор і я. Второпали?

— Аякже. Адже я ще не здуріла остаточно, — відповіла Віра.

— Гаразд, — мовив Ломбард і підійшов до Блора. — Тепер нумо за ним! Полювання на звіра починається.

— Нам слід бути обережнішими, — зауважив Блор. — Не забувайте, в нього пістолет!

Збігаючи сходами наниз, Ломбард відповів, широко всміхнувшись:

— Ось у цьому ви якраз помиляєтеся. — Відчиняючи вхідні двері, він зауважив: — Клямку відсунуто, щоб йому легше було повернутися до будинку! — І продовжив: — Пістолет у мене! — Ломбард наполовину витяг пістолет із кишені, щоб показати Блорові, й пояснив: — Сьогодні вночі я виявив, що його знову покладено до шухляди в мій нічний столик.

Блор непевною ходою ступив на ґанок. Він пополотнів, і Філіп Ломбард це помітив.

— Не будьте бовдуром, Блор, бодай вас чорти з'їли! — нетерпляче заспокоїв його Ломбард. — Я зовсім не маю наміру вас застрелити! Можете повертатися до будинку й забарикадуватися в своїй кімнаті, якщо злякалися! Я полюю на Армстронга, а не на вас!

І він попрямував стежкою, химерно освітленою місячним сяйвом. На хвилину завагавшись, Блор рушив слідом за ним, міркуючи: "Виходить, буцімто я сам лізу на рожен". Втім, йому не раз доводилося мати справу із злочинцями, озброєними пістолетом. Може, в чомусь іншому, а в хоробрості Блорові не відмовиш. Тільки скажіть йому, де небезпека, й він безстрашно кинеться, щоби здолати її. Його не страхала небезпека, з якою можна стятися у відкритому двобої, але він побоювався небезпеки прихованої, непевної, а надто — з відтінком таємничості.

6

Віра встала, вдяглася й чекала, як далі розвиватимуться події. Що ж, двері_ її кімнати міцні, добрячі. Їх замкнено на ключ, закладено на клямку, до того ж у дверну ручку вставлено дубовий стілець. Силоміць такі двері не відчинити. В усякому разі, не фізичними даними доктора Армстронга. Коли б вона була на місці Армстронга, то скоріше вдалася б до хитрощів, а не до сили.

Щоб розважитися, стала уявляти, до якої облуди може вдатися Армстронг. Він може, як це передбачав Філіп, заявити, що один із двох чоловіків мертвий. Або вдати із себе смертельно пораненого і зі стогоном прийти до її дверей. Може, наприклад, і сказати їй, що в будинку спалахнула пожежа. Більше того, може підпалити будинок… Ото був би варіант, краще не вигадаєш! Виманити інших двох чоловіків з будинку, а потім підпалити його з допомогою заздалегідь розлитого, де треба, бензину. А вона, як найпослідуща дурепа, сидітиме забарикадована в своїй кімнаті, аж доки не буде надто пізно.

Віра підійшла до вікна. Ні, не така вже безвихідь. У разі гострої потреби можна вистрибнути з вікна. Падіння з такої висоти — річ не дуже приємна, та. якраз під вікном — невеличка клумба.

Віра сіла за стіл і, взявши свій щоденник, почала заповнювати його чітким, спокійним почерком. Треба ж якось згаяти час.

Нараз вона завмерла, уважно прислухаючись: наче десь зісподу пролунав звук розбитої шибки. Ще більше напружила слух, але звук не повторився.

Натомість Віра почула, а може, їй тільки здалося, що почула, скрадливі кроки, — легке рипіння сходів, шелестіння одежі; та звуки були такі невиразні, що подумала: все це є породження її уяви.

Та ось нарешті почулися цілком реальні розмови. Люди підіймалися сходами і про щось гомоніли. Чиїсь рішучі чоловічі кроки попрямували на горище, коридором наблизилися до її кімнати.

Ломбардів голос окликнув її:

— Віро? З вами все гаразд?

— Так. Що там скоїлося?

Блорів голос відповів:

— Можна нам завітати до вас?

Віра підійшла до дверей. Вона витягнула стільця, відсунула клямку, відімкнула замок і розчинила двері. Двоє чоловіків важко дихали, їхні черевики, штани були мокрими.

— Що скоїлося?

Ломбард одповів:

— Армстронг зник…

7

— Що? — вигукнула Віра.

— Зник з острова, — повторив Ломбард.

— Зник — наче корова язиком злизала! — ствердив Блор.

Віра нетерпляче перебила:

— Дурниці! Він десь ховається!

— О, ні, — заперечив Блор, — адже на острові заховатися ніде. Він голий, як ваша долоня. До того ж світить місяць. Ясно як удень.

— Але ж він міг повернутися до будинку, — зауважила Віра,

— Ми врахували цю можливість, — пояснив Блор. — Ми обшукали весь будинок. Ви, певно, чули нас. Повторюю — його немає! Він зник — остаточно зник, ушився...

Віра недовірливо похитала гол осою:

— І все ж я не йму віри.

— Нічого не поробиш, дитино, — втрутився Ломбард і по паузі додав: — Можу зробити ще одне цікаве повідомлення — вікно в їдальні виявилося розтрощеним, і на столі там тепер тільки троє індійчат!

РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ

1

На кухні снідали троє. Над островом сяяло сонце — був чудовий день. Шторму наче й не було. Зі зміною погоди настала зміна й у настрої бранців острова. Вони почували себе людьми котрі щойно попросиналися від нічних примар. Звичайно, небезпека ще була, та при денному світлі —то зовсім інша справа. Минувся паралізуючий подих остраху, який ще вчора, під зловісне завивання вітру, огортав їх суцільною пеленою.

Ломбард сказав:

— Спробуємо сьогодні з вершини острова подати з допомогою дзеркала сигнали на материк. Сподіваюся, хтось помітить наш "SOS". А ввечері спробуємо запалити багаття, хоч тут і небагато дерев, і там, можливо, вважатимуть, що ми співаємо, танцюємо, розважаємося.

— Напевне, хтось із них знає азбуку Морзе, — втрутилася Віра, — і тоді вони приїдуть до нас.

— Погода справді покращала, це безперечно, — мовив Ломбард, — та море ще не вгамувалося. Он які буруни здіймаються! Гадаю, човном до острова не пощастить дістатися, принаймні до завтра.

— Невже доведеться ще одну ніч перебути тут?! — несамовито закричала Віра.

Ломбард знизав плечима.

— Я вважаю — останню добу. Якщо ми протримаємося цю останню добу, все буде гаразд.

Блор одкашлявся:

— Давайте-но краще спробуємо розібратись ось у чому: де дівся Армстронг?

— Що ж, — сказав Ломбард. — Ми маємо одне, так би мовити, свідчення: на обідньому столі зосталося лише троє індійчат. Либонь, Армстронг врізав дуба.

— Але чому ж ви в такому разі не виявили його труп? — спитала Віра.

— Справді, — погодився Блор.

Ломбард розважливо похитав головою.

— Це справді дивно — не второпаєш, де собаку зарито.

— А може, його скинуто в море? — висловив припущення Блор.

Ломбард різко відповів:

— Хто його скинув? Ви? Я? Ви бачили, як хтось виходив із будинку. Потім знайшли мене в моїй кімнаті. Ми вийшли разом і заходилися шукати його. Коли ж то я мав убивати його й тягти труп через весь острів?

— Цього я не знаю, — відповів Блор. — Та одне знаю напевно…

— Що саме?

— Пістолет. Ваш пістолет. Він зараз у вас, і немає жодного доказу, що й увесь цей час він не був у вас.

— Слухайте, Блор, адже всіх нас обшукували.

— Так, але ж ви могли десь завчасно сховати його, а потім знову витягти.

— Вельмишановний кретине, заприсягаюся, що пістолета хтось підклав у мою шухляду, і більшого здивування мені за все життя не доводилося відчувати.

— І ви хочете, — сказав Блор, — щоб ми повірили в таку нісенітницю? Якого дідька став би Армстронг, чи хто б то не був інший, класти пістолет назад у вашу шухляду?

Ломбард тільки безнадійно розвів руками.

— Не маю найменшого уявлення. Це схоже на марення. Що завгодно можна припустити, тільки не це. В цьому немає ніякого сенсу.

— Справді немає, — погодився Блор. — Вам слід було вигадати імовірнішу історію.

— Але її неймовірність якраз і підтверджує, що я кажу правду, хіба не так?

— Я дотримуюся іншої думки з цього приводу.

— І марно, — сказав Ломбард.

— Бачите, містере Ломбард, — мовив Блор, — якщо ви справді чесна людина, яку вдаєте із себе…

— Коли це я оголошував себе чесною людиною? Я ніколи цього не казав, — перебив Філіп.

Блор байдуже вів далі:

— Якщо ви кажете правду, є один вихід: доки пістолет у вас, міс Клейторн і мені залишається тільки покладатися на ваше милосердя. Єдина справедливість — покласти пістолет у те ж саме сховище, де замкнуто інші речі, з тим, щоб ви та я були, як і раніше, власниками двох ключів од нього.

Філіп Ломбард запалив сигарету. Затягнувшись, він промовив:

— Не будьте віслюком.

— Ви не погодитеся на це?

— Звичайно, ні. Пістолет — мій. Він необхідний мені для захисту, і я не маю наміру розлучатися з ним.

— У такому разі, — сказав Блор, — нам не залишається нічого іншого, як прийти до одного певного висновку.

— Що я й є отой А. Н. Оуен? Будь ласка, можете вигадувати все, що вам спливе на думку. Та, коли так, я дозволю собі запитати вас: чому я не порішив вас оцим самим пістолетом минулої ночі? Адже такі можливості у мене були.

Блор похитав головою.

— Цього я не знаю. Певно, у вас були якісь підстави. Віра, котра досі не брала участі в суперечці, не витримала:

— Як на мене, ви обоє поводитесь, наче кретини.

— Чого це ви? — Ломбард здивовано поглянув на неї.

Віра пояснила:

— Ви забули дитячу лічилку. Чи не здається вам, що в ній криється відгадка.

І вона виразно продекламувала:

Вдень четвірко індійчат в морі пустувало,

На гачок одне спіймалось — то вже троє стало.

— "На гачок", — вела далі, — ось ключ до відгадки. Армстронг не мертвий… Він попросту прибрав фарфорове індійчатко, щоб ви вважали, ніби його вбито. Можете говорити, що вам заманеться, але я певна — Армстронг і досі на острові. Його зникнення — це той самий гачок, на який він хотів нас спіймати…

— Можливо, Віра й справді має рацію, — зауважив Ломбард.

— Гаразд, — висновив Блор, — але коли так, то де ж він? Ми обшукали тут усе. І всередині, і зовні.

Віра зауважила, не приховуючи глуму:

— Ми всі розшукували пістолет, хіба ні, а знайшли? Але ж він десь лежав.

— Моя люба, є невеличка різниця, хоча б у габаритах, між людиною і пістолетом, — промовив Ломбард.

— Особисто я, — заперечила Віра, — не бачу в цьому перешкоди. Я певна, що справа стоїть саме так.

Блор наполягав:

— Ні, найімовірніше, що він просто втік, вийшов з гри. Щодо пресловутого гачка, який згадується у віршику… він міг написати в ньому все, що спало на думку.

Віра не витримала й заволала:

— Хіба не розумієте — він божевільний? Хіба той факт, що все відбувається відповідно з цими віршиками, — не цілковите божевілля!? А маскарадне переодягання судді, вбивство Роджерса, коли він рубав

дрова, витівка з джмелем, коли померла міс Брент, отруєння місіс Роджерс, яка "не прокинулася"! Це ж виглядає, нібито жахлива дитина влаштувала з нами страховинну гру. І все так зроблено, щоб правила гри відповідали лічилці.

— Мабуть, так. Ваша правда, — по невеличкій паузі сказав Блор. — У всякому разі, ніякого звіринця на острові немає, і йому доведеться дещо помізкувати, щоб вийти з цього становища.

— Та невже ви не розумієте? — скрикнула Віра. — Адже ми й являємо собою той звіринець. Принаймні минулої ночі в нас уже не зосталося нічого людського. Звіринець — це ми…

2

Цілісінький ранок провели вони на скелях, по черзі намагаючись з допомогою дзеркала спрямувати сонячного зайчика на материк. Проте не було жодної ознаки того, що їх хтось помітив. Ніяких сигналів у відповідь не надійшло. День був чудовий, у повітрі висів легкий серпанок, море здіймалося гігантськими хвилями. Скільки бачило око, не видно було жодного човника. Вони здійснили ще одну марну операцію по прочісуванню острова. Не було ніяких слідів зниклого доктора.

Зі скелі, на якій вони стояли, Віра поглянула на будинок. Вона затамувала подих і ледь вимовила пересохлими вустами:

— Тут, на відкритому місці, почуваєшся безпечніше. Не повертаймося більше до будинку…

— Непогана ідея, — підтримав Ломбард. — Тут ми в цілковитій безпеці, ніхто не підбереться, щоб ми його не виявили.

— Отже, ми лишаємося тут, — сказала Віра.

Блор заперечив:

— Але ж нам треба десь перебути ніч. Тож доведеться повернутися в будинок.

— Я цього не знесу, — вигукнула Віра. — Мені несила пережити ще одну таку ніч!

Філіп спробував її заспокоїти:

— Але ж ви будете в цілковитій безпеці — під замком у своїй кімнаті.

— Може, й так, — прошепотіла Віра, блаженно витягнувши руки. — Це так чудово — знову тішитися сонячним промінням. — Про себе вона подумала: "Як дивно... Я майже щаслива. І все ж, гадаю, на мене чатує серйозна небезпека... Однак... зараз... не може трапитися нічого... В усякому разі, за дня. Я почуваюся сповненою сил... Ні, я не можу вмерти".

Блор позирнув на годинник.

— Зараз друга година. Як відносно ленчу?

— Я не збираюся повертатися до будинку, — рішуче сказала Віра. — Зостаюся тут, надворі.

— О, це ваша справа, міс Клейторн. Але ж необхідно підтримувати свої сили,

— Лише від погляду на консервований язик мені стає зле! — відповіла Віра. — Я не хочу їсти. Люди здатні голодувати поспіль багато днів, наприклад, перебуваючи на дієті.

— Воля ваша, — сказав Блор, — а мій організм вимагає регулярного харчування. Ну а ви, містере Ломбард?

— Знаєте, — мовив Філіп, — я теж не в захопленні від цих консервованих язиків. Я зостануся з міс Клейторн.

Блор завагався.

— Зі мною нічого не скоїться, — звернулася до нього Віра. — Гадаю, він не застрелить мене, тільки-но ви підете звідси.

— Ну що ж, — з полегшенням сказав Блор. — Якщо так, то все гаразд, але ж ми домовились не розлучатися.

— Таж саме ви хочете піти від нас — і просто у лігвище звіра. Коли ваша ласка, можу супроводжувати вас, — сказав Філіп.

— Ні, нікуди ви не підете, — різко одказав Блор. — Ви зостанетеся тут.

Філіп всміхнувся:

— То ви, певно, ще й боїтеся мене? Дивно, адже я міг би ухекати вас обох тієї ж хвилини, коли б тільки забажав.

— Безперечно, — погодився Блор, — але це суперечило б тому, що ми маємо загинути поодинці.

— Ви нібито знаєте все це достеменно, — мовив Філіп.

— Аякже, — відповів Блор, — досить ризиковано самому йти зараз до будинку…

— А тому, — спокійно продовжив Філіп, — чи не позичу я вам свій пістолет? Ні, нізащо! Я не такий простак, закарбуйте це собі на носі,

Блор знизав плечима й пішов крутою стежкою до будинку.

— Годування звірів починається, — злорадно проголосив Ломбард… — У зоопарку вони звикли їсти у точно визначені години.

— Як гадаєте, Блор дуже ризикує? — стурбовано запитала Віра. — Адже він буде сам у будинку.

— Ні, це зовсім не так небезпечно, як ви вважаєте: в Армстронга немає зброї, Блор же, мабуть, чи не вдвічі дужчий за нього, та й буде насторожі. До того ж, я певен — Армстронга в будинку немає.

— Але ж коли так, тоді…

— Тоді — це Блор, — спокійно промовив Філіп.

— О! І ви… справді так вважаєте?

— Поміркуйте самі, моя люба. Блорову версію ви чули. Якщо Блор не брехав, то я зовсім непричетний до зникнення Армстронга. Його слова звільняють від підозри мене, але не його! Він казав, що чув уночі чиїсь кроки і бачив, як людина вийшла через вхідні двері. А втім, міг і збрехати.

Припустімо, що він ухекав Армстронга за дві години до того.

— Як це?

Ломбард знизав плечима.

— Цього ми не знаємо. Та коли вас цікавить моя думка, — то це Блорових рук справа, саме він загрожує нам! Що ми знаємо про нього? Та нічого. Може, він ніколи й не служив у поліції. Він може виявитись ким завгодно: схибнутим із розуму мільйонером, божевільним бізнесменом… Достеменно ми знаємо про нього тільки одне: він цілком здатний був учинити всі ці злочини.

Віра зблідла.

— А що, як він нападе на нас? — прошепотіла ледь чутно.

Ломбард намацав у кишені пістолет.

— Не турбуйтеся, — впевнено сказав. — Покладіться на мене. — Потому з цікавістю подивився на дівчину: — Ви з таким довір'ям ставитеся до мене… Я, справді, зворушений… Але чому ви так упевнені, що я не вб'ю вас?

— Треба ж комусь вірити, — відповіла Віра. — Мені здається, що ви помиляєтеся, обвинувачуючи Блора. Як і раніше, я вважаю, що це Армстронг. А у вас немає такого відчуття, — і вона повернулася до Філіпа, — ніби за вами хтось стежить? Стежить і вичікує?

— Це від нервів, — роздумливо сказав Ломбард.

— Тож і ви це відчуваєте, — наполягала Віра. — Скажіть, а вам не спадало на думку… — вона мовби затялася, але одразу ж почала знову: — Я якось читала книжку, в ній оповідалося про двох суддів. Верховний суд послав їх до одного сільця вершити справедливість… Абсолютну справедливість. Так от, судді прибули мовби з іншого світу.

Ломбард мигнув бровою.

— Посланці неба, не інакше, — осміхнувся. — Ні, я у надприродне не вірю. Тут, у нас, справа рук людських.

— Іноді мене бере сумнів, — призналася Віра.

— Це — докори совісті, — відповів Ломбард, окинувши її довгим уважним поглядом. І, трохи помовчавши, додав: — Тож хлопчиська ви таки втопили?

— Ні! Ні! — запротестувала Віра. — Я забороняю вам казати таке!

— Он як! Бідолаха! — насмішкувато мовив Ломбард. — Не знаю, в чім справа, але здогадуюся, що тут не обійшлося без мужчини. Так?

Нараз Віра відчула надзвичайну втому, все стало їй байдуже.

— Так, — безпристрасно промурмотіла, — звичайно, не обійшлося без мужчини…

— Дякую, — сказав Ломбард, — це все, що я хотів знати.

Раптом Віра скочила.

— Ви чули гуркіт? — стривожено спитала вона. — Може, це землетрус?

— Ні, ні, — одповів Ломбард, — проте досить дивно: глухий удар… А потім… потім, здається, я чув ніби якийсь крик. А ви?

Обоє водночас подивилися в бік будинку.

— Звуки лунали звідтіля. Підемо подивимося, що там коїться, — запропонував він.

— Нізащо не піду, — заявила Віра.

— Як вам завгодно. Я пішов.

— Ну то вже й я з вами, — погодилась Віра.

Вони піднялися схилом до будинку. На терасі перед ґанком було спокійно. З хвильку постояли на порозі й вирішили не йти одразу всередину, а спочатку — про всяк випадок — обійти будинок. Блора вони знайшли на східній терасі — він лежав на землі горілиць, руки складено хрестом на грудях, голова роз'юшена. Поруч валялася шматуряка білого мармуру.

Філіп подивився нагору.

— Чия це кімната над нами? — спитав він.

— Моя, — тихо відповіла Віра. Голос її тремтів. — А це, — вона показала на мармурову шматуряку, — годинник у вигляді ведмедя, він стояв на камінній полиці. — Вона повторила тремтячим голосом: — У вигляді ведмедя.

3

Філіп ухопив її за плече.

— Тепер усе ясно, — похмуро вимовив він, — Армстронг ховається десь у будинку. Але цього разу я вже не схибну.

— Стережіться, — спинила його Віра. — Не будьте дурнем. Адже тепер черга за нами. Він якраз і розраховує що ми підемо його шукати.

— Певно, так, — поміркувавши, погодився Філіп. — Ваші підозріння справдилися. Це — Армстронг. Але ж де він сховався? Адже ми з Блором усе поперевертали догори ногами — обшукали і будинок, і острів.

— Якщо ви не виявили вночі, то зараз його не знайти, — сказала Віра.

— Так, але… — якось мляво заперечив було Ломбард.

— Він, певно, спорудив собі схованку ще до того, як ми прибули сюди. Тепер ясно, що він зробив саме так.

— Ви забуваєте, що в сучасному будинку зробити це нелегко, — заперечив Філіп.

— Він міг завчасно влаштувати собі тут схованку, — наполягала Віра.

— Ні, це неможливо. Наступного дня по приїзді, Пам'ятаєте, ми обнишпорили весь будинок і не виявили порожнин.

— Виходить, ви помилилися, — сказала Віра.

— Варто було б перевірити це…

— Перевірити? Він тільки цього й чекає. Він очікує.

— Я ж озброєний, — запротестував Ломбард, наполовину витягнувши з кишені пістолет.

— Ви вже твердили, що Блорові нічого боятися — мовляв, Армстронг його не подужає. Але ви забуваєте, що Армстронг божевільний, а божевільні набагато хитріші, ніж нормальні люди.

Ломбард засунув пістолет у кишеню.

4

— Ну що ж, ви мене переконали, — сказав він нарешті. — Зостаємося тут. Але що ми робитимемо вночі?

Віра не відповіла. І він роздратовано вів далі:

— Про це ви не подумали.

— Що ми робитимемо? — збентежено повторила Віра. — Боже ж мій, як я боюся…

— Ну гаразд, погода сьогодні стерпна, — сказав Ломбард. — Буде місячно. Виліземо на скелі, влаштуємося якомога зручніше й діждемося ранку. Головне — не заснути. Посторожуємо ніч, а коли хтось спробує підкрастися до нас, я його підстрелю. А може, ви боїтесь холоду? На вас така легка сукня.

— Холоду? Навряд чи мені було б тепліше, коли б я була мертвою, — з істеричним сміхом відповіла Віра.

— Ваша правда, — погодився Філіп Ломбард.

Віра підвелася.

— Я збожеволію! Ця нерухомість мене пригнічує. Походимо трохи.

— Походимо, — погодився Ломбард.

І вони, не кваплячись, попленталися вздовж скелі, що нависла над морем. Сонце заходило, його промені золотили море. Вони пестливо огортали Віру й Ломбарда, ніби утворюючи сяйво над їх головами.

— Шкода, що не можемо скупатися, — мовила Віра, нервово посміхнувшись.

Ломбард дивився на море. Раптом він вигукнув:

— Що там унизу? Щось лежить! Погляньте, неподалік од великої скелі, ні, далі, праворуч!

Віра придивилася.

— Немовби чийсь одяг, — непевно сказала.

— Либонь, купальник, — пирснув Ломбард. — Таж ні, коли серйозно, то це, певно, лише водорості.

— Спустимося й подивимось, — запропонувала Віра.

Чіпляючись за скелі, вони спустилися на кілька метрів.

— Ні, це таки одяг, — оголосив Ломбард. — Дивіться, ось черевик.

Раптом Віра зупинилася.

— Це не одяг. Це людина, — з жахом сказала вона.

Труп затиснуло між двох скель, мабуть, припливом — кілька годин тому.

Переборюючи жах, Віра й Ломбард насилу добралися до втопленика, схилилися над його темно-червоним набряклим обличчям.

— Боже мій, — вигукнув Ломбард, — це ж Армстронг!..

РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ

1

Здавалося, минула вічність. Руйнувалися світи, час був нездвижний… Він промайнув крізь тисячоліття й завмер… Минуло щось із хвилину, не більше… Дві людські істоти схилились над трупом. Очей не зводили. Нарешті повільно, дуже повільно підвели голови, й погляди їхні стрілися…

2

Ломбард розсміявся.

— Ну, що скажете, Віро?

— Опріч нас двох, на острові нікого не зосталось… Зовсім нікого… — промовила тихо, майже пошепки.

— Тепер ми знаємо, що робити. Хіба ні?

— Як це зроблено? — спитала Віра. — Я маю на увазі штуку з мармуровим ведмедем.

Він знизав плечима.

— Мудрована штука, нічого не скажеш. Просто якесь чаклунство…

Їхні погляди знову стрілися, і Віра подумала: "Як ото я раніше не помічала, що в нього вовче обличчя, хижа пащека, довгі гострі ікла..."

Ломбард заговорив, і голос його гурчав загрозливо, наганяючи жах, — мов звіриний рик:

— Це кінець, тепер ви розумієте? Ми знаємо правду — і це наш кінець...

— Я розумію, — тихо відповіла Віра. Вона знову позирнула на море. Генерал Макартур теж дивився на море. Коли це було? Невже тільки вчора? Чи позавчора? І він теж вимовив це слово: кінець! Він вимовив його з покорою, майже з радістю... Але Віра обурилась, згадавши старого вояку. Ні, для неї це не буде кінцем!

Опустивши очі, вона знову схилилася над трупом і зітхнула:

— Бідолаха доктор Армстронг...

— Он як? — зареготав Ломбард. — Що це, жіноча жалість?

— А чом би й ні? Хіба ви ніколи не відчували жалості?

— В усякому разі, не до вас, — осміхнувся Ломбард. — Можете на це не розраховувати!

Віра ще раз схилилася над трупом.

— Треба його прибрати звідси. Найкраще — перенести до будинку, — запропонувала.

— Щоб він склав компанію іншим жертвам? Усі в ряд — у всьому система й порядок? — іронізував Ломбард. — Йому й тут непогано.

— То хоч віднесімо його трохи вище, щоб не змило припливом.

— Гайда, — весело погодився Ломбард.

Він нахилився й трохи підняв утопленика. Віра притулилася поруч, допомагаючи підняти труп: Армстронг був важкуватий.

— Ну й робота. — Ломбард важко дихав.

Зрештою вони зрушили труп з місця і волоком потягли нагору.

— Ну досить, — сказав Ломбард, розпрямляючись. — Сюди ніякий приплив не дістане. Сподіваюсь, ви задоволені?

— Так, цілком.

В її голосі почувся виклик, і це прозвучало для Ломбарда як сигнал небезпеки.

Він смикнувся і навіть не встиг схопитися рукою за кишенею, як зрозумів — у ній пусто. Віра стояла навпроти Ломбарда, відступивши десь на два кроки, і в руці у неї поблискував його пістолет.

— Так ось чим викликана була така зворушлива турбота про свого ближнього, — глузливо мовив Ломбард, — прагнули зброю вкрасти!

Вона спокійно кивнула головою, її рука, озброєна пістолетом, навіть не ворухнулася.

Ніколи ще смерть не приступала так упритул до Ломбарда. Але він іще не вважав себе переможеним.

— Віддайте пістолет, — владно зажадав Ломбард.

Віра тільки засміялася.

— Послухайте, віддайте пістолет, — знову сказав він.

Його розум працював винятково чітко. Що робити?

Як підступитися до неї? Ласкавістю приспати її острах? Чи, може, блискавично кинутися на неї?

За свого життя Ломбардові не раз доводилося ризикувати. Запізно було змінювати улюблений метод. Він почав, намагаючись говорити найпереконливіше:

— Послухайте-но, люба... Вислухайте мене уважно... — І, мов пантера, блискавкою кинувся на неї...

Віра інстинктивно натиснула на курок... Ломбардове тіло, застигле в стрибку, важко хряснуло об скелю.

Жінка спрокволу підступала до Ломбарда, тримаючи пістолет напоготові. Та осторога виявилась зайвою: Філіп Ломбард був мертвий — куля влучила в серце...

3

Віра Клейторн відчула невимовне полегшення. Аж нарешті кошмар розвіявся. Їй нікого більше побоюватися. Нерви можуть заспокоїтися... Вона сама-одна на цьому острові. Сама з дев'ятьма трупами! Та яке це має значення? Хіба вона не зосталася в живих? Сидячи на скелі, вона відчувала ні з чим не порівнянне щастя... Безтурботність... Спокій... Більше нема кого побоюватися...

4

Сонце вже сідало, коли Віра нарешті ворухнулась. Реакція на останні події надовго паралізувала її. Але тепер усю переповняло щасливе почуття безпеки.

Тепер вона воліла їсти, спати. Головне — спати. Кинутися в ліжко й поринути в тривалий, глибокий сон. Спати, спати й спати… Завтра, мабуть, уже надійде допомога. Та це її поки що мало турбувало. Тепер, коли лишилася сама, їй навіть подобалося на острові. О, як вона натішиться спокоєм! Благословенним спокоєм!

Вона підвелася й подивилась на будинок. Він більше не навіював жаху на неї. Більше ніякі страхіття тут не чекають її! Це всього тільки звичайний будинок, добротно збудований, у сучасному стиді. Подумати тільки: ще сьогодні — десь із годину тому вона й глянути на нього не могла без жаху…

Яка це дивна штуковина — страх… Тепер ось вона вже позбулася його, подолала справді-таки смертельну небезпеку. Завдяки особистій кмітливості, спритності їй пощастило доконати свого ймовірного вбивцю його ж зброєю.

О, як вона втомилася — до краю втомилася. Нили суглоби, стулялися повіки… Нема чого більше боятися. Тільки спати. Спати… спати… спати… Спати у цілковитій безпеці — адже вона сама на острові. "Тут самотнє індійчатко гірко заридало". Віра посміхнулася, згадавши заключний куплет лічилки.

Вона зайшла до будинку. Тут теж було спокійно, вмиротворено. "Адже не кожний зважився б спати в будинку, де майже в усіх кімнатах по мерцю, — міркувала Віра. — Може, піти на кухню й трохи попоїсти?" З хвильку вона вагалася. Ні, хай їй грець, отій їжі. Вона ж бо з ніг валиться від утоми.

Проходячи повз розчинені навстіж двері їдальні, вона побачила на столі три фарфорові фігурки.

— Ви явно відстаєте, мої маленькі друзі, — сміючись мовила й жбурнула двох індійчат крізь вікно; вони потрощилися на терасі.

Стискаючи третю фігурку, Віра сказала:

— Ходімо зі мною, малятко. Ми виграли партію... Ми справді виграли!

Присмеркове світло ледь освітлювало хол. Не кваплячись, важкими від утоми кроками ішла Віра сходами нагору, до своєї кімнати, затиснувши в руці індійча.

— "Тут самотнє індійчатко гірко заридало". До речі... Як же закінчується лічилка? Так, так, згадую. "Одружитися побігло, й нікого не стало".

Одружитися? Як дивно! І знову їй здалося, ніби Х'юго тут, у будинку. Він очікує її нагорі.

"Не дурій, — мовила до себе Віра. — Ти просто страшенно втомлена. Засмикана. Звідси всі ці маячні думки".

Вона піднялася сходами, навіть не помітивши, як загубила пістолет. Звук його падіння стишив килим. Віра забула про зброю. Її думки безладно снували навколо маленького фарфорового індійчати, якого тримала в руці. Як тихо в будинку. Але чому він не здається порожнім? Це Х'юго чекає на неї в кімнаті...

"Тут самотнє індійчатко гірко заридало". Тож про що йшлося в останньому рядку? Там ішлося про одруження. Ні, не про одруження... Тепер вона стояла коло своїх дверей. У кімнаті на неї чекає Х'юго. Ані на мить не має вона сумнівів в цьому.

Вона прочинила двері й зойкнула від несподіванки. Що це звисає там зі стелі? На крючку — мотузка з готовим зашморгом. А під нею стілець, на який вона має вилізти. Стілець, який потім треба відштовхнути ногою… Так ось чого хоче від неї Х'юго… Це так, як і в останньому рядку лічилки: "Шию зашморгом стягнуло — й нікого не стало!.."

Фарфорове індійча впало з її рук, покотилося підлогою і вщент розбилося, вдарившись об камінну решітку. Віра рухалася, як автомат… Це вже кінець — зараз, коли холодна мокра рука (Сірілова рука, звичайно) торкнулася її горла…

"Ти можеш плисти до тієї скелі, Сіріле…"

Ось він, злочин, — спочатку все просто… А пізніше починаються муки сумління…

Віра злізла на стілець. Очі в неї були широко розплющені, мов у сомнамбули. Вона накинула зашморг на шию. Х'юго тут. Він стежить, щоб вона виконала свій обов'язок. Він чекає…

Віра ногою відштовхнула стілець…

ЕПІЛОГ

Сер Томас Ледж — комісар і помічник шефа Скотленд-Ярду роздратовано кинув:

— Але ж уся ця історія неймовірна від початку й до кінця!

Інспектор Мейн шанобливо ствердив:

— Саме так, сер.

Комісар продовжив:

— Десять мерців на острові, і жодної живої душі. Це якесь безглуздя!

— Однак, сер, — байдужо зауважив Мейн, — це факт.

— Але, хай йому біс, мусив же хтось їх убити, інспекторе, — сказав сер Томас Ледж.

— Наше завдання якраз у тому й полягає, щоб дізнатися.

— Висновок медичного експерта прояснює обставини вбивства?

— Ні, сер. Уоргрейва і Ломбарда вбито пострілами: першого — в голову, другого — в серце. Міс Брент і Марстона отруєно ціаністим калієм. Місіс Роджерс померла від надмірної дози хлоралу. У Роджерса розрубано голову. У Блора голову розтрощено. Армстронг утопився. У Макартура ударом в потилицю проламано череп. Віру Клейторн повішено.

Сер Томас скривився.

— Ну й паскудна ж справа нам дісталася. — Помовчавши з хвилину, він роздратовано спитав — Невже ви так-таки нічогісінько не змогли добути цікавого в мешканців Стикльхевена? Трясця його матері, мусять же вони щось знати!

Інспектор Мейн знизав плечима.

— Це прості доброзвичайні трударі-рибалки. Вони знають, що острів придбав хтось на прізвище Оуен, — і тільки.

— А хто ж постачав острову харчі, хто все влаштовував?

— Один такий Морріс. Айзек Морріс.

— Що ж він розповідає про все це?

— На жаль, сер, нічого. Він мертвий.

Комісар насупився.

— Ви щось знаєте про Морріса?

— Так, сер, добре знаємо. Містер Морріс був не дуже-то порядним джентльменом. Три роки тому він замішаний був у справі Беніто — пам'ятаєте ту аферу зі спекуляцією фальшивими акціями? Правда, ми тоді не могли це довести, але сумніву в цьому не було. І ще він брав участь у контрабанді наркотиками, але нам знову не пощастило це довести. Цей Морріс був дуже обережною людиною.

— І він вів усі справи, пов'язані з островом?

— Так, сер, він брав участь в аукціоні, проте дав зрозуміти при цьому, що купує Індіанський острів для якоїсь третьої особи, котру не називає.

— Але ж можна, певно, щось відшукати у відповідних фінансових документах?

— Так, коли б це тільки був не Морріс, — посміхнувся інспектор Мейн. — Він завше ухитрявся так спритно заплутувати фінансові папери, що навіть найдосвідченіший у країні, найзаповзятіший експерт не второпав, би, з якого боку до них підступитися! Саме таке враження склалося в нас під час розслідування справи Беніто. Ні, він-то вже надійно заховав усі сліди свого наймача, будьте певні!

Його начальник зітхнув, а інспектор вів далі:

— Так, саме Морріс улаштовував усі справи там, у Стикльхевені. При цьому він офіційно заявляв, що діє від імені якогось "містера Оуена". І саме він оголосив місцевим жителям, що готується своєрідний експеримент — нібито побилися об заклад, чи проживуть люди тиждень на пустельному острові, — і що в зв'язку з цим не слід звертати увагу на будь-які заклики про допомогу, що можуть виходити звідти.

Сер Томас Ледж неспокійно завовтузився в кріслі.

— І ви ладні запевнити мене, що у цих людей не виникло ніякої підозри, що на острові коїться щось недобре? Навіть потім?

Мейн знизав плечима.

— Ви забуваєте, сер, що Індіанський острів раніше належав американцеві Елмеру Робсону. Він улаштовував там найвигадливіші оргії. Я не маю сумніву, що вони вже у печінки в'їлися місцевим жителям — і цілком слушно, — та до того ж жителі звикли, що на Індіанському острові неодмінно відбувається щось неймовірне. Це природно, сер, якщо проаналізувати як слід обставини справи.

Комісар похмурнішав і примушений був погодитись із висновком інспектора. А той вів далі:

— Фред Нарракотт — це той, хто перевіз усю компанію на острів, — розповів дещо істотне. Він сказав, що був здивований, побачивши, хто входив до цього товариства. "Це зовсім не такого гатунку люди, як ті, що приїздили до містера Робсона", — так він висловився. Я вважаю, саме через те, що всі вони виглядали такими звичайними і доброчесними, він дозволив собі знехтувати Моррісів наказ та виїхати човном на острів, коли дізнався про сигнали "SOS" звідти.

— Коли вони вирушили туди?

— Сигнали помічені були групою школярів 11-го числа вранці. Того дня не було ніякої можливості добутися до острова. Люди подалися туди тільки опівдні 12-го числа — одразу ж, як з'явилась можливість причалити до острова. Вони всі цілком одностайні в думці, що ніхто не міг залишити острів до їхнього прибуття, бо після шторму море ще не затихло.

— Чи міг хто-небудь дістатися до материка плавом?

— Від острова до материка відстань більше милі, а море того дня було надто неспокійне, величезні буруни накочувалися на берег. До того ж, на прибережних скелях було безліч людей — школярів і дорослих, які не відводили очей від острова і чекали дальших подій.

Сер Ледж знову зітхнув і запитав:

— А як з тією грамофонною пластинкою, що її виявлено в будинку? Чи пощастило вам дізнатися про неї щось таке, що допомогло б нам у пошуках?

— Я перевірив і це, — відповів інспектор Мейн. — Пластинку виготовила фірма, котра спеціалізувалася на виробництві реквізиту для театру й кіно, на замовлення А. Н. Оуена, есквайра, для передачі Айзекові Моррісу, нібито для аматорської вистави за п'єсою, що ставиться вперше. Надрукований на машинці текст повернули разом із пластинкою.

— Ну а зміст пластинки? — спитав Ледж.

— Я переходжу до цього, сер, — сказав інспектор і прокашлявся. — Я перевірив усі обвинувачення так ретельно, як тільки було можливо. Почну з Роджерсів, котрі першими прибули на острів. Вони справді

слугували в міс Бренді, яка раптово померла. З лікаря, що лікував її, годі було намагатися витягти щось певне. Сказав тільки, що вони напевно не отруїли її, але особисто він убачає в її смерті щось дивне — вона, мовляв, померла внаслідок недогляду. Каже, що таке не може бути з певністю доведено.

Далі, суддя Уоргрейв. Тут усе гаразд. Він справді засудив Сетона. До речі, Сетон виявився винним — беззаперечно винним. Несподівано, вже після його страти, виявлено було неспростований доказ того, що він винний. Після цього відпали всі сумніви. Але в свій час було достатньо чуток з цього приводу — дев'ятеро з десяти були переконані, що Сетон не винний і що суддя в своїй заключній промові керувався якимись особистими мотивами.

Дівчина Клейторн, як я з'ясував, працювала гувернанткою в родині, де хлопчик, який був під її наглядом, утопився. Проте, здається, вона до цього зовсім не причетна, до того ж її поведінка тоді була бездоганною: вона попливла на розшуки хлопчика далеко в море, й саму її ледве врятували.

— Продовжуйте, — зітхнувши, сказав комісар.

Мейн набрав побільше повітря в груди і продовжив свою розповідь:

— Тепер доктор Армстронг. Відомий лікар, мав кабінет на Харлі-стріт. Професійно чесний, щирий і непідкупний. Я не знайшов жодних слідів незаконних операцій або чогось подібного. Дійсно, була жінка на прізвище Кліз, котру він оперував ще в 1925 році в лікарні Лейтмора, де проходив стажування. Вона хворіла на перитоніт і померла на операційному столі. Можливо, він не дуже вправно здійснив цю операцію — зрештою, йому тоді бракувало досвіду — та, однак, невправність не є кримінальним злочином. І цілком певно, що тут не було ніякого заміру.

Далі міс Брент. Дівчина на ім'я Беатрис Тейлор служила в неї. Завагітніла, господиня звільнила її, і вона втопилася. Негарна, звичайно, історія, але… знову нічого кримінального.

— У цьому-то й річ, — зауважив комісар. — Цей А. Н. Оуен, певне, тяжів до випадків, що поза досягом закону.

Мейн викладав далі свій страхітливий перелік:

— Молодик на прізвище Марстон був відчайдушним автомобілістом, шибайголовою. Його двічі позбавляли прав, а як на мене, йому слід було зовсім заборонити водити автомашину. Нічого більше про нього не відомо. Два ймення — Джон та Люсі Комбес, — які згадуються, належали тим двом дітлахам, котрих він збив на смерть поблизу Кембриджа. Кілька його приятелів дали свідчення на його користь, і він одбувся штрафом.

Нічого певного не пощастило мені виявити відносно генерала Макартура. Бездоганний послужний список, перебування на фронті. Артур Річмонд служив під його командою у Франції й загинув у сутичці з ворогом. Ніяких незгод між ним і генералом не відмічалося. Більше того, вони були близькі друзі. У той час нерідко траплялися прикрі, ба навіть грубі помилки, внаслідок яких командири жертвували своїми людьми без кінчої потреби; можливо, й тут була якась помилка.

— Можливо, — погодився комісар.

— Тепер Філіп Ломбард. Цей суб'єкт був замішаний у кількох досить темних дільцях за кордоном. Разів зо два він надто небезпечно наближався до межі закону. Мав репутацію людини зухвалої і не надто вимогливої в питаннях моралі. Такий тип цілком здатний учинити кілька вбивств у якій-небудь тихій, відлюдній місцинці.

— Переходжу тепер до Блора, — тут Мейн завагався. — Це була наша людина.

— Блор, — комісар пожвавішав і впевнено промовив — Це був негідник!

— Ви такої думки, сер?

— Так, — відповів комісар. — Але в нього завше вистачало розуму, щоб виходити сухим із води. Я переконаний, що в справі Ландора він учинив огидне лжесвідчення. Мені не поталанило тоді довести це. Я доручив цю справу Харрісові, та навіть він нічого не виявив, і, незважаючи на це, я певен, що тут можна було доскіпатися, коли б знати, з якого боку підступитися. Цей Блор був слизький тип!

По невеличкій паузі сер Томас Ледж продовжив:

— То кажете, Айзек Морріс мертвий? Коли ж він помер?

— Я якраз збирався перейти до цього, сер. Айзек Морріс помер у ніч на 8 серпня. Прийняв завелику дозу снотворного — барбітурату. При цьому ніщо не свідчило, чи то був нещасний випадок, чи самогубство.

— Хочете знати мою думку, Мейн? — поволі вимовив Ледж.

— Певно, я здогадуюся, сер.

— Моррісова смерть сталася у надто слушний момент!

Інспектор Мейн ствердно кивнув.

— Я не маю сумніву, що ви саме це скажете, сер.

Комісар із силою хряснув кулаком об стіл, сердито висловив:

— Уся ця історія виглядає абсолютно неймовірною — фантастичною. Десятеро людей убито на острові — на цій голій скелі — і ми досі не знаємо, хто це зробив, чому й як!

Мейн кахикнув, делікатно перехоплюючи його:

— Річ у тому, сер, що справа обстоїть не зовсім так. Чому їх убито, це ми якраз більш-менш точно знаємо. Це вчинив якийсь фанатик, котрий схибнувся на ідеї правосуддя. Він не полінувався розшукати відомості про людей, що перебували поза досягом закону. Він добрав десятьох — байдуже, були вони справді винні чи ні…

Комісар нетерпляче перепинив його:

— Кажете, байдуже? А мені от здається… — Він змовк. Інспектор Мейн шанобливо чекав, та Ледж замислено похитав головою й, зітхнувши, сказав:

— Продовжуйте. Мені здалося, що я починаю розуміти… що я намацав ключ до розгадки. Та це відчуття вже минуло. Продовжуйте вашу розповідь.

— Було десять чоловік, котрі підлягали… ну, припустімо, смертній карі, — вів далі Мейн. — І їх дійсно було страчено. А. Н. Оуен здійснив свій план. І якимось чином, абсолютно незрозумілим, щезнув без сліду з острова, не інакше як випарувався.

— Першокласний трюк, — зауважив комісар. — Але ви знаєте, Мейн, це потребує пояснення.

— Сер, — мовив Мейн, — коли цієї людини не було на острові, то вона і щезнути з нього не могла. За всіма даними її справді не було на

острові. В такому разі єдино можливе пояснення те, що ця людина фактично входила до числа тих десяти. — Комісар заохочувально кивнув, і Мейн з усією поважністю продовжив — Ми думали про це, сер, старанно розслідували. Віра Клейторн вела щоденник, так само як і Емілі Брент. Деякі записи робив старий Уоргрейв — стислі протокольні записи, незрозумілі для сторонніх, але цілком розбірливі. Нарешті, Блор теж робив нотатки. Записи збігаються. Смерть наставала у такій послідовності: Мартсон, місіс Роджерс, Макартур, Роджере, міс Брент, Уоргрейв. Після його смерті Віра Клейторн записує в щоденнику, що Армстронг уночі вийшов із будинку, а Блор з Ломбардом рушили за ним у погоню. У Блоровому щоденнику є ще один, пізніший запис, усього два слова: "Армстронг зник".

Отже, сер, на підставі цього, я вважаю, можна пояснити цю справу.

Армстронг, як ви пам'ятаєте, втопився. Якщо виходити з припущення, що Армстронг з'їхав з глузду, то що могло йому перешкодити повбивати всіх і покінчити життя самогубством, кинувшись зі скелі в море, чи, може, загинути при спробі плавом дістатися до материка?

Це було б непогане припущення, але воно не годиться. По-перше, є свідчення судово-медичного експерта, який прибув на острів рано-вранці 13 серпня. Щоправда, він мало чим міг нам допомогти. Його висновок зводиться до того, що всі десятеро були мертвими протягом не менше 36 годин, а можливо, й значно довше. Що ж до Армстронга, експерт заявив, що труп мок у воді 8–10 годин, доки не винесло на берег. Це приводить нас до висновку — Армстронг потонув у ніч з десятого на одинадцяте. Я поясню, чому мало бути саме так: річ у тому, що ми знайшли місце, де труп винесло на берег, — це ущелина між двох скель; там виявлено рештки одягу, пасмо волосся тощо. Тіло могло потрапити туди тільки під час припливу одинадцятого числа — тобто не пізніше одинадцятої години ранку, бо після цього шторм утих і межа наступних припливів проходила набагато нижче.

Ви можете, звичайно, припустити, що Армстронг спромігся згубити останніх трьох раніше, ніж потонув. Та тут є одна заковика, що спростовує це припущення: Армстронгів труп знайдено було вище за будь-яку межу припливу, і він лежав долі цілком рівно й акуратно. З цього можна зробити тільки один безперечний висновок: хтось на острові був ще живий після Армстронгової смерті!

Він зробив невеличку паузу й продовжив:

— Які ж після цього нам залишаються міркування? Нумо зважмо, яка ситуація склалася ранком 11-го числа. Армстронг "зник". Отже, залишилося троє: Ломбард, Блор і Віра Клейторн. Ломбарда застрелено. Його тіло знайдено внизу, поблизу берега, поруч з Армстронгом. Віру Клейторн знайдено повішеною в її власній спальні; Блорове тіло — на терасі, причому голову розчавлено важким шматком мармуру, тож резонно припустити — брила впала згори, з вікна.

— Чийого вікна? — швидко запитав комісар.

— З вікна міс Клейторн, сер. Тепер розглянемо всі варіанти нарізно. Почнемо з Філіпа Ломбарда. Припустімо, він скинув мармур Блорові на голову, далі дав снотворне Вірі Клейторн і повісив її. Потому рушив униз, до берега моря, й застрелився. То хто ж забрав у нього пістолет?! Адже цей пістолет знайдено на другому поверсі будинку, в коридорі, біля входу до кімнати Уоргрейва.

— Якісь відбитки пальців на ньому? — спитав комісар.

— Так, сер, відбитки пальців Віри Клейторн.

— То як же це?

— Я знаю, що ви збираєтеся сказати, сер. Це була Віра Клейторн? Це вона застрелила Ломбарда, віднесла пістолет назад до будинку,

скинула шматуряку мармуру Блорові на голову, а потім повісилася? Ця версія придатна якраз до цього моменту. У неї в спальні є стілець, на сидінні якого сліди морських вородостей, точнісінько як на її туфлях. Схоже на те, що вона стала на стілець, наклала зашморг на шию й ногою відіпхнула стільця.

А втім, і цей стілець стояв акуратно, як і інші в ряду, бильцем до стіни. Ніякого сумніву — його так поставлено після смерті Віри Клейторн — кимось іншим!

Отже, лишається один Блор. І коли ви мені скажете, що це він, застреливши Ломбарда й примусивши Віру Клейторн повіситися, потім вийшов на терасу і потягнув на себе оту мармурову брилу, я вам не повірю. Я щось не чув, щоб люди заподіювали собі смерть у такий спосіб. До того ж, Блор не був людиною такого гатунку. Ми то вже добре знали Блора — його ніяк не можна було вважати людиною, котрій властиве прагнення до абстрактної справедливості.

— Безперечно, — погодився комісар.

— І тому, сер, — вів далі інспектор Мейн, — на острові обов'язково мусив би бути ще хтось! Але де ж він був увесь цей час і куди подівся? Мешканці Стикльхевена певні — жодна людина не могла залишити острів раніше, ніж туди прибула рятувальна шлюпку. Але в такому разі...

Він змовк, і комісар повторив:

— В такому разі... — Він зітхнув, покивав головою, трохи нахилився наперед і засмучено вимовив — У такому разі хто ж їх убив?

РУКОПИС, НАДІСЛАНИЙ ДО СКОТЛЕНД-ЯРДУ КАПІТАНОМ РИБАЛЬСЬКОГО СУДНА "ЕММА-ДЖЕЙН"

"Природа наділила мене складною вдачею, безліччю суперечностей.

Почати хоча б із того, що з дитинства мені притаманна непозбутна романтична уява. Ще хлопчиськом я пожадливо читав найрізноманітніші пригодницькі романи, морські оповідання, в яких важливі документи закорковувалися в пляшки й звірялися на волю морських хвиль. І дотепер романтика такої пляшки зберегла для мене свою чарівність. Один шанс зі ста, що моя сповідь, яку я зараз напишу, укладу до пляшки й викину в море, стане здобутком людей і кине світло на досі не розкриту (чи, може, я лещу собі?) таємницю десяти смертей.

Та романтична уява була аж не єдиною чудною рисою мого характеру. Я відчував справді садистську насолоду, коли споглядав або спричинював смерть. Згадую свої досліди над осами й різними садовими шкідниками… З раннього віку пізнав я жагучу пристрасть до вбивства. Та одночасно, і начебто всупереч цьому, мені властива була й цілком протилежна риса — настійне почуття справедливості. Мені гидко було від самої думки, що. хто б не був — чи то людська істота, чи тварюка, — може безневинно страждати, ба навіть загинути від моїх рук. Я завше гостро відчував потребу справедливості.

Такий склад характеру неминуче — це може пояснити будь-який психолог — мусив вплинути на вибір мною професії. Я став юристом, і це вдовольнило майже всі мої інстинкти.

Злочин і кара — ця одвічна проблема полонила мою уяву. Яз незвичайним захопленням читав усілякі детективні романи, Оповідання, а іноді й сам, так би мовити для розваги, вигадував найхитромудріші способи вбивства.

Коли внаслідок успішного просування по службі я став головувати в суді, саме отой другий із зазначених мною інстинктів одержав широку можливість розквіту. Спостерігати злочинця, котрий безпорадно корчиться на лаві підсудних і люто страждає, очікуючи покарання, що, мов лиха доля, неминуче насувається на нього, — о, це правило для мене за найвищу насолоду! Причому, зауважте, я зовсім не відчував радості, коли це була невинна людина. У кількох випадках я припиняв

слухати справу, коли переконувався в цілковитій невинності підсудного; присяжним я при цьому доводив, що відсутній склад злочину. Але завдяки вмілим і справедливим діям нашої поліції більшість обвинувачених у вбивстві, що поставали передо мною, були таки винні.

Так було й з Едвардом Сетоном. Щоправда, на суді він тримався чудово, його манери справили на присяжних добре враження. Проте зібрані слідством докази, хоча й не мали ефектного вигляду, не залишали — а моє знання злочинців стверджувало це — щонайменшого сумніву в тому, що підсудний винен. Зловживши довір'ям літньої жінки, Сетон убив її.

У мене склалася репутація судді-вішателя, та це несправедливо. У своєму напутньому слові до присяжних я завше прагнув викладати тільки істину — сумлінно й неупереджено. Я лише намагався убезпечити присяжних від психологічного впливу закликів наших емоційних адвокатів. Я зосереджував увагу присяжних на фактичних доводах.

Однак протягом останніх років я став помічати в собі, нове прагнення — не тільки вершити правосуддя, а й бути його безпосереднім знаряддям.

Мені закортіло — ніде правди діти — самому вбити! Я це ототожнював із прагненням митця до самовираження. Я був — у всякому разі в думці — митцем злочину! Моя уява, що стримувалася суворими канонами моєї професії, потай набрала величезної сили. Я мусив (мусив!), мусив учинити вбивство! Більше того, йшлося не про якесь звичайне вбивство! Це мав бути фантастичний злочин — щось грандіозне, нечуване! На цьому позначилась, мабуть, схильність до незвичайного, що збереглася в мене з юних років. Я жадав чогось театрального, неймовірного! Я прагнув убивати… Так, я прагнув убивати… Але — як би то не здалося декому безглуздим — мене обмежувало й заважало природжене почуття справедливості. Невинний не повинен потерпіти!

Ця незвичайна ідея зародилася в моєму мозку під час випадкової бесіди з одним лікарем. Він зацікавив мене своїм зауваженням, що вбивцям, бува, щастить уникнути суду і залишитися безкарними. Як, приклад, він навів випадок з однією літньою жінкою, котра невдовзі перед тим померла.

Його пацієнтка мала двоє слуг — подружжя, котре сприяло її смерті: вони навмисно не дали їй прописаних ліків. Після смерті господині вони одержали згідно з заповітом кругленьку суму й уникли судового переслідування. Проте лікар не мав ніякого сумніву в їхній винності, хоч довести таку провину абсолютно неможливо. Він іще додав, що повсюдно траплялося й трапляється багато подібних фактів — випадків навмисного вбивства, які не підпадають під чинність закону.

Ця розмова з лікарем відкрила переді мною цілком несподівані перспективи. Я тут-таки надумав чинити правосуддя особисто, але не над одним злочинцем, а над багатьма.

Я пригадав дитячу лічилку про десятьох індійчат, Мені не було ще й двох років, коли мене глибоко зворушила доля цих індійчат, число яких невблаганно скорочувалось з кожним куплетом. Отже, я заходився потай розшукувати свої майбутні жертви… Не займатиму тут багато місця детальним описом, як це я здійснював. Я опрацював певний стиль бесіди, що її намагався проводити з якомога більшим числом людей, яких зустрічав, — і наслідки перевершили мої сподівання.

У лікарні, де я мав оперуватися, мене доручили турботам медичної сестри, заповзятої прихильниці товариства тверезості.

Намагаючись навернути мене до своєї віри, вона, не шкодуючи ні сил, ні часу, на прикладах із життя доводила мені шкідливість алкогольних напоїв. В одній лікарні, серед іншого оповідала вона мені, працював лікар, котрий, будучи добре-таки напідпитку, оперував жінку й відправив її на той світ. Я випитав у неї, вдаючи байдужість, про яку

лікарню йдеться, і таким чином здобув необхідні мені дані про злочинця, доктора Армстронга, вбивцю через безвідповідальність.

Завдяки випадково почутій у клубі розмові двох підстаркуватих вояк натрапив я на слід генерала Макартура. Людина, яка щойно повернулася з берегів Амазонки, розкрила мені злочин Філіпа Ломбарда.

Історію пуританки Емілі Брент, її бідолашної служниці розповів мені на Майориці один із наших співвітчизників, надзвичайно обурений бездушністю старої діви. Ім'я Ентоні Марстона я вибрав у довгому реєстрі аналогічних злочинців. Його виняткова бездушність і нездатність відчувати хоча б найменшу відповідальність за передчасно обірване життя зробили його, як я був певний, небезпечним для суспільства типом, не вартим права на життя. Щодо колишнього інспектора Блора, то він цілком природно потрапив до моїх рук: я чув, як мої колеги жваво обговорювали справу Ландора. Я розцінив його вчинок як серйозне клятвопорушення. Адже поліцаї, як слуги закону, зобов'язані бути винятково чесними людьми: кожному їхньому слову вірять беззастережно вже в силу їхньої професії. І, нарешті, перетинаючи Атлантичний океан, якось засидівся допізна в салоні для курців з молодим красенем на ймення Х'юго Хемілтон. Він видавався засмученим і, мабуть, прагнучи забуття, ревно налягав на лікери, дійшовши тієї сентиментальної стадії, коли конче потрібний співбесідник. Я не сподівався почути щось цікаве для себе, проте, за звичкою, розпочав свій стандартний допит. Те, що я почув, настільки вразило мене, що я й зараз пам'ятаю кожне слово… Він сказав:

— Ви маєте слушність. Щоб убити свого ближнього, не обов'язково, як гадає більшість людей, підписати, припустімо, миш'яку або зіштовхнути жертву зі скелі… — Хемілтон нахилився до мене й поволі промовив, дивлячись просто у вічі:— Я знав одну злочинницю. Дуже добре знав, скажу вам. Навіть кохав її… І тепер ще інколи мені здається, ніби я кохаю її… Це жахливо, жахливо… Бачите, вона зважилась на злочин задля мене. У жінок подеколи вселяється диявол. Ви б нізащо не повірили, що така мила, така чарівна дівчина, справжній ангел, може

послати дитину в море, напевно знаючи, що вона не випливе. Хіба ви повірите, що це може зробити жінка?

Я не витримав, перебив його:

— І ви певні, що то був обдуманий злочин?

Х'юго наче протверезився.

— Так, — відповів. — Хоч нікому іншому це й на думку не спало. Та коли я поглянув на неї, усе зрозумів — прочитав в її очах. І вона це зрозуміла. Злочинниця не врахувала лише одного: я палко кохав цю дитину.

Він більше нічого не сказав, але мені не коштувало багатьох зусиль прослідити всю цю історію в зворотному напрямку й встановити ім'я Віри Клейторн.

Бракувало ще десятого злочинця. Ним виявився якийсь Морріс, досить-таки темна особа. Опріч багатьох брудних справ, він ще й торгував наркотиками. Я знав, що він знадив до опіуму дочку моїх приятелів. Вона покінчила життя самогубством в двадцять один рік.

Поки я провадив дізнання, в думці поступово визрівав план цієї акції. Остаточно він сформувався після зустрічі з лікарем, на Харлі-стріт. Я переніс одну операцію і мав незабаром перенести другу, та цей лікар запевнив мене, що хірургічне втручання навряд чи врятує мене. Певна річ, мій ескулап подав мені цю інформацію у досить мудрованій формі, але я звик доскіпуватися істини будь-якого твердження.

Я не виклав лікареві своєї думки, що моя смерть не повинна бути повільною й розтягнутою. Я маю загинути в полум'ї боротьби. Раніше ніж умерти, я повинен відчути, що таке справжнє життя!

Тепер переходжу до механіки масового вбивства на Індіанському острові.

Через Морріса я — інкогніто — придбав острів: він був дойда в таких справах, коли треба замести сліди. Кожному з гостей, виходячи з відомостей, що їх я зібрав, надіслав запрошення, і як я й передбачав, усі вони прибули 8 серпня на Індіанський острів. Я замішався серед гостей.

Моррісова доля була також визначена наперед. У нього було розладнане травлення, і я перед від'їздом з Лондона дав йому таблетку, яка нібито чудово вплинула на мій власний шлунок. Він мав прийняти її перед сном. Морріс узяв її в мене без найменшої підозри — він був трохи іпохондриком. Я знав цього типа й був певен, що він не залишить після себе будь-яких компрометуючих паперів.

З особливою ретельністю я визначив послідовність, в якій мали загинути мої жертви на острові. Адже серед моїх гостей були люди різної міри винності. Ті, хто були винні меншою мірою, мали, як я вважав, піти зі сцени першими й уникнути тих тривалих страждань і випробувань страхом, на які приречені були найбездушніші вбивці. Ентоні Марстон і місіс Роджерс померли першими — один нагло, друга — у праведному сні. Марстон, як я зрозумів, був людиною, позбавленою почуття моральної відповідальності за свої вчинки, — почуття, що властиве більшості з нас. Він був просто аморальною людиною, наче варвар. Щодо місіс Роджерс, то вона, безперечно, діяла значною мірою під впливом свого чоловіка.

Немає потреби детально описувати, як ці двоє прийняли смерть. Поліції легко було це встановити. Ціаністий калій без особливих утруднень може одержати перший-ліпший домовласник для знищення ос. Я теж мав трохи цієї отрути, і мені неважко було підсипати її у напівпорожню Марстонову чарку під час загального напруження, що настало після прослухання грампластиики.

Мушу сказати, що я уважно стежив за виразом обличчя моїх гостей під час оголошення обвинувачення, і в мене не виникло щонайменшого сумніву — і запорукою цьому мій багаторічний суддівський досвід, — що всі вони, без винятку, винні.

Під час недавніх приступів хвороби мені приписали снотворне — хлорал. Мені неважко було назбирати смертельну дозу цього зілля. Коли Роджерс приніс бренді для своєї дружини й поставив склянку на стіл, у гостей ще не виникало серйозних підозрінь. Тому я без особливих зусиль всипав туди чималеньку порцію снотворного.

Генерал Макартур помер без страждань. Старанно вибравши зручний момент, я залишив терасу, підібрався до нього, та він, заглиблений у свої мрії, навіть не помітив мого наближення.

Як я й передбачав, після смерті генерала гості дійшли висновку, що необхідно обшукати острів. Вони переконалися, що сторонніх на острові немає, і в їхніх душах одразу позакрадалася підозра. Згідно з розробленим мною планом на цьому етапі в мене мав з'явитися спільник. Я обрав на цю роль Армстронга. Це була людина довірлива за своєю вдачею, він знав мене наочно, і моя репутація беззастережно виключала можливість виникнення в нього думки, що людина такого становища, як я, може насправді виявитися вбивцею! Він мав усі підозри проти Ломбарда, і я умовив його, що нам слід діяти спільно. Я виклав йому свій хитромудрий план, здійснення якого нібито дозволить нам улаштувати пастку для вбивці. Армстронг не відчув підступу.

На той час уже в усіх кімнатах здійснено було обшук, але ще не обшукували самих гостей. Втім, і ця процедура була не за горами.

Вранці 10 серпня я вбив Роджерса. Він рубав дрова, і не чув, як я підкрався ззаду. В його кишені я знайшов ключ од їдальні, яку він замкнув напередодні.

Коли виявили труп Роджерса, виникла паніка, якою я скористався, щоб проникнути до Ломбардової кімнати й вилучити його пістолет. Я знав, що Ломбард має зброю, бо Морріс, згідно з моїми інструкціями, настійливо це йому рекомендував.

За сніданком, підливаючи каву у чашку міс Брент, я висипав туди рештки снотворного — хлоралу. Згодом усі пішли з їдальні, облишивши стару діву на самоті. Я навшпиньки увійшов до кімнати, підкрався до старої (вона була в непритомному стані) і з допомогою шприца увів їй порцію ціаністого калію.

Поява джмеля може здатися легковажністю, та мене це потішило: я прагнув якомога ближче дотримуватися дитячої лічилки.

Після смерті Емілі Брент усіх нас було піддано ретельному обшукові. Я передбачав це і навіть сам, здається, підказав цю ідею, палко наполягав на її здійсненні, У мене не було більше ані отрути, ні снотворного, пістолета ж надійно заховав.

Тепер я запропонував Армстронгові привести в дію наш план. Він полягав у тому, щоб симулювати мою смерть. Усі, крім Армстронга, мали вважати, що я — чергова жертва. Це, втовкмачив я лікареві, насамперед, не може не сполохати вбивцю та, до того ж, розв'яже мені руки, дозволить без перешкод вистежити його. Армстронг був захоплений цією ідеєю. Того ж вечора план було здійснено. Шматочок червоного мулу, приліплений до лоба, яскраво-червона завіска з ванної та сіра шерсть, вкрадена у міс Брент, — ось, власне, й усі аксесуари цієї вистави. До того ж зіграно її було при мерехтливому світлі свічок, і єдиною людиною, котра мала мене обстежити, був доктор Армстронг. Все розіграно було як по нотах. Міс Клейторн несамовито зойкнула й знепритомніла, тільки-но довга стрічка морських водоростей, яку я завбачливо підвісив до стелі в її кімнаті, торкнулася шиї. Всі кинулися нагору, а я лишився в їдальні й набрав вигляду мерця.

Ефект перевершив усі сподівання. Армстронг відмінно упорався зі своєю роллю. Мене перенесли до моєї кімнати, поклали до ліжка і більше про мене не згадували. Ще б пак, кожного хвилювала власна шкура.

Я призначив Армстронгові побачення десь близько другої години ночі. Ми прийшли на самий край скелі. Ніхто нас не бачив: усі вікна виходили на протилежний бік будинку. Ми ж, пояснив я йому, звідси зможемо побачити кожного ще задовго до того, як він наблизиться до нас. Він усе ще не відчував ніяких підозрінь щодо мене, хоч йому належало виявити більше пильності… Та він забув черговий рядок із дитячої лічилки: "На гачок одне спіймалось…" Він таки спіймався на мій гачок.

Усе було надто просто. Я раптом скрикнув, нахилився над обривом та підкликав Армстронга до себе:

— Дивіться, там ніби вхід до печери.

Нічого не підозрюючи, він теж нахилився над прірвою, і я несподіваним ударом зіштовхнув його в бурхливе море. Потому повернувся додому, і тоді Блор, мабуть, почув мої кроки. Я зайшов до Армстронгової кімнати і вийшов звідти, навмисно створюючи надмірний шум, щоб мене почули. Вже спустившися сходами, я почув, як нагорі хтось відчинив двері. Мій силует мусили помітити, коли я переступав поріг вхідних дверей. Минула хвилина або дві, й за мною рушила погоня. Я сховався за рогом будинку і крізь вікно, яке заздалегідь залишив відчиненим, пробрався до їдальні. Далі зачинив вікно, висадив скло, піднявся до себе та ліг знову мерцем у своє ліжко.

Звичайно ж, вони повторно обшукали весь будинок, та, як я й передчував, не надто придивлялися до трупів. Вони лиш трохи відслонили простирадло, щоб переконатися, що це я, а не Армстронг, який прикидається мертвим. Так, усе відбувалося за моїм планом.

До речі, забув згадати: пістолет я поклав на попереднє місце в Ломбардовій кімнаті. Либонь, вам цікаво дізнатися, де я дів його під час обшуку. Поясню: сховав до кухонної шафи. Там була ціла купа консервних банок, коробок з печивом. Я розкрив найнижчу, поклав туди пістолет, а потім знову запечатав її. Нікому, певна річ, не спало на думку шукати там зброю. Червону завіску я заховав під ситцевий чохол крісла, а моток шерсті — в диванну подушку.

Нарешті драма підходить до розв'язки. На острові залишилося троє, вони страхалися одне одного, і при цьому один із них над пістолет. Я спостерігав за ними з вікна і, коли побачив, що Блор підходить до тераси, скинув на нього мармурову брилу. Так настав кінець інспектора.

З цього ж вікна я бачив, як Віра Клейторн вистрелила у Ломбарда. Смілива дівчина була цілком до пари цьому пройдисвітові. Я поспішив до Віриної кімнати — підготувати декорації до її прибуття. І нетерпляче чекав наслідків.

Це був цікавий психологічний дослід: чи призведуть нервове напруження після вбивства, гіпнотизуюча сила обстановки й докори сумління до самогубства? Чи справдяться мої сподівання? Я не помилився: Віра Клейтрон повісилася в мене на очах.

Підходжу до останнього акту драми. Я прибрав у кімнаті, поставив на місце перекинутий стілець. Підняв кинутий на сходах пістолет, намагаючись не стерти відбитки Віриних пальців.

Ну, що далі? Скоро я завершу сповідь, закоркую в пляшку й викину в море. Навіщо? Таки справді, навіщо?.. Змудрувати таке загадкове масове вбивство, щоб годі було його комусь розкрити, — о, це було для мене, справою честі! Та кожний митець, тепер я це добре розумію, не може вдовольнитися самим лише мистецтвом. Є ще цілком природне прагнення до визнання, і від цього ніде дітися. У мене залишилося ще,

хоч і принизливо зізнаватися в цьому, одне жалюгідне людське бажання — щоб хтось усе-таки дізнався, який я був розумник...

Досі я виходив з тієї передумови, що таємниця Індіанського острова залишиться нерозкритою. Може статися, проте, що поліцейські інспектори виявляться розумнішими, ніж я передбачав. Адже, зрештою, лишилися аж три ключі для розгадки. Перший: поліції достеменно відомо, що Едвард Сетон був винний. Отже, вона знатиме — один із десяти на острові аж ніяк не був убивцею, а звідси, як це не парадоксально, логічно випливає, що саме він і був убивцею. Другий ключ міститься в сьомому куплеті дитячої лічилки. Смерть Армстронга пов'язана з якимось "гачком", на який він спіймався, або, вірніше, його спіймали! Інакше кажучи, на цьому етапі операції є відвертий натяк на те, що Армстронгові заподіяли смерть з допомогою ошуканства, облуди. Це могло б правити за відправний момент для розгадки всієї справи. Бо на той час у живих лишилося тільки четверо, і з цих чотирьох лише один я здатен викликати довір'я Армстронга. Щодо третього ключа, то він чисто символічний. Йдеться про те, як я загинув: відмітина на моєму лобі — мов каїнова печатка, що викриває вбивцю.

Що ж, мені мало що лишилося повідати. Кинувши в море пляшку з цим посланням, я повернуся до своєї кімнати, вмощуся в ліжко. До моїх окулярів міцно прив'язано чорну шворочку. Насправді це тонка резинка. Усією своєю вагою я притисну окуляри. Резинкою я обгорну — не надто надійно — пістолет, а інший кінець її — знов-таки не надто міцно — прив'яжу до дверної ручки. Далі все має відбутися так, як я передбачаю. Моя рука, загорнута в носовичок, натиснувши курок, впаде долі. Завдяки резинці, пістолет відскочить до дверей та, вдарившись об дверну ручку, звільниться від резинки і впаде. Резинка ж повернеться назад до мене і, ніби мирна невинна шворочка, звисатиме з окулярів, на які тисне вага мого тіла. Носовик на паркеті не приверне до себе нічиєї уваги. Мене знайдуть у ліжку з кулею в лобі, як це й відзначається в нотатках моїх супутників. Коли наші трупи будуть піддані обслідуванню, встановити точно час смерті кожного з нас вже буде неможливо.

Коли море вщухне, з материка сюди прибуде рятувальна команда. Але єдине, що вони знайдуть на Індіанському острові, — це десять трупів і нерозв'язану таємницю.

(Підписано) Лоуренс Уоргрейв".

Примітка

1

Неперекладна гра слів: англійською мовою "А. Н. Оуен" — це приблизний омонім слова "невідомий".